

ürün

SOSYALİST DERGİ

şubat
1975 8

- » DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİ
FETİŞİZMİ VE
TÜRKİYE SOSYALİSTLERİ
- » GÜNEY-YEMEN DEMOKRATİK HALK
CUMHURİYETİ - feodal toplumdan
sosyalist topluma -
- » GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE
ASKERLERİN SİYASAL ROLÜ
- » EMPERYALİST KAPİTALİZMİN DÜNYA
STRATEJİSİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER-I-

İÇİNDEKİLER

HABER - YORUM - İNCELEME

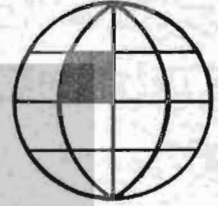
Demokratik Kitle Örgütleri Fetişizmi ve Türkiye Sosyalistleri Ahmet GÜREL	4
Kapitalist - Emperyalizmin Dünya Stratejisi Üzerine Düşünceler - I - Ümit GÜRSAN	26
Güney - Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti — feodal toplumdaki sosyalist topluma — Mehmet ÇALIŞKAN	30

ÇEVİRİLER

Gelişmekte Olan Ülkelerde Askerlerin Siyasal Rolü «World Marxist Review» dan çev. Ural ATEŞER	67
---	----

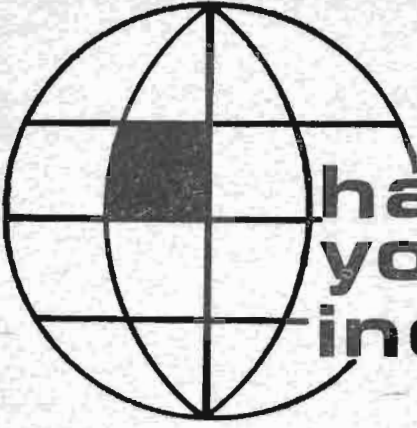

Sahibi : Ural ATEŞER ● Yazı İşleri Müdürü : Selçuk UZUN ● Yönetim Yeri :
Divanyolu, Klodfarer Cad. No: 38/2, İSTANBUL ● Yazışma ve Havale Adresi:
P.K. 41 Sirkeci/İSTANBUL ● Genel Dağıtım : DER-DA, Cağaloğlu Yokuşu,
Kemaliye Han, No: 4/14, İSTANBUL ● Ankara Dağıtım : ANKARA DAĞITIM,
Bayındır Sokak 38/3 Kızılay/ANKARA ● Abone Şartları : Yıllık 100, Altı Ay-
lık 50 Lira. Dış Ülkeler için iki katıdır ● Dizgi - Tertip : BAŞARAN MATBAASI
● Baskı : ER - TU MATBAASI ● Kapak Baskı : EVREN OFSET

Sermayenin kanlı elleri, bir gencin kanıyla tekrar boyandı. Kerim Yaman'ın yiğit kanıyla. Sermayenin, katil köpekleri, bir yiğit genci daha öldürdüler. Sermaye sınıfının basın - yayın organları; «iki karşıt grubun çatışması sonucu...» diye duyurdu haberi. Hep böyle oluyor nedense (!) «iki karşıt grup» çatışıyor (!) ve sonunda sosyalist gençler ölüyor!... Bu ne biçim çatışmaysa, hiç köpek ölmüyor!... Ve kitleler, bu «çatışmalar» la şartlandırılmak isteniyor. İşçi sınıfının gelişen «ekonomik mücadelesi» ve sosyalistlerin, geçmişten ders alarak, mücadeleyi «doğru» olanlara kaydırma gayretlerinin karşısında; kapitalist - emperyalist sistemle bütünleşmiş olan burjuvazi, elbette mücadeleyi saptırmak için, «provokasyon» lara girişecektir. Ve açıkça tekrarlamakta yarar vardır ki; bu faşist saldırganlara karşı, işçi sınıfının somut - siyasî gücünden başka güvencesi yoktur, Türkiye sosyalistlerinin.

ürün

haber yorum inceleme

demokratik kitle örgütleri fetişizmi ve türkiye sosyalistleri...

Ahmet GÜREL

«Köylü derneğinin kurultayına sızan bazı gençler, «(...) Dergisi» satmaya çalışmış, görevlilerce uzaklaştırılmışlardır...» MİLLİYET GAZETESİ, 23 Aralık 1974

Biz; «Demokratik Kitle Örgütleri Fetişizmi ve Türkiye Sosyalistleri» yazımıza girmeden önce, yukardaki gazete haberinin doğruluğundan veya yanlışlığından hareket etmediğimizi bildirmek istiyoruz. Ancak yukardaki haber yanlışta olabilir, doğrudur. Ama şu hiç kimsenin inkar edemeyeceği bir gerçektir ki; sosyalistlerin yönetimi ve denetimi altında, bir «küçük burjuva merkezi köylü örgütü» bulunmamaktadır. Asıl olan, önemli olan da; proletaryanın örgütlü bir siyasi gücünün oluşmadığı ülkemizde, «işçi-köylü» ittifakından bahseden sosyalistlerin, böyle «merkezi» bir köylü örgütlenmesi çalışmasında bulunmamış olmalarıdır. Ayrıca küçük esnaf

ve zanaatkarların örgütlenmesi için, sosyalistlerin bir şey yaptıkları da iddia edilemez. Mevzi çalışmaların varlığının iddiası, kanaatimizi değiştirmeyecektir...

SINIFLI TOPLUMLAR VE ARA SINIFLARIN TAVRI

Kapitalist üretim güçlerinin gelişmesinin **geleneği**, kendi yarattığı sınıflaşmalar doğrultusunda, kemikleşmiş sınıf örgütlerinin ortaya çıkmasını da sağlar. Yani proleterya ve onu yaratan burjuvazi, antagonist çelişkinin, iki ucu olarak, toplumdaki kemiklenmiş örgütlenmelerin de iki ucunu oluştururlar. Bu yapı, «sınıflı burjuva demokrasisinin» de garantisi ve ayrılmaz iki temel taşı olmaktadır. Şu rahatlıkla söylenebilir ki; proleteryanın ekonomik ve politik örgütlü mücadelesi olmadan, **burjuva demokrasisi**'nden de bahsedilemez. (1) Bunların dışında kalan çeşitli ara sınıflar ve tabakalar da; bu iki karşıt örgüt kutbunun birbirleriyle ilişkileri doğrultusunda, yada; onların mücadelesinin belirlediği ortam içinde örgütlenirler... Daha öncelerden beri var olan bu sınıflara ait kurumlar/örgütler ise proleterya - burjuvazi mücadelesinde yeni gelişmeler karşısında yeni işlevler üslenirler... Daha açıkça söylersek, bütün ara sınıfların ve tabakaların, ülkenin ekonomisinde ve politikasında oynadığı rol ve etki; iki ana sınıfın, birbirleriyle ilişkilerinin genel eğilimine göre belirir. Yani üretim araçlarının mülkiyetini nitel ve nicel olarak etkin biçimde elinde bulunduran burjuvazinin toplum içindeki örgütler ağı/yumağının; proleteryanın elinde bulunan örgütler ağı/yumağıyla ilişkileri, ara tabakaların ve geçiş sınıflarının genel tavrını belirler. Bu tavır, dönem dönem değişkenlik gösterir. Bazan bir kısım ara tabakaların ve geçiş sınıflarının Proleteryanın yanında, bazan burjuvazinin yanında olmasını sağlar. Bazende daha önceden kurulmuş dengelerin alt - üst olmasını gerçekleştirebilir.

Dünya Şartları

Tavrın ortaya çıkışında, proleterya ile burjuvazinin çatışmasının belirlediği ortam kadar, dünya şartları da önemlidir. Örneğin, harp öncesi İtalya ve Almanyada; bütün ara tabakalar ve geçiş sınıfları proleteryayı ve onun örgütünü yalnız bırakarak, Faşist burjuvazinin saflarında yer almış; oysa «**burjuva demokrasisine**» son vermiş olmalarına rağmen, harbin bitimine yakın, dünya işçi sınıfının başarısının anlaşılacağı günlerde, proleteryanın örgütünün büyük bir sorumluluk taşıdığı «**cepheler**» saflarında yer almışlardır.

(1) Ürün, Sayı 6, «Yeni CHP'den 22. Kurultaya» yazısına bak

Mülkiyetin Etkinliği

Bu sosyal güçleri tavır almaya zorlayan önemli bir faktör de; ara sınıfların ve tabakaların ellerinde bulunan «**üretim araçlarının mülkiyetinin**» bütün ekonomi içindeki nitel ve nicel gücüdür. Bu kriter özellikle bütün kapitalist dünyayı saran kriz yıllarında en etkin bir biçimde kendini gösterir. Sistemin istikrarla işler gözüktüğü dönemlerde ise, daha farklı etkiler ortaya çıkarır. Proletaryanın mücadelesi açısından yukardaki bütün faktörler, içinde yaşanan genel şartlar da gözönüne alınarak değerlendirilir. Böylelikle, «**burjuva demokrasilerinin**» işlenmesi konusunda, burjuvazinin **tek belirleyici olma özelliği** elinden alınmış olur. Çünkü «**demokrasi**»nin doğuş şartlarını bizzat burjuvazi yaratmıştır ama, ne zaman yok edileceğini de tek başına tayin edebilme gücü, «çoğulcu» düzeye ulaşılmış toplumlarda elinden alınmıştır. Bu; burjuvazinin dışında kalan sınıfların, örgütlenmelerinin ve mücadelelerinin fiilen koparttığı bir hakttır. Ancak, özellikle küçük burjuva nitelikte bir çok sosyal tabakanın ve geçiş sınıfının, örgütlenmesini; burjuvazi de isteyebilir. Bu istek burjuvazi açısından; **daha çok**, «kapitalist sistemin bütününün» bir tehdit altında kaldığı konumlarda geçerlilik kazanır. Çünkü burjuvazinin, Proleteryaya karşı verdiği mücadelede, **ittifaka ihtiyacı** doğmuştur. Yada «göstermelik bir demokrasicilik» oyununun varlığını belgelemek için gerekli olmuştur.

Küçük Burjuvazinin Kaypaklığı

Tekelleşme sürecinin zirvesindeki, evrenselleşmiş kapitalist-emperyalist sistem açısından, artık kendi yarattığı «**demokrasi**» bile, çekilmez olmuştur günümüzde... Bir zamanlar burjuvazinin elindeki **barut**, tamamen proletaryanın eline geçmiştir. Bu noktada, geçiş sınıfları — **tarih içindeki yerleri saklı kalarak** — çok az da olsa, ellerindeki üretim araçlarının mülkiyetini **korumak** için, hem **özde** proleteryaya, hem de; tekelci burjuvaziye karşı mücadele **edebilir**. Küçük köylülük ve esnaf ve zenaatkarlar açısından, varlıklarını korumak örgütlü olmakla özdeşleşir. Lenin'in deyimiyle, «proleteryaya karşı mücadele etmek için bile» köylülüğün ve küçük burjuvazinin demokrasiye «**muhtaç**» olduğu açıktır. (2). Ancak «demokratik» olan şartlar altında, elinde bulunan üretim araçlarının **özel mülkiyetini** proleteryaya ve tekelci burjuvaziye karşı **koruyabilir**. Hasımlarının birisi, kendisini yutmak isterken; bir diğeri de, **özel olan mülkiyeti** ortadan kaldırmak istemektedir. İşte küçük burjuvazinin kaypaklığının kaynağı burada gizlidir...

(2) V.İ. Lenin, İki Taktik, sayfa: 90

Kapitalist - emperyalist sistem kendi kuralları içersinde kusursuz işliyorsa, tekelci burjuvazi ile küçük burjuvazi arasında bir çelişki doğar. İlişkileri de, bu çelişki belirler. Ancak üretim araçlarının özel mülkiyete dayanan karakterine yönelen bir toplumsal hareket, söz konusu olduğunda; bütün küçük burjuva kitlesi «kapitalizm» saflarında yerini **alabilir**. Nitekim, Fransada **sol** karşısında, her genel seçimde ortaya çıkarılan **cephe** böyle bir temele dayanmaktadır. Ayrıca 1968 olaylarında, De Gaulle'ü güçlü kılan, küçük burjuvalara yönelen, «mülkiyetiniz tehlikede» propagandası, «**mülkiyetli küçük burjuvalar**» ile «**mülkiyetsiz küçük burjuvaları**» — öğrencileri, aydınları — karşı karşıya getirmişti...

Üretim Güçlerinin Gelişmesinin Etkisi

Bu noktada, «üretim güçlerinin gelişmesinin» izlediği çizgi de, bir başka önemli etki kaynağı olarak, göz önünde tutulması gerekir. Kapitalizmin tekelleşmeye yönelen karakteri, çağdaş üretim güçlerinin ve teknolojisinin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Kapitalist yapının normal sonucu olarak ortaya çıkan teknolojik evrim, beraberinde teknokratları getirir ve geliştikçe de sayılarının kabarmasına sebep olur. Bu sonuç küçük esnaf ve zanaatkarların yok olma sürecine girmeleriyle eş anlamlıdır da. Fakat küçük üreticiler tamamen ortadan kalkmayarak, bunlar üretim güçlerinin yeni düzeyine uygun bir evrime tabi olurlar. Yani geri üretim ilişkisinin içinde var olan «semerci», «ayakkabı tamircisi ve imalatçısı», «berber» gibi küçük zanaat erbabı yok olurken, yeni küçük zanaatkar tipleri ortaya çıkmaktadır. Bunlar «elektrikçi», «radyocu», «tornacı», «tesfiyecı», gibi zanaat sahipleridir... Ancak üretim güçlerinin teknolojik gelişme düzeyi, daha hızlı bir yükseliş kaydettiğinden, **genel olarak küçük mülkiyeti geçiş sınıflarının** nicel etkinliği zaman içinde **azalmaktadır**. Yani proleterleşme süreci ağır basmakta, üretimin **kollektif karakteri** yaygınlaşmaktadır. Bu; kapitalist üretim biçiminin toplum içinde kökleşmesiyle de eş anlamlıdır. Böyle bir gelişme, «devlet»'e de yeni görevler yükler ve **hizmetli** denilen kesimin istihdam edilmesi ve tekelci sermaye ile çatışmayan bir ekonomi politikası uygulanmasını sağlar. Ya da zorunlu kılar. Yani sözün kısası, üretim güçlerinin gelişmesi, eski toplumsal yapıyı bozarken yeni bir toplumsal yapıyı ortaya çıkarır. Eski üretim güçlerinin içinde var olan küçük esnaf ve zanaatkarlar yok olur, yerlerine yeni bir esnaf ve zanaatkar tabakası ortaya çıkar. Beri taraftan da daha **sermaye yoğun** bir üretim söz konusu olduğu için, üretimin kollektif karakteri daha belirginleşir. Yeni gelişme çizgisi içinde, üretimde «**vasıflı**» elemanların istihdam edilme oranları artar. Teknokratların sayıları önemli ölçüde kabarmır. Devlet'in fonksiyonları da yeni geliş-

me çizgisine göre kendi fonksiyonlarını üretir ve «hizmetli» diyebileceğimiz büyük bir istihdam biçimini oluşturur. Yeni tekelci devlet, «hizmetlilere» bütün ülkede yaratılan artık değerden pay verir. Üretim güçlerinin çok gelişmiş olduğu, kapitalist - emperyalist sistemin sorumluluğunu üstlenmiş devletlerde, çeşitli sınıfların birbirleriyle ilişkilerini düzenleyen gelişme, kabaca bunlardan ibarettir.

Gelişmiş Ekonomik Modellerde Sınıfların Mevzilenmesi

1975'lerde, dünya kapitalist - emperyalist sisteminin yaşatılmasının ve yürütülmesinin sorumluluğunu üstlenen gelişmiş ekonomilerde, genel olarak durum; şu olmaktadır. Emek ve kapital örgütlenmiştir. Emek ve kapitalin dışında kalan sınıfların - tabakaların, örgütlenmeleri ve mücadele içinde yer almaları, mücadelenin tarafı olanların sorumlulukları açısından da zorunlu olmaktadır. Bu sebepten, örgütlü her iki güç, mücadelelerini güçlü kılmak için kendi örgütlerinin dışında kalan ara sınıfları da örgütlemek için bir varoluş yarışına girmişlerdir...

Bu sonuç, 1929 buhranından sonra yaşanan «faşizm» deneyleriyle daha da zenginleşmiştir. Kapitalist - emperyalist sistem, iktidarını sürdürebilmek için, «mülkiyet»li olan bütün sosyal güçleri, kendi ana örgütünün denetimi altında tutmak istemekte ve özel bir çaba göstermektedir. İktidarının «halk»'tan bir nicel güce dayanmak zorunluluğunu duymaktadır. Tekelci dünya kapitalizmi, 1975'lerde, «bir süre sonra» yutacağı «mülkiyetli küçük burjuvaların» desteğine muhtaç olmakta onları örgütlemektedir.

Aynı ülkelerde proletaryanın örgütü de, tekelci sermaye ile özde gelişen ara sınıf ve tabakaları, örgütlemek istemekte ve bu sınıfları tekelci sermayenin eline bırakmamak için, «anti-tekeli» mücadelede «cephe»ye çağırmaktadır. Yani proletaryanın örgütü, sermaye karşısındaki mücadelesinde, tekelci sermaye karşısındaki bütün sosyal güçleri, kendi denetimi altındaki, örgütler yumağına sokmak istemektedir.

Üretim araçlarına sahip olmayan küçük burjuvalar açısından ise, biraz daha karışık bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Yeni tekelci devletin istihdam ettiği «hizmetliler», öğretmenler, öğrenciler, teknokratlar, ya kendi sınıfsal geleceklerini işçi sınıfının örgütlü mücadelesine bağlamakta yada işçi sınıfı adına işçi sınıfına ihanet etmektedirler. Üretimin kolektif karakterini görmezlikten gelerek, «goşist» — sol sapma —, anarşist hareketlere kaynaklık etmektedirler. Bir diğer bölümü de, kendi geleceklerini, kendilerini örgütle-

mek için çaba sarfeden tekeli sermayenin çıkarlarıyla özdeş görmektedir...

TÜRKİYEDE SINIFLARIN GENEL GÖRÜNÜMÜ

Türkiye sosyalist hareketi, 1975'lerde önemli görevler üstlenmektedir. Bu «önem», Türkiye'nin emperyalist sistemin bir parçası olarak, Ortadoğu içinde ileri bir karakol olmasından gelmektedir. Üretim güçlerinin hızla geliştiği ülkemizde, 1968 yılında, çeşitli mesleklerin hane halkı olarak sayıları ve milli gelirden aldıkları paylar şöyle sıralanmaktadır :

Meslekler	Hane halkı sayısı	Hane halkının bütün içindeki %'si	Milli gelirden aldıkları pay
Büyük tacir ve sanayiciler	143.278	2.82	14.64
Serbest meslek	33.537	0.66	3.76
Yüksek Memur	53.635	1.06	2.58
Küçük Memur	387.938	7.64	9.20
Teknisyen	29.748	0.59	0.77
Esnaf ve Zanaatkar	790.527	15.56	14.57
Sanayi ve tarım işçisi	1.122.773	22.10	15.61
Çifçi (küçük ve büyük topraklılar dahil)	2.518.472	49.58	38.77

Kaynak : Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Temel Sorunları Prof. Dr. İbrahim Yasa

Tablodan da görülmü, Türkiye'nin nicel olarak en etkin gücünü, işçiler küçük topraklı köylüler, esnaf ve zanaatkarlar oluştururlar. Bunların milli gelirden aldıkları pay, nüfuslarına oranla çok düşük olmakta; buna karşılık, hane halklarının 4.54'ünü, teşkil eden oligarşinin, milli gelir içinden % 20.88'ini aldıkları görülmektedir. Bu rakamlara büyük topraklı tarım kapitalistlerinin aldıkları pay dahil değildir. Bunlar dahil edilirse, kabaca nüfusun % 5-6'sını teşkil eden bir azınlığın, bütün gelirden üçte bir pay aldığı rahatlıkla söylenebilir...

SINIFLAR ARASI ÇELİŞKİLER

İktisadi temeli böyle bir dağılıma dayanan ilişkiler, 1975 Türkiye'sinde, aşağıdaki sınıf ve tabakalarla, tekeli sermaye arasında şöyle bir dizi çelişki yaratır:

Proletarya İle Çelişkiler

- «a — Emperyalistlerin kendi başlarına veya yerli tekелci burjuvazi ile ortak yatırımlarında işçi sınıfının yarattığı artık-değerlere el konur.
- b — Emperyalistlerin ve emperyalizmle bütünleşmiş yerli tekелci sermayenin kâr hırsı nedeniyle hayat pahalılanır, işçi sınıfının yaşam koşulları kötüleşir.
- c — Emperyalizm, ülke içindeki emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerini korur, artık-değer, sömürü düzeninin sürdürülmesinde ülke burjuvazisine yardımcı olur.
- d — Emperyalizmin çıkarları doğrultusunda yürütülen devlet harcamaları sistemi ve borçlar nedeniyle vergiler artar; bunun sonucu olarak hayat pahalılanır.
- e — Emperyalizmin geri-bıraktırıcı etkisi nedeni ile işsizlik ve büyük işsizler ordusu ortaya çıkar.»

Topraksız ve Az Topraklı Köylülükle Çelişkiler

- «a — Emperyalizmin geri bıraktırıcı etkisi nedeniyle, geri üretici güçler düzeyinin sonucu olan düşük yaşam düzeyi, 'yoksulluk' ve işsizlik.
- b — Emperyalizm ve emperyalizmle bütünleşmiş yerli tekелci burjuvazinin denetimi altındaki malların fiyatlarının artırılması — pahalılık —.
- c — Devlet harcamalarının tekелci sermayenin yararına olarak artırılması ve borç ödemeleri nedeniyle, vergilerin artırılarak hayatın pahalılanması.»

Küçük Üretici Köylülükle Çelişkiler

- «a — Tekelci sermayenin ürettiği günlük tüketim mallarının, tekел fiyatlarıyla — değerlerinden üstün fiyatlarla — satılması sonucu; pahalılık.
- b — Tekelci sermayenin ürettiği tarım giderlerinin — gübre, tarım araç ve gereçleri ve tarım ilaçları — tekел fiyatlarıyla satılması.
- c — Devlet harcamalarının tekелci sermayenin yararına olarak artırılması ve borç ödemeleri nedeniyle, vergilerin artırılarak hayatın pahalılanması.

- d — Kredilerin, emperyalizmle bütünleşmiş olan yerli tekelci sermaye ve emperyalizmle iş birliği halindeki büyük tefeci bezirgan ve toprak ağalarına kanalize edilmesi nedeniyle ortaya çıkan, kredi yetersizliği.
- e — Emperyalizmin geri bıraktıracı etkisinin doğurduğu, gizli işsizlik.
- f — Ürünlerin — özellikle ihraç edilen tütün, incir, üzüm, pamuk, fındık — değerlerinin altında fiyatlarla satın alınması.»

Esnaf-Zanaatkar ve Memurlarla Olan Çelişkiler :

- «a — Tüketim mallarının fiyatlarının tekel kârı — emperyalist sömürü ve yerli tekelci sermayenin sömürüsü — artması; hayat pahalılığı.
- b — Devlet harcamalarının emperyalizmin ve bütünleştiği yerli tekelci burjuvazinin yararına olarak artırılması ve dış borç ödemeleri nedeniyle vergilerin artırılarak hayatın pahalılaşması.
- c — Esnaf ve zanaatkarlara yeterli kredinin verilmemesi — kredinin, emperyalizmin ortağı sömürücü azınlığa verilmesi nedeniyle —.
- d — Emperyalizmin geri bıraktıracı etkisinin ortaya çıkardığı işsizlik.
- e — Emperyalist-kapitalist üretim ve dağıtım — pazarlama — ilişkilerinin gelişmesi sonucu, esnaf ve zanaatkarların bir süreç içinde tasfiye olunması.» (3)

Yukardaki çelişkilerin varlığından dolayı, proletaryanın örgütleniş-fiili öncülüğünde oluşması gereken «anti-emperyalist cephenin» ve «anti-faşist» güçlerin temelini bu sınıflar oluştururlar. Bunlar dışında «anti-emperyalist» olma, «anti-faşist» olma iddiaları, 1975 Türkiye'sinde hiç bir sosyal sınıf ve tabakanın «harcı» değildir. Aksi durum iktisadi ve sosyal temellerinden uzaklaşmış «subjektif» yargılar sonucunda ortaya çıkmıştır. Bütün «tarihi gelenek» zorlamalarının, 1975 Türkiye'sinde ve dünya şartlarında artık geçersiz bir safsata olması gerekmektedir.

1971 sonrası yaşanan bir çok olayın, Türkiye sosyalistlerine, bütün subjektif yargılardan uzaklaşmak için yeterli dersi vermiş olması gerekmektedir.

(3) TİB haberler Bülteni, sayı: 6

Proletarya Mücadelesi Anti Faşist Mücadele ve Demokratik Kitle Örgütleri

1973 seçimlerinden, geride bir karanlık devir bırakarak çıkmış gözüken (!) Türkiye, 1975 yılına girmektedir. Kendilerini sosyalist dünya görüşünün, çeşitli yönleriyle özdeş gören, bir çok grup veya gurupçuk; 1961 - 71 dönemi içindeki çok başlı sosyalist akımı; kaçınılmaz olarak tekrar yaşamak ve yaşatmak durumunda oluyorlar. Ancak dün yapılan yanlışlar, bugün de yapılmaya devam ediyor. Üstüne üstlük, 1971 şartlarından farklı olarak kapitalist sistemi saran petrol bunalımı varken... Kapitalist sistemin ekonomik bir açmazı, çok daha canlı ve kendini sürekli, blokun bütün üye devletlerinin gündeminin başında tutarken, sistemin bütün üyeleri bu konuda ortak tavır alırken... Ve en önemlilerinden biri olarak, bize özgü şartlarda; «kıbrıs sorununun» çok canlı olduğu bir dönemde, Ortadoğu'da ortaya çıkan «politik/ekonomik sorunların» ta içindeyken...

Türkiye sosyalist hareketi, 1975 yılı başlarında, Türkiye Proletaryasını örgütlemiş olarak mücadeleye girmiş değildir. Türkiye İşçi sınıfının ekonomik mücadelesi için kurulmuş olan sendikaların büyük bir kısmı, hakim sınıfların eli ve denetimi altındadır. Proletarya örgütü oluşturulmamış, aydınlar tarafından bir kısım siyasal örgütlerin kurulduğu iddia edilmiştir. Kurulan örgütler ise Türkiye İşçi Sınıfının varlığıyla organik bağlar kuramamıştır. Leninist örgütlenme anlayışıyla taban tabana zıt örgütler, kendilerini proletaryanın örgütü olarak ilan etmişlerdir. Leninist örgütlenme ve partileşme biçimi, şu şekilde olmuş olmasına rağmen; tam karşı tavır alınmıştır :

«... Parti, işçi sınıfının öncü kolu olarak, her şeyden önce, işçi sınıfının tümüyle karıştırılmamalıdır.»

.....

«Örgüt kelimesi genellikle iki anlamda kullanılıyor: biri **dar**, öteki **geniş** anlamda. **Dar** anlamda bu sözcük; kişilerden meydana gelmiş, kolektif ve hiç değilse asgari ölçüde tutarlı bir çekirdeği ifade ediyor. **Geniş** anlamda ise; bu sözcük: bir bütün içinde birleşmiş, bu tür çekirdeklerin toplamını kastediyor. Örneğin, deniz kuvvetleri, ordu, devlet beraber ve aynı zamanda (sözcüğün **dar** anlamında) örgütler toplamını ve (sözcüğün **geniş** anlamında)

sosyal örgütlerin çeşidini ifade ederler. Eğitim Bakanlığı (sözcüğün geniş anlamında) bir örgüttür, ve (sözcüğün dar anlamında) bir çok örgütü kapsar. Bunun gibi «parti» bir örgüttür, (sözcüğün geniş anlamında) bir örgüt olması gereklidir. Aynı zamanda «parti» (sözcüğün dar anlamında) farklı örgütler bütününi kapsamalıdır» (4)

Örgütlenmede, işçi sınıfı hareketinin zorunlu var oluş şartı gözlerden uzaklaştırılmış, «sosyalist hareketin» geniş kapsamlı anlamı ile yetinilmiştir. Kaldı ki geniş kapsamlı sosyalist mücadele bile, yeterince yapılmamış, anti-faşist bir çok güç, burjuvaziye terk edilmiş; ve kendilerini «sosyalist» ilan eden, üretim içindeki yerleri meçhul olan güçleri temel almaya kadar varan, sosyalizme ters işler yapılmıştır. Sosyalizmin temel taşı olan işçi örgütlenmesi gerçekleştirilmediğinden, bu örgütlenmenin zorunlu sosyal dayanakları da örgütlenmemiştir. Ama işçi sınıfının devrimci görevini üstlenen sosyal sınıflar çıkmıştır... (!) Bu sınıflar, işçi sınıfı adına mücadeleyi yürütmek istemişlerdir. Ancak 1975 dünya şartları içinde alınan yol, 1871 yılında başlayan Türkiye İşçi Sınıfı mücadelesini içinde bulunduğu noktaya getirmiştir. Bu noktada, dünya kapitalizminin geçirdiği bütün tecrübelerden yararlanmış, onunla bütünleşmiş bir örgütlü kapital; ve diğer kutupta ise, örgütsüz emek vardır. Türkiye tarihinde rejimin genel karakteri ve «dışardan bilinç götürme görevini üstlenlerin» yapısı, bu sonucun sorumlusu olmaktadır...

Kitle Örgütleri, Anti-Faşist ve Demokratik Mücadele

Acil olarak işçi sınıfının örgütlenmesi şartken; bu görev yerine getirilmemiş, bunun yanı sıra sosyalistler, aralarında «demokratik kitle örgütleri»nin vasıfları konusunda tartışmalar yapmaya başlamışlardır. Ancak bu tartışmalarda da tartışmayı marksist teorinin ve dünya görüşünün gereklerine göre yerine getirmemişlerdir. «Demokrasi» sözcüğünün ve «kitle» sözcüğünün anlamlarını tartışma dışı tutup, bütün materyalist ve marksist terminolojiye rağmen, idealist - rahat bir tavırla «kendikendini» devrimci ilan eden örgütlerle işbirliği yapmışlar ve faşizme karşı verilecek mücadelede bu örgütlerin güçlerini olduğundan fazla yorumlamışlardır...

1929 buhranından sonra, Faşizme karşı verilen mücadelede önemli tecrübeler kazanan proletaryanın, uluslararası tecrübelerin-

(4) Ürün, sayı 2, Sayfa 20'de; Bir Adım İleri İki Adım Geri'den alıntı.

den yararlanmamışlar ve bu tecrübeleri, dünya kapitalist - emperyalist sisteminin kullanmasına göz yummuşlardır. Dünya kapitalistleri, bu tecrübelerden sonuna kadar yararlanırken Anti-faşist mücadelenin büyük teorisyeni Dimitrofun söyledikleri, gözden uzak kalmamalıdır. Maksadımız anoloji yaparak, bir şeyler söylemek değildir. Ama tekelleşen kapital ile çelişkileri olan, üretim içinde de hem nicel hem nitel önemli yerler işgal eden bir çok sosyal gücün, anti-faşist kampanyalarda bir yeri olsa gerek. Dünya devrimci pratiği bunu böyle gösteriyor! Faşizme karşı oluşturulacak «**cephenin**» nasıl olacağı konusunda, Dimitrof'un söylediklerine bir göz atalım :

«Emekçi kitesini, Faşizme karşı savaşmak için seferber ederken, proleter birleşik cephesi niteliğinde, bir anti - faşist halk cephesi oluşturmak çok önemli bir görevdir. Proletaryanın kavgasının başarılı olması; kendisiyle, **emekçi köylülerin ve şehirli küçük burjuvazinin** (*) meydana getirdiği bu kitle — endüstrisi gelişmiş ülkelerde bile nüfusun çoğunluğunu teşkil eder. — arasındaki savaş birliğine bağlıdır.

Faşizm, kapıldığı heyecan içinde, bu kitleleri kendi saflarına çekmek istediğinden, kasabadaki ve kırsal yapıdaki emekçi kitesini, yani köylüyü, devrimci proletarya ile karşı karşıya getirmeye çalışır; küçük burjuvaziye «**kızıl tehlike**» korkusu aşılacak ister. Bu silah, onu kullananlara karşı çevrilmeli ve köylülere, esnaflara ve aydınlara gerçek tehlikenin nereden gelmekte olduğunu göstermeliyiz. Her çeşit verginin yükünü köylünün omuzlarına yükleyip, sınırsız faiz alanların kimler olduğunu açıkça göstermeliyiz. Toprağın en iyisi, zenginliğin her çeşidi kendilerindeyken; köylü ve ailesini gerçekte kendi malı olan topraktan çıkarıp işsizliğe ve yoksulluğa itenler kimlerdir, göstermeliyiz.. Esnaf ve el sanatlarıyla uğraşanları tahammül edilmez vergilerle, yüksek kiralara ve rekabetle mahvetmeye sürekli olarak ve sabırla çalışan kimlerdir; çalışan aydınlardan büyük bir kesimini sokaklara atan, işsiz bırakan kimlerdir, herkese anlatmalıyız.» (5)

(*) Dimitrof'un, «**şehirli küçük burjuvazi**» si kapsamına, bütün küçük üreticileri, esnafları, zanaatkarları, öğretmenleri, öğrencileri aldığını; kitaplarının bütününden öğreniyoruz...

Alıntıları daha fazla uzatabilmek mümkün. Ancak anlamı yok. Görülüyor ki; büyük usta, hem köylülüğün hemde küçük üretici zanaatkarların ve esnafın, üretim içindeki yerlerinden dolayı, önemlerini ortaya koymuş ve; «demokratik Cephe» yada «faşizme karşı Cephe»nin bir «iş» yarışı olduğunu göstermişlerdir. Yani üretim ilişkilerinin sonucunda ortaya çıkan özgül durumları teorik olarak çözümlemek ve bu çözümlenmeler ışığında da «iş» yapmanın gerekli olduğunu bildirmişlerdir. Ama birşeyi de **gündemde sürekli var saymışlardır: Proletarya örgütü.**

Yapılacak işler içinde sosyalist partiyi veri alan Dimitrof, önce köylülüğü ele alarak açık hedefler gösteriyor: Diyor ki; 1 — her çeşit vergiyi, kimin, köylünün sırtına yüklediğini anlatacaksınız. 2 — Sınırsız faiz hadlerini kimin aldığını göstereceksiniz. 3 — Toprağın en verimlisini kimlerin kullandığını, toprakların kimlerin elinde tekelleştiğini bildireceksiniz... v.s. Sonra esnaf ve zanaatkarların faşizme karşı işçi sınıfıyla birlikte bir cepheye nası görev yapacaklarını anlatıyor ve işçi sınıfının öncüsü olan, örgütlü sosyalistlere, diyor ki: esnaf ve zanaatkarları, faşizme karşı çıkarabilmek için; şunları yapacaksınız: «onları tahammül edilmez vergilerle, yüksek kiralarla, rekabetle mahfetmek için sürekli çalışanların kim olduğunu» anlatacaksınız...

Mülkiyetsiz Küçük Burjuvalar En Son görevlendiriliyor

Faşizme Karşı Birleşik Cephe'nin büyük taktisyeni Dimitrof, Proletarya'nın örgüt ağı/yumağı içinde; köylülüğü, esnaf ve zanaatkarları faşizme karşı görevlendirdikten sonra, üretim içindeki yerlerine göre, sıralamada «daha sonra gelen» aydınlara, öğrencilere faşizme karşı kurulacak cephe içinde yer veriyor. Ama Türkiye sosyalistleri! Dimitrof'un en son görevlendirdiği bu katmanların — öğrencilerin, öğretmenlerin, aydınlarnın — görevlerinin ne olduğunu, daha işçi sınıfının öncü örgütü bile oluşmadan, ortaya koymuşlardır. Ve görevini öğrenen bu kesimler de derhal işbaşı yapmışlardır.

Devrimci hareketimizin geleneği üstüne

Ülkemizde devrimci hareket, geleneğini, tarihimizdeki burjuva radikal hareketlerden organik olarak ayıramamış; hatta, onun uzantısı olduğu yolunda, kendi ağzından açıklamalar yapmış, bununla da öğünmüştür. Burjuva radikal hareketlerle organik bağ kurmayı da, marksist - leninist hareketler adına zorunlu görmüştür. Bu organik bağı, devrimciliğin bir gereği saymıştır. Böylelikle 1975'lerde, Anti-

faşist kampanyanın temel taşı olan proletarya, küçük üretici köylüler ve esnaf ve zanaatkarlarla organik bağı kuramamış, bu güçleri kendi oluşturduğu örgüt içinde derleyip toparlayamamış ve onları, büyük zengin deneylerin sahibi olan burjuvaziye terk etmiştir.. Bütün bunlar uluslararası proleter mücadelesinden yeterli dersi almanın, yanlış devrimci gelenekten kopamamanın bir sonucudur. 1870'lerde Avrupada işçi sınıfı büyük mücadeleler geçirirken, dışarda Jön Türkler, Leninle aynı sokakta yaşamış olsalar bile, devrimci kavmanın ekonomik temellerini görememişlerdir.

«Bu aydın akımlarının da temel sorunu «devletin bekasını temin»; buldukları çare ise, «teceddüt» dü. Burada «yenileşme» denildiği zaman, mutlakiyetten kurtulup meşrutiyete ulaşmak kast ediliyordu. Bu demokratik anlayışın, şekil manasıyla «siyasi demokrasi» olarak düşünüldüğü; solculuğa yol açacak bir «iktisadi demokrasi» anlayışına erişilmediği meydandadır. Yenileşme modelini Batıda arayan Osmanlı - Türk aydınları, bu ülkelerdeki solcu hareketleri görmemişlerdir.. Çünkü Sola bakılmamıştır ki sol görülsün...» (6)

Mülkiyetli Küçük Burjuvazinin Kaypaklığı Üstüne ve Emperyalizmin Oyunu

Küçük burjuvazinin 1975'lerde gördüğü görev, gelişen teknoloji karşısında varoluşunu korumak için örgütlenmek olmuştur. Örgütlenme işini, bir çok uluslararası tecrübeden geçmiş olan kapitalist — emperyalist sistemin, yaşamasından sorumlu olanlar da istemektedirler. Emek, yada proletarya, örgütsüz olunca küçük burjuvazinin köylülük kesimi de, küçük esnaf zanaatkar kesimi de burjuvazi tarafından rahatlıkla örgütlenmiştir. Böylelikle yapısında zaten ikili olma özelliği taşıyan mülkiyetli küçük burjuvalar, 1975'lerde burjuvazinin saflarında yerlerini almışlardır. Sweezy, Kapitalizm Nereye Gidiyor adındaki kitabının, 397. sayfasında küçük burjuvazinin kaypaklığı üstüne oynanan oyunu açıklıyor ve şöyle diyor :

«Orta sınıfların ekonomik çıkarları hakkında değerli olabilecek genellemeler yapılabilir. Bu çıkarlar, sözü geçen sınıfların emperyalizmle ilişkilerine sıkı sıkıya bağlıdır... Örgütlü kapital, örgütlü emek

(6) Mete Tuncay, Türkiye Sol akımlar.

arasındaki sıkışık durumları arttıkça, ulusal büyüklük yada ırk üstünlüğü gibi, belirsiz ideallere kolayca bağlanabilen eğilime girerler. Ulus yada ırk düşüncesi, sınıf çıkarları dayanışmasının yerini alır. Bu gibi düşünceler, onların bir bakıma da, her günkü yaşantının boş gailelerinden kaçabilmelerini sağlar. Bu durumda bulunan orta sınıfların, istilacı bir politikaya açık olmaları objektif olarak kesindir. Monopolcu kapital, bu sınıfların bu özelliklerini çok iyi bilir ve kendi amaçları için çok iyi kullanır.

... Gördüğümüz gibi işçi sınıfı, emperyalist genişlemeye, karşı ve hasım olduğundan, işçi örgütleri ve politikaları «vatansızca» ve «bencil» gösterilir. Böylece zaten var olan, orta sınıfların işçi sınıfına düşmanlığı yoğunlaştırılır. Öyleyse, emperyalizmin net sonucu, orta sınıfları büyük kapitale bağlamak ve orta sınıflarla işçi sınıfı arasındaki açıklığı genişletmektir..»

Emeğin örgütsüz olması, proleteryanın örgütünün bulunmaması, emperyalist - kapitalist sisteminin bu hesabını daha da kolaylaştırmıştır. Ve burjuvazi hızla, gerek köylülüğü ve gerekse küçük esnaf ve zanaatkarları örgütlemeye girişmiştir. Ve bu örgütlere dayanarak da, gelişmekte olan, şu anda aydınların tekelinde bulunan sosyalist hareketimizi boğmak, onlara boğdurmak hesaplarını sahneye koymuştur...

Tekelci Burjuvazinin Köylülük ve Esnaf - Zanaatkarlar İçin Hesapları

Zengin deneylerin sahibi olan uluslararası tekelci sermaye, bir taraftan önemli bir köprü başı olan Türkiye içinde de, kendisi için pek yeni olmayan; **anti-faşist cephe**ler ve **demokrasi** için mücadele yapacak güçlerin birbirleriyle ilişkilerini tayin etmek için çaba sarf etmek isterken; beri taraftan da anti-faşist cephenin işçi sınıfından sonra en önemli güçleri olan köylülük ve küçük esnaf ve zanaatkarlar için bazı tedbirler almıştır. Köylülüğü, çıkardığı kanunlarla örgütlemek istemiş ve her köyde kendi denetimi altında bir kooperatif kurdurtmayı amaçlamıştır. 1967'de önce 507 sayılı kanunu çıkartarak, küçük esnaf ve zanaatkarları kendi işkollarındaki derneklere örgütlenme zorunluluğu ile başbaşa bırakmıştır. Daha sonra da 1971'de, Bağ - Kur kanununu çıkararak, bu kesimi sosyal sigortanın kapsamına almıştır. Böylelikle, işçi sınıfının, «demokrasi» için en doğal müttefiki olan ekonomik - sosyal güçleri, işçi sınıfından kopartmak

istemıştır. Sermayenin mevcut partileri; sosyalistlerin sahip çıkma ustalığını gösteremediği yada burjuvazinin elinden kopartıp fiilen alamadığı kırlardaki köylülüğü, şehirdeki küçük üreticileri, esnafı aralarında bölüşmüşlerdir. Böylelikle sermayenin karşısında bir bütün olması gereken bu iki «demokratik» ve «anti faşist» güç, bölünmüş ve parçalanmıştır. Bir bölüğü — kırlarda köylülük — CHP eliyle kooperatiflerde yada geçenlerde kongresini yapan, sosyalistlerin alınmadığı iddia edilen «Köylü Derneği»nde örgütlenmeye çalışılmıştır. Ve bu güne kadar olan çizgisiyle de; bu işte «kısmi» bir başarı gösterilmiştir. Diğer bölüğü, şehirlerdeki esnaf ve zanaatkarlar ise, yine CHP, MHP, AP, MSP, DP tarafından örgütlenmiş yada mevcut örgütler, bu partilerin militanları tarafından ele geçirilmişlerdir. Böylelikle, sermayenin çeşitli kesimleri, şehirlerdeki, işçi sınıfının tabii müttefikini, işçi sınıfına karşı kullanmaya kalkışmışlardır. Bu günlerde ortaya sürülen «milliyetçi Cephe» içinde yapılmak istenen, iş; tarihi doğrultunun geri çevrilmesidir. Türkiye Sosyalistleri ve şehir küçük burjuvazisi, sermayenin çeşitli kesimlerinin kendilerini oyuna getirmek isteyen çabalarını boşa çıkarmak ve tarihin gelişme doğrultusunda tavır almak zorundadır. Çünkü, «Milliyetçi Cephe» adı altında, sermayenin farklı kesimlerinin yaptıkları şey, «tekelleşmeyi» hızlandırmak ve bir başka anlamıyla da «küçük esnaf ve zanaatkarları» daha iyi şartlarda, «Çatlak seslerin» susturulduğu bir ortamda «yeme» planlarıdır. Kapitalizmin geçirdiği yapısal hastalık, bu işi biraz daha kolaylaştırmış gibi gözükmektedir. Ancak zaman için de gerek Sosyalistler, gerek esnaf ve zanaatkarların, oynanan oyunu bozmaları zorunludur! Burjuvazinin, küçük esnaf ve zanaatkarları örgütlemek için çıkardığı Bağkur kanunu ve Bağkurdan yararlanmak için de, 507 sayılı kanuna tabi olan bir derneğe üye olma zorunluluğu; şimdilik başarılı gözükmektedir. Aşağı yukarı 1 milyon küçük esnaf ve zanaatkar Bağkur'a kayıtlarını yaptırmış ve umutlarını bağlamış bulunmaktadır.. Sosyalistlerin bu cephede bıraktığı boşluk sermayedarlar tarafından doldurulmuş ve silah sahibine çevrilmiş gözükmektedir.. Sosyalistlerin, bir bütün olarak; bu derneklerle etkin bir biçimde, ilişkisi kurulmamıştır.

Tekelci sermayenin değişen politikası

Küçük esnaf ve zanaatkarların, az topraklı köylülerin toplum içindeki önemlerini sayı olarak eski düzeyde korumaları, bu güçlere karşı tekelci sermayenin yeni bir politika izlemesini zorunlu kılmıştır. Zaman içinde küçük esnaf ve zanaatkarların ve köylülerin ürettikleri değer artmayıp gerilediği, ama sayı olarak aynı kaldıklarını, Ahmet N. Yücekök'ün «Türkiyede Örgütlenmiş Dinin Sosyo - Eko-

nomik Tabanı» araştırmasından öğreniyoruz.. Artık küçük esnaf ve zenaatkarların ve köylülerin dinsel örgütlenme özgürlüğü ve Ziraat Bankasının komik kredileriyle avutulamayacağını, tekelci sermayedarlar da öğrenmiş bulunuyorlar. 1960 sonrası AP iktidarları, bütün bu sosyal güçler için önemli tedbirler almıştır. Kooperatifler yasasını çıkartmış, 507 sayılı kanunu çıkartmış, proleterleşmeye en yakın olan orman köylülerini örgütlemiş ve gerek Halk Bankasının işlerliğini, gerek, banka kredilerinin toplam hacmini önemli ölçüde artırmıştır... Halk Bankası Genel Müdürü, kredi hacmi konusunda diyor ki :

«Mevduattaki artışımız, yıllar itibariyle 400-500 milyon civarında gerçekleşmektedir. Örnek vermek gerekirse, geçen yıl da, 1972 yılı sonu itibariyle, bir milyar 700 milyon civarında idi. 1973 sonunda bu rakkam 2 milyar 150 milyona ulaştı. Programımız, 1974 yılı sonunda, 2 milyar 800 milyon civarında olmasındır... Buna rahatlıkla varacağız.» (7)

1970 yılına kadar Türkiyede var olan Kooperatiflerin sayıları ve gelişme çizgileri aşağıda gösterilmiştir :

KOOPERATİFLER	1965	1968	1970	Ortak (1970) sayısı
Tarım Kredi	1744	1938	2021	1.308.843
Tarım Satış	231	388	637	215.809
Pancar Üretim	18	19	19	419.960
Tarımsal Kalkınma	119	712	886	143.000
TARIM KOOPERATİFLERİ TOP.	2496	3920	4828	2.215.867
TARIM DIŞI KOOPERATİF. TOP.	3194	4634	6411	818.328
Genel toplam :	5690	8554	11239	3.034.195 ortak

Kaynak : Karınca dergisi, temmuz 1972, sayı: 427

Tekelci sermayenin tek kaygısı, küçük mülkiyetli küçük burjuvaları kapitalist - emperyalist evrensel sistemin oy deposu ve güvenesi haline getirmektir ve amaca varmaktır. Burjuvazi, bu güçleri kendi öz örgütünün dışında örgütlerken, leninist metolla, örgütler ağı/yumağını gerçekleştirmektedir Böylelikle, iktidarını zaman içinde ileriye götürme hesapları yapmaktadır...

Küçük Üretici Köylülük ve Burjuvazinin Taktiği

Ülke içinde ekonomik ve sosyal ağırlığı çok fazla olan küçük üretici köylülük üzerinde de önemli hesaplar yapılmakta ve bu önemli

(7) Kooperatiflerin Sesi, Temmuz 1974, Sayı: 23

sosyal güç te tekeli sermayenin güvencesi haline dönüştürülmek istenmektedir. Özellikle, Sabit Osman Avcı'nın Orman Bakanlığı döneminde, sanayi proletaryasına en yakın olan orman köylülüğü, orman işletmelerinde birer işçi ve gelir garantisi olan sosyal güç haline getirilmiştir. Böylelikle «ormanlar» ve onların yerlileri olan yoksul köylüler, satın alınmak istenmiştir...

CHP'nin, köylüleri örgütlemek ve onlara şirin görünmek için önerdiği bir çok çözüm, son tahlilde tekeli sermayenin işine yarayacaktır. Köy - kentler, kooperatifler; hepsi kapitalist işlerliği daha canlı tutmak ve daha güçlü yaşatmak için tezgahlanmak istenmektedir. Köy - koop genel başkanı Ahmet Altun bu konudaki; — ne ölçüde içten konuşuyor bilemeyiz ama — örgütlenmiş milyonlarca köylü adına, bu kuruluşların «tekeli sermayeye» peşkeş çekilmek istendiğini açıklamaktadır :

«... Mesleki örgütlerde, üst kuruluşlara ortak veya üye olma mecburiyeti olmasına rağmen, bizde tatbikat tersine yürümekte, yasalarla birlikte bürokrasi, bizim, kooperatiflerimizin üst kuruluşlara ortak olmamızı serbest bırakırlarken, aynı kooperatiflerin Ziraat odalarına, Ticaret ve Sanayi odalarına aidat ödemelerini zorunlu kılmıştır. Kamu yöneticileri... kooperatiflerimizi ziraat veya Ticaret ve Sanayi odalarına bağlayacaklarına, birliklerimize ve merkez birliğimize üye olmalarını sağlar, kooperatifçileri de tek tek kapılarını aşındırmalarından böylece kurultulmuş olurlar»⁽⁸⁾

Ayrıca, küçük üretici köylülüğü CHP'ye peşkeş çekmek için, CHP'yi, tekeli sermayeye karşı göstermek istemekte ve şöyle demektedir :

«Görülüyor ki, ekonomik ve toplumsal nedenler, küçük üretici esnaf - zanaatkar ve tüketiciyi, aracı ve büyük üretici karşısında örgütlenmeye itiyor ve bu itişin sonunda da kooperatifler doğuyor.. Şu halde kooperatifleşme, siyasal bir akım değil, tabanında daha çok ekonomik nedenler olan toplumsal bir akımdır. Kooperatifler tekeli sermayeye karşı güvensizlik duyanların kendi kendine yardım ve dayanışma yoluyla yaşantılarını iyileştirmeye yönelik, özgürlükçü demokratik halk örgütleridir..»⁽⁹⁾

(8) Taban, Köy-koop. genel başkanı Ahmet Altun'un konuşmasının metni.

(9) Aynı kaynak.

Anti - Faşist Mücadele ve Ekonomik Temelleri

Türkiye devrimci hareketinin ilan ettiği, anti - faşist cephelerin «siyasal» etkinliği hesap ediliyor. Ama cephelerin «iktisadi» temelleri hesaplardan uzak tutuluyor. Siyasal tavırlar ve mücadele biçimleri ise, alt yapının soğuk ve katı ekonomik kuralları karşısında aciz kalarak ufalanıvermekte, etkisizleştirilmektedir.

Demokratik cephenin iktisadi etkinliği yok sayılmakta, demokrasinin, iktisadi güçlerin örgütlü kavgası sonucu alınmış koparılmış bir hak olması gerçeği gözlerden uzak tutulmaktadır. Bu konuda Türkiye Devrimci hareketinin ve Türkiye rejiminin önemli belirleyici olması, gözlerden uzak tutulmamalıdır; ancak bu günkü «kemalist - marksist» gelenek yıkıldığı an, başarı şansı doğabilecektir!

«Anti - faşist halk Cephesini kurmak için en temel, en etkili unsur devrimci proletaryanın azimli eylemidir. Devrimci proletarya, halkın bu kesimlerinin, özellikle çalışan köylülerin proletaryanıninkilerle aynı olan isteklerini müdafaa etmeli ve bu kavga sürecinde emekçi sınıfların isteklerini birleştirmelidirler: Anti - faşist halk cephesini kurarken, çok sayıda köylü ve şehirli küçük burjuvaziden oluşan örgütlere, doğru yoldan yaklaşmak gerekir.» (10)

Kurulan Cephe Halk Nerede?

Türkiye'de anti-faşist, demokratik cephe ilan edilmektedir. Ancak proletaryanın örgütü bulunmadığından ve ilan edilen cephelerde de halkın büyük bir çoğunluğu yok olduğundan, bu cephe, hep iflas etmiş ve kağıt üzerinde kalmıştır. Hatta Dimitrof'un dediği gibi, kuruluşlara «doğru yoldan yaklaşma» zorunluluğu konusunda izlenen yönteme en ufak bir şüphe duyulmamış ve bütün kabahat kendilerinin çağrısına cevap vermemiş bulunan küçük esnaf ve köylülükte görülmüştür! Bu güçler, «faşist» olarak nitelenmiş, hakim sınıfların ellerine terk edilmiştir.

Leninist örgütlenme modeline göre çalışılmamış, oysa bu modele göre çalışmayı hakim sınıflar gerçekleştirmiş ve sosyalistleri, örgütledikleri küçük esnaf ve zanaatkarlarla vurmak istemişlerdir. Bu planda da başarılı olmuşlardır. Verilen mücadele, «mülkiyetsiz kü-

(10) G. Dimitrof, Faşizme Karşı Birleşik Cephe, s: 93

çük burjuvalar» ile «mülkiyetli küçük burjuvalar»ın mücadelesi haline dönüştürülmüştür. Mülkiyetsiz küçük burjuvalar, «Türkiye Proletaryası» adına mücadele ederken, «mülkiyetli küçük burjuvalar» ise tekelci sermaye adına savaş meydanına çıkmış bulunmaktadır. Marksist hareket, mülkiyetsiz küçük burjuvalar elinde bir çok sapsalmalara uğramış ve yanlıştan yanlışa çalkalanıp durmuştur. Bu yanlışların bedelini, mülkiyetsiz küçük burjuvaların kendileri ödedikleri gibi, proletarya, köylüler ve küçük esnaf ve zanaatkarlar da ödemişlerdir. Bu kanaatimizi ileri sürerken, mülkiyetli küçük burjuvaların dalgalanma ve kaypaklık payını, sözlerimiz içinde saklı tutmak zorunluluğunu duymaktayız.

Mülkiyetsiz Küçük Burjuvalar ve Kitle Örgütleri

Türkiye devrimci geleneğine uygun olarak, «sol-kemalist» olduğunu söyleyen ve «Kemalizm», «sosyalizm» arasında Çin seddinin bulunmadığını bildiren görüşler, mülkiyetsiz küçük burjuvalar üzerinde hayli etkin olmuş ve itibar görmüştür. Mücadele, kemalizmi biçimsel olarak aşmış gözükmesine rağmen, özde, «idealist» ve «Dekartçı» tutumu hiç bir zaman terk etmemiştir. Materyalist ve Marksist terminolojiyi her zaman ve bol bol kullandığı zaman bile.

Türkiye'de 160.000 civarında bulunan yüksek okul öğrencileri, bir o kadar sayıda teknik eleman; ve bunları biraz aşan öğretmenler kitlelerini temsil etme durumunda olan, «kitle örgütleri», Türk - İş ve DİSK'in müsaade ettiği alan içersinde, asıl güç olan işçileri etkileyerek, devrimci hareketi sürdürmek istemektedirler. Bunların dışında kalan, devrimci güçlerin «devrimcilikleri», ekonomik ilişkileri sonucu olmayıp, tarihten gelen bir «yapı»dadır. Türkiye devrimci hareketi, gelişen üretim güçlerinin yarattığı işçi sınıfının nicel gücünün, zaman içinde hızla artması sonucu, hakim sınıfların Türkiye işçi sınıfı üzerindeki kontrolünün dışına taşmaktadır. Ve mevzi «bağımsız» nüveler oluşmakta, bu bağımsız işçi hareketleri de mülkiyetsiz küçük burjuvaların tekelindeki sosyalist hareketle, dönem dönem bütünleşme sürecine girmektedir. Bu bütünleşmeler, mülkiyetsiz küçük burjuvaların tekelliğindeki akımın başarısının bir sonucu değil, işçi sınıfının gelişmesinin nitel yapısından gelen zorunlu bir sonuç olmaktadır. Çünkü, mülkiyetsiz küçük burjuva örgütleri, olması gerektiği gibi «demokratik» ve «kitle» örgütleri değildirler. Bunlar aynı zamanda üretim içindeki fonksiyonlarının bir gereği, proletaryanın örgütü de değildirler. Ama Türkiye sosyalistleri, 1961-1971 dönemi içinde, proletaryanın örgütlenmemişliğinin «subjektif» olgusu ve mülkiyetsiz küçük burjuvaların yapılarından gelen «objektif» olgular sonucu, proletaryanın tarihi görevini üstlenen (!) ve proletarya adına ittifak arıyan (!)

birçok sözde demokratik kitle örgütleri tanımıştır. Ancak, 1975'lerde devrimci mücadelenin istediği kararlılık, daha çok iktisadi temellere dayanmak zorunluluğunu duymaktadır. Aksi halde Türkiye devrimci hareketi bu kısır döngünün içinden kurtulamıyacaktır.

Tarih İçinde Uygulanan Plan

Öğrenci, öğretmen ve teknokratların, proletaryanın mücadelesinde, «dışardan bilinç götürücü» olmaları olgusu, sürekli yanlış anlaşılmıştır. Mülkiyetsiz küçük burjuvaların sosyal statülerinin sosyalist olup olamayacağı olgusu ile karıştırılmıştır. Bütün öğrencilerin, öğretmenlerin, teknokratların sosyalist olması başka şey; bunlar içinden bazı fertlerin sosyalist olması başka bir şeydir. Dışardan bilinç götürme bir «iş», bir «fiil» dir. Bu işi yapabilmek için üretim içinde yer almak gerekmektedir. Aksi halde bütün iyi niyetler, başarısız çalışmalar ve sol sapma tavırlar haline dönüşecektir. Bütün öğrencilerin, öğretmenlerin ve teknokratların adlarına hareket eden örgütler, demokratiktirler. Ama sosyalist değildirler. Bir kısım sosyalist öğrencilerin, öğretmenlerin ve teknokratların yalnız sosyalistleri kavriyan örgütler kurması, bütün bu katmanların sosyalist olduklarını göstermez. Bu gerçek unutulduğu zaman, hangi marksist terimlerle konuşsak konuşalım, sonuç değişmeyecektir. Yani bütün öğretmenlerin, teknokratların ve öğrencilerin sosyalist olmaları sağlanamayacaktır.

1975'lerde kapitalist - emperyalist dünya sistemi, karşı - devrim konusundaki tecrübelerini kuşaktan kuşağa ve ulustan ulusa aktarmıştır. Üretimin kollektif karakterine rağmen, kol emekçisi işçi ile teknokratı, ayrı ayrı organik bütünlükler haline getirmiş ve her iki gücün sınıfsal çıkarlarını farklılaştırmaya çalışmıştır. Asıl olanın işçilerin sendikal ve politik mücadelesi olmasına rağmen, teknokratları bunlardan ayırmış, ayrı örgütlenmek zorunda bırakmıştır. Öğretmenleri düzenin bekçileri haline getirmek istemiştir. Öğrenci kesimde ise, sosyalistlerin yönlendirdiği gerçek kitle örgütü yoktur. Bu yolda çaba da gösterilmeyip, bu çabalar küçümsenmektedir. Ve her fraksiyon kendi görüşleri doğrultusunda gençlik örgütleri oluşturmaktadır. Ve bunlar giderek, siyasi «üniteler» haline dönüşmektedir. Toplumun çeşitli ara sınıf ve tabakalarında olması gerektiği gibi, bu kesimlerde gerçekten demokratik kitle örgütü oluşturmak için çalışma yapmak, asıl görev olmaktadır. Çünkü bu boşluk, öğrenci kesimde, burjuvazinin, sosyalistlere göre daha demokratik kitle örgütleri tarafından doldurulmaktadır. Teknokratlarda ve öğretmenlerde ise, aynı durum daha da başka biçimde gerçekleşmektedir. Diyebiliriz ki öğretmen örgütleri, mülkiyetsiz küçük burjuvalar içinde, kitesini en fazla temsil eden demokratik kitle örgütü durumdadır.

Teknik eleman odaları, genel görünüm itibariyle, burjuvazinin terk ettiği kaleler görünümündedir. Üretim içinde beraber çalıştığı işçilerle aynı sendikanın çatısı altında olmayan bu katmanların, meslek odaları, proletaryadan kaynaklanmayan çeşitli siyasi fraksiyonların mücadele alanı haline getirilmektedir. Odalara kayıtlı binlerce üyelerin içinden ancak yüzlerle ifade edilen delegelerin katılmasıyla alınan iktidarlar, kitlesini ne kadar temsil etmektedirler, ne kadar demokratikdirler? Burjuvazinin, istediği her an, bu örgütleri eline geçirebilme olasılığı açıkken, bir fraksiyon adına iktidarda olmak neyi ifade eder?

Sonuç

«Demokratik Kitle Örgütleri Fetişizmi ve Türkiye Sosyalistleri» yazımızda vardığımız sonuçları, şu temel noktalar halinde göstermek mümkündür :

- Proletaryanın örgütlü siyasi gücünün olmadığı bir toplumda, sosyalistlerin anladığı anlamda, demokratik kitle örgütlerinden bahsetmek olanaksızdır.
- Proletaryanın örgütlü siyasi gücü kurulmaz, oluşturulur. Oldu bittiye getirilen, hiç bir «kuruluş» işlemiyle sosyalistler, proletaryanın örgütlenme sorumluluğunu halledemezler ve temsil yetkisini alamazlar. Bu öyle bir «iş»tir ki; proletaryanın örgütlenmesi, uzun ve çetin süreçler sonucu oluşur; ve kendini tartışmasız olarak, somut hayatta kabul ettirir.
- Demokratik Kitle örgütü olmak; kitlesinin mesleki, sosyal, kültürel, ekonomik sorunlarıyla en geniş anlamıyla uğraşmak ve kitlesini bu yolda tam temsil etmek demektir.
- Demokratik kitle örgütü, yalnız mülkiyetsiz küçük burjuvalarca değil, belki, asıl olarak mülkiyetli küçük burjuvalarca kurulur.
- Kapitalist - emperyalist sistem, proletaryanın örgütlü olmadığı toplumlarda, ara sınıf ve tabakaları kendi örgütsel ağı/yumağı içinde kontrolü altına almaktadır.
- Proletaryanın örgütlü olmadığı toplumlarda,

sermayenin örgüt ağı/yumağı dışında kalmış ya da bırakılmış olan sosyal güçler ise, proletaryadan kaynaklanmayan daha çok mülkiyetsiz küçük burjuvalar tarafından siyasi çalışma alanı haline getirilmektedir.

- Faşizme karşı oluşturulması gereken cephe; proletaryanın, tekelci sermayeye karşı olan sınıf kavgasının dışında düşünülemez. Kitlelerini temsil etmeyen, kağıt üzerindeki «demokratik» örgütlerin; proletaryanın, olması gereken, örgütler ağı/yumağı'ndan kopuk olarak oluşturacakları her türlü cephe/ittifak girişimi; yakın tarihimizde gördüğümüz somut örnekleri gibi, hiç bir şey ifade etmez.

TUŞTAV

kapitalist - emperyalizmin dünya stratejisi üzerine düşünceler - I -

Ümit GÜRSAN

«Ümit GÜRSAN'ın bir seri halinde hazırladığı, «emperyalist - kapitalizmin dünya stratejisi üzerine düşünceler» başlıklı incelemesinin, giriş kısmını yayınlıyoruz. İncelemenin gelişen çizgisi içinde; bu soruna ülkemiz açısından da, ilginç yaklaşımlarda bulunulan, Ümit GÜRSAN'ın çalışması; kapitalizm, emperyalizm, emperyalist sitem, çokuluslu tekel-ler, gelişmekte olan ülkelerle emperyalist sistem ilişkileri konularının irdelenmesi adına yararlı olacaktır kanısındayız.»

«Amerika'nın altın ve gümüş yatakları bakımından zengin bölgelerinin keşfedilmesi; yerlilerin maden ocaklarına kapatılması, köle haline getirilmesi, yada ortadan kaldırılması; Doğu Hint Adalarında istilaların ve talanın başlaması; Afrika'nın, karaderilileri avlamak için, bir çeşit ticari av alanı haline getirilmesi; bütün bunlar, kapitalizm çağının başlangıcını haber veren ilkel birikimin, şairane metodlarıydı.» (1)

Dünya tarihindeki en büyük saldırı, talan ve istilalar ile feodal ekonomi sisteminden kapitalist ekonomi sistemine geçişin, aynı zaman dilimi üzerinde çakışması bir raslantı olarak yorumlanamaz. Kapitalist gelişimin dikkatle incelenmesi, aslında, onun bir «sermayenin özel ellerde birikmesi ve yoğunlaşması süreci» olduğunu ortaya koyar. Sermaye birikiminin bir ekonomik sistemin yıkılmasına yol açacak boyutlara ulaşmasına sebep teşkil eden olgu ise, keşif, zorbalık, ve istilaya dayanarak gelişen uluslararası ticarettir.

Keşif ve istilalar, ilk zamanlarda, tek yönlü bir «aktarım faaliyeti» yaratmıştır. Olay, zaptedilen topraklardaki zengin hammadde kaynaklarının, köleleştirilen yerli halk tarafından işlenmesi ve bundan elde edilen ürünün Avrupa'ya aktarılmasıdır. Bir yandan ülke

(1) K. Marx, Kapital, Kitap: III, c. 1

kaynakları, öte yandan da ülke halkının emeği insafsızca sömürülmektedir. Emek sömürüsü, o kadar yoğundur ki; örneğin Güney Amerika altın ve gümüş madenlerinde çalıştırılan yerli halkın çok büyük bir kısmı, fazla çalışmadan dolayı kısa zamanda ölmüştür. Kıymetli madenlerin gaspedilmesi ve yeni malların, yeni talepler yaratarak sömürge ülkelerin iç pazar hacimlerini genişletmesi, sermaye birikimini hızlandıran ilk etkenleri oluşturmuştur.

Tek yönlü «aktarım faaliyeti» döneminin ömrü çok kısa sürmüştür. Yeni imalat türlerinin ortaya çıkması, üretimin artması ve sömürge ülkeler halklarının medenileştirilmesi (!) sömürülen ülkeler arasındaki ilişkiyi uluslararası ticarete dönüştürmüştür.

Bu ticarettten kârlı çıkan kimlerdir?

Sömürge ülke halklarının kârlı çıkmadığını söylemek bile gereksiz. Ancak, yine tüm Avrupa halklarının da kârlı çıktığını söylemek olanaksız. Fakat gerçek olan, bazı grupların kazançlı çıktıkları ve uluslararası ticarettten elde edilen kazançlarla, yeni bir sınıfın belirdiğidir.

Uluslararası ticaretin ilk dönemlerinde, tüccar - kapitalist sınıfın gücü sınırlı idi ve üstelik feodal devlet gözünde bu sınıf, fazlaca da itibarlı da değildi. Deniz ticareti ve sömürü sonucu, devletle tüccar sınıfı arasında bir birlik ortaya çıktı. Ticarettten elde edilecek kârlar hesaba katılarak (vergi yoluyla) uluslararası ticaretin desteklenmesi, hatta korunması hükümdar açısından son derece uygun bir davranıştı. Böylece devlet ve yeni kapitalist sınıf birlikte, elele büyüdü. Bir sonraki aşamada ise, güçlenen kapitalist sınıf iktidarı ele geçirdi.

Uluslararası ticaretin sömürülen ülkeler üzerindeki ilk etkisi ise; evvelce tarım kesiminde daha rahat koşullar altında ve bir ölçüde de bağımsız olarak çalışan nüfusun, önemli bir kısmını, ticaret sonucu ortaya çıkan plantasyonlarda çalışmak üzere, köle durumuna getirmesi ve toplumun üretim olanaklarını geriletmesidir. Bunun yanında, üretken olmayan faaliyet dalları gelişmiştir. Ancak, bize göre uluslararası ticaretin (yada kolonyalist - emperyalizm stratejisinin) bu ülkeler üzerindeki en önemli etkisi; bu ülkelerin geleceğine vurduğu damgadır. Esnek bir emek arzı ve batıdaki hızlı kapitalist gelişim için gerekli hammadde ve tarım ürünleri üretimini teşvik etme temeline dayanan kolonyalist - emperyalizm stratejisi, aynı zamanda, sömürülen ülkelerin ilerdeki sağlıksız kapitalist gelişmelerinin de ilk tohumlarını atmıştır. Nitekim, bu ülkelerde, uluslararası ticaretle birlikte, emperyalist sömürüye hizmet eden ve giderek güçlenen yerli işbirlikçiler (ticaret işlevi açısından) zümresinin türemesi, atılan tohumların yeşeren ilk belirtileridir.

Kapitalizmin rekabetçi döneminde, kâr ile artık - değer arasında mutlak bir bağlantı mevcuttur. Bu itibarla, daha fazla kâr elde edebilmek için, üretimin artırılması gerekmektedir. Ancak, üretimin artabilmesi, bir noktada talep hacmi ile sınırlıdır. Talebin artabilmesi ise; yeni ihtiyaçların doğurulması kadar, pazarların da genişletilmesini gerekli kılmaktadır. İşte Amerika kıtasının keşfi ile hazırlanan olanaklar, kapitalist Avrupa'nın gereksinimi olan, dünya pazarlarını doğurmuştur.

Bu sefer, imalathane tipi üretim de yetersiz kalmış ve seri üretime dönük teknik buluşlarla (buhar gücü ve makina); sınai üretimin temel karakteri de değişikliğe uğramıştır. Kısa zamanda büyük sanayi, egemen hale gelmiş, burjuvazi içinde ise, sanayi burjuvazisi en ön plana geçmiştir.

İlk başta ticaret yoluyla sağlanan kapitalist birikim, kapitalist üretimin özünde bulunan daha fazla üretmek zorunluğundan ötürü, pazar sınırlarının genişlemesini gerekli kılmış; bu ise, ticareti geliştiren bir etki yaratmıştır. Sonuçta, dünya ticari faaliyetleri üzerinde egemenlik kurmak, büyük sanayinin şu yada bu ölçüde öncelik kazanmasına bağlı bir hale gelmiştir. Nitekim, sanayi devrimini başlatan İngiltere'nin dünya ticareti üzerinde giderek egemen bir hale gelmesi tesadüf değil, fakat sanayinin ticari egemenliğin kaynağını teşkil etmesi olgusunun en açık kanıtıdır.

Görüldüğü gibi, ülke sınırlarının dışına taşmak, dışardan beslenir hale gelmek, kapitalizmin, yada hiç olmazsa kapitalist gelişmenin evrensel bir kuralıdır.

Sanayi devriminin etkisi ile giderek yaygınlaşan uluslararası ticaretin diğer tarafı olan, sömürge ülkelerdeki sosyo - ekonomik gelişimin belirleyici, tayin edici unsuru; ticaretin diğer tarafını oluşturan kapitalist ülkeler olmuştur. Kapitalist ülkeler açısından sanayi mamulleri (bu dönemde, özellikle tüketim malları) satmak, karşılığında hammadde ve tarım ürünleri almak biçiminde tezahür eden, uluslararası ticaret, sömürge ülkelerdeki yapısal oluşumu şu noktalar etrafında toplamıştır :

- 1 — Belirli ürünler üretiminde ülke çapında bir ihtisaslaşmaya gidilmiş — (Küba'nın bütünüyle büyük bir şeker kamışı plantasyonu haline gelmesi gibi), ülke halkının kaderi, tek yada birkaç çeşit ürünün satılmasına, daha doğrusu kapitalist ülkelere satın alınmasına bağlanmıştır.
- 2 — Ülkenin tümüne yakın bir kısmı, her türlü alt

yapı tesislerinden ve uygar olanaklardan yoksunken, özellikle deniz kıyılarında Avrupa'daki kapitalist gelişmenin çeşitli nimetlerinin toplandığı ticaret kolonileri oluşmuş, bölgeler arası dengesizlik artmıştır.

- 3 — Ticaretten elde edilen kazançların bir kısmı, yabancılarla bilinçli bir işbirliğine girmiş bulunan mahalli egemen sınıfların eline geçmiş ve bunlar da; toprak edinme, sermaye biriktirme, eğitim olanaklarından yararlanma, ya da bürokrasinin veya ticaret sektörünün yüksek gelir sağlayan kesimlerinde çalışma olanaklarına kavuşmuşlardır.
- 4 — Ülkede yerli sanayicilerin, sermayedarların yani milli bir burjuvazinin ortaya çıkıp büyümesi engellenmiştir.

Bütün bu gelişmeler, sonuçta, dünyada emperyalist (merkez) ülkeler ve bağımlı (çevre) ülkeler ikilemini ortaya çıkardı. Ama asıl önemlisi, bugün birçok karmaşıklığa yol açan çokuluslu - tekeller; az - gelişmiş ülkelerde, sanayileşme, taşaron sanayii, montaj sanayii gibi kavramların ortaya atılmasına yolaçtı.

Aslında giriş mahiyetindeki bu kısa fakat özlü yazımızdaki temel, iyi kavranabildiği taktirde, sanırız ki kavramlar karşısında bir zihin karmaşasına düşmek tehlikesi de ortadan kalkacaktır. Emperyalist kapitalizmin, bugünkü dünya stratejisi üzerine yaptığımız çalışma; bu temeller üzerine geliştirilecektir.

güney - yemen demokratik halk cumhuriyeti —feodal toplumdaki sosyalist topluma—

Mehmet ÇALIŞKAN

26 Eylül 1962'de, başlarında albay Sallal olan bir grup Yemenli subay, imam Al-Bader'i devirmiş ve Yemen'de cumhuriyeti ilan etmişlerdi. Cumhuriyetin ilanından hemen sonra, kraliyetçilerle cumhuriyetçiler arasında iç savaş başlamış ve 14 Ekim 1963'de, Güney Yemen'de bağımsız bir devrimci hareket vücut bulmuştu. 5 Kasım 1967'de ise, Kuzey Yemen'de kralcı bir darbe, mareşal Sallal'ı iktidardan devirmiş, iktidarı ele geçiren Kadı Abder Rahman İryani, Suudi Arabistan ve Batılı emperyalist güçlerce desteklenen kanlı bir faşist yönetim kurmuştur. Güney Yemen'de ise durum daha farklı biçimde gelişmiş, Güney Yemen'deki devrimci güçler, Ulusal Kurtuluş Cephesinin (U.K.C.) önderliğinde dört yıl süren çetin bir savaştan sonra; İngiliz işgal kuvvetlerini ve ülke içindeki işbirlikçilerini yaşayamaz ve yönetemez duruma soktuktan sonra, ülkeden defolup gitmelerini başarmışlardır. 30 Kasım 1967'de bağımsızlığa kavuşulduktan hemen sonra, bağımsızlığın mimarı olan Ulusal Kurtuluş Cephesi içinde bir kriz patlak vermiş, en nihayet Cephe'nin reformist kanadı iktidardan uzaklaştırılarak, 22 Haziran 1969'da devrimci kanat tek başına iktidara sahip olmuştur.

Bu olayı takip eden aylar, her iki Yemen arasında tam bir gerginlik dönemi olmuş ve 26 Eylül 1972'de her iki Yemen arasında kaçınılmaz savaş patlak vermiştir. Bu savaşta köylü milislerine dayanan Güney Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti, Suudi Arabistan ve A.B.D. tarafından desteklenen Kuzey Yemen'in ücretli katillerden kurulu ordusu karşısında, çok güç koşullarda olmasına rağmen —silah ve teçhizat yönünden— büyük başarılar kazanmış-

tır. Güney Yemen'deki devrimci hareketi boğamayacağını anlayan Kuzey Yemenli kralcılar, taktik değiştirmek zorunda kalmışlar ve 28 Ekim 1972'de iki Yemen arasında, Kahire'de bir yıllık bir süre içinde birleşmeyi öngören bir barış anlaşması imzalanmıştır. Güney Yemen Demokratik Halk Cumhuriyetinin, gerçekten ülkenin demokratik ve barışçı yoldan birleşmesini istemesine rağmen, Kuzey Yemenli kralcıların amacı; savaş yoluyla yok edemedikleri devrimci yönetimi, göstermelik bir barışçı birleşme yoluyla eritmek, olarak belirlemiştir. Yazımızın bir başka bölümünde daha ayrıntılıyla göreceğimiz iki Yemen'in birleşmesi konusunu şimdilik burada böylece bırakarak, Orta-Doğu'nun bu çok önemli stratejik bölgesinde —bir yandan Kızıl Deniz'in çıkışı kontrol eden, diğer yandan ise dünyanın en zengin petrol bölgesi olan Arap Körfezi-ne yakın komşu olan— Yemen'in güneyindeki devrimci harekete, elimizdeki veriler ölçüsünde, yaklaşıma çalışalım.

GÜNEY YEMEN ULUSAL KURTULUŞ CEPHESİ

Ulusal Kurtuluş Cephesini oluşturan devrimci militanların ideolojik yönelişleri, hemen hemen aynı kaynaklardan kaynaklanmış ve eş-biçimli bir doğrultu takip ederek gelişmiştir. Bankerlerin, sigortacıların, armatörlerin, tüccarların ve petrolcülerin hemen hemen hepsinin İngiliz ve Fransız olduğu; ve toprağın sultanlara, emirlere, şeyhlere ve büyük feodallere ait olduğu bir toplum, devrimci hareketin doğması için yeterli objektif koşullara uzun zamandan beri sahipti. Güvenlik servisleri ve ücretli katiller tarafından yürütülen düzen adına kanlı baskı da, sömürü ve sosyal eşitsizlikler ile eş-düzeyde olup, devrimci hareketin doğuşunda üzerine düşen «hızlandırıcılık» görevini en yetkin biçimde yerine getirmekteydi. İcazetli siyasal partiler tarafından uygulanan «geleneksel yöntemler» ise boş, kof ve son tahlilde emperyalizmin isteğine uygun göstermelik bir «siyasal mücadele ortamı» oluşturmaktaydı. Kısacası, devrimci hareket için gereken tüm objektif koşullar gün geçtikçe olgunlaşmaktaydı. Beklenen tek şey; sübjektif koşullar, yani, devrimci hareketin doğması, mücadele içinde varlığını kanıtlanması ve mücadeleyi başarıya ulaştırmasıydı.

Cepheyi oluşturacak militanların hemen hemen hepsi, 1950 yıllarının sonlarına doğru, o dönemde kayıtsız şartsız Nasırcı olan, Arap Milliyetçileri Hareketi'ne katılmışlardı. Ancak bu katılıştta, Cephe'nin bugünkü genel sekreteri Abdel Fattah İsmail'in belirttiğine göre, «Cephe militanlarının bir çoğu, daha başlangıçta, bu hareketin Arap şovenizmi ile, küçük-burjuva reformizmi ile bulaşık olduğunu pek açık olmamakla beraber hissetmişlerdi.»

1959'da Küba'da, «Barbudos»ların (barbudo: sakallı; F. Castro ve arkadaşlarının sakallı olmaları nedeniyle bu isim verilmiştir) zaferi; 1962'de Cezayir'de «Mucahidin»lerin, Fransız emperyalistlerine karşı zaferi; Yemen konjonktüründe, ulusal bağımsızlığın silahla kazanılmasının olanaklı, hatta kaçınılmaz olduğu inancını pekiştirmiştir.

En nihayet, yazımızın başında belirttiğimiz gibi, 1962 Eylülünde Kuzey-Yemen'deki anti-monarşist hükümet darbesi, bu olanağın pratiğe geçirilmesi açısından en önemli fırsatı yaratmıştı. Cephe'nin gelecekteki militanlarının yine büyük bir çoğunluğu, albay Sallal'ın yardımına koşmak için Sanaa'ya gitmişler ve burada Nasır'ın, Sallal'a yardım için gönderdiği Mısır askeri gücü ile güç-birliği yapmışlardır. Kralcı kabileleri destekleyen İngilizlere karşı, «ikinci bir cephe» açmak ve merkezini Suudi Arabistan'ın oluşturduğu Arap gericiliğini geriletmek isteyen Nasır, Güney-Yemenli milliyetçilere önemli miktarda silah ve teçhizat yardımı yapmıştır.

Bu gelişim içinde olaylar gittikçe daha hızlanırken, 14 Ekim 1963'te, Aden'in kuzeyinde Radfan dağlarında yeni bir ayaklanma, «Ya Zafer, Ya Ölüm!» parolasıyla patlak vermiştir. Bu hareket, Yemen'in güneyinde doğuş sancıları içinde bulunan bir örgüt tarafından desteklenmiş ve yaygınlaştırılmıştır. Bu örgüt, 1948 İsrail-Arap çatışmasına katılmış Lübnanlı ve Filistinli militan örgütlerin çevresinde doğmuş olan Arap Milliyetçileri Hareketi (A.M.H.)'ne bağlı onbir örgütün bir koalisyonu sonucu vücut bulan, Güney-Yemen Ulusal Kurtuluş Cephesi'dir. Başlangıçta milliyetçi eğilimde olan bu örgüt, sonraları, Orta-Doğu'daki çatışmaların dinamiği ile, daha radikal bir yönelim kazanmış ve kendisini «devrimci marksist» olarak nitelendirmiştir.

Devrimci hareket, Radfan dağlarından bütün Yemen kırlarına sıçramış, kırlar yavaş yavaş dış dünyaya açılırken köylüler de durumlarının düzelmesini ister duruma gelmişlerdir. Ulusal Kurtuluş Cephesi militanları, kabile bağlarından da yararlanarak köylülüğün bu isteğini anti-emperyalist bir harekete dönüştürmeye muvaffak olmuşlardır. İngiliz işgalci birliklerinin kanlı baskıları, Cephe'nin, köylülüğe anti-emperyalist bilinç kazandırmasında son derece yardımcı olacak kadar şiddetli olmuştur! Bu, devrimci hareketin ilk aşaması olup, bölgede daha önce benzer mücadeleyi vermiş diğer ülkelerden pek farklı değildir. Ancak, devrimci hareketin ikinci aşaması, Güney Yemen'deki devrimci hareketi, diğerlerinden niteliksel olarak ayıran bir biçim almaya başlamıştır. Çünkü, devrimci hareketi belirleyen en önemli olgu; milliyetçi ayaklanmanın, derinliğine ve genişliğine antifeodal bir içerik kazanması olup, kırlarda yaşa-

yan nüfus kesinlikle ikiye ayrılır duruma gelmiştir: bir yandan İngilizlerin safında yer alan şeyhler, emirler, v.d.; diğer yanda ise, devrimci harekete her şeyiyle katılan yoksul köylüler. İşte, Güney-Yemen'deki anti-emperyalist mücadeleyi, gerçekten anti-emperyalist yapan da bu köklü anti-feodal içeriğidir, yoksa, sadece yabancı işgalciye karşı direnme değil.

ULUSAL KURTULUŞ CEPHESİNİN İKİYE BÖLÜNMESİ

Köylülüğün bünyesindeki bu oluşum, aslında devrimci harekette bir bölünmenin de başlangıcını noktalamıştır. Şöyle ki; Ulusal Kurtuluş Cephe'sinin 1965 Haziranındaki birinci kongresinden sonra kabul edilen, «Ulusal Pakt»ın marksizme yakın radikalizmi, Cephe içinde bir ayrılığı kaçınılmaz hale getirmiş ve Cephe, 1966 Ocak ayında bölünmüş, reformist kanat; İşgal Altındaki Güney-Yemen'in Kurtuluş Cephesi (İ.A.G.Y.K.C.) olarak vücut bulmuştur.

Emekçi kitlelerin özlem ve istekleri karşısında bir tepki hareketi olarak doğan ve bu nedenle devrimci süreç içinde giderek ortalıktan silinecek olan bu örgütün doğuşunu yeterince anlıyabilmek için, Güney-Yemen'in o dönemdeki siyasal hayatını oluşturan siyasal hayatını oluşturan siyasal grup ve partilere kısaca bir göz atmamız gereklidir.

Güney-Yemen'de o güne kadar bir çok hareket, legal çerçevede kalarak amacına varmaya çalışmıştı. Bu çerçeveyi ilk defa kıran, Ulusal Kurtuluş Cephesi bir yana bırakılırsa bu hareketler içinde en belli başlıları şunlardı:

a — Adenliler Hareketi: sağ kanatta yer alan bir hareket olup, Aden'deki göçmen burjuvazinin çıkarlarını temsil etmekte ve Aden dışındaki, ülkenin iç kesimlerinin varlığını tanımayan —kendisi için bir yükten başka bir şey olmadığı için— Commonwealth çerçevesi içinde, sadece Aden kentinin bağımsızlığını istemekteydi. Bunları bir çeşit, «Singapurcu»lar olarak adlandırmak hatalı olmayacaktır.

b — Suudi Arabistan Oğulları Lıgası: Arap yerli burjuvazisinin çıkarlarını temsil etmekte olup, bağımsız ve liberal bir Güney-Yemen devletinin kurulmasını amaçlamaktaydılar.

c — Halk Sosyalist Partisi: işçi sendikalarının organı olup, Güney-Yemen'in Kuzey-Yemen'den ayrı bağımsızlığını reddetmekte ve İngiliz işgalinin bir sonucu olan, Yemen'in ikiye bölünmüşlüğü sorunu halledilmedikçe bağımsız hiç bir devlet kurulmaması gerektiğini savunuyordu. Bu örgüt, Nasırcı politikaya yakın olup sosyalist bir Arap devleti kurmayı amaçlıyordu. İşte bu örgütle beraber Baas'ın bölgesel seksiyonu birleşerek, İşgal Altındaki Güney-

Yemen'in Kurtuluş Cephesi'ni oluşturmuşlardır. Bu örgütün kuruluşu, Mısır'ın, İsrail askeri baskısı altında ve ekonomik güçlükleri içinde bulunduğu, Kuzey-Yemen'deki askeri birliklerini geri çektiği ve Suudi Arabistan ile bir anlaşma imzaladığı dönemde olmuştur. Böylece bu yeni örgüt, kuruluşundan itibaren Arap devletlerinin bir çoğu ve Arap Ligi tarafından tanınmıştır. Ancak kitlelerin taleplerine daha başlangıçtan itibaren ters düşmeye başladığı için, hiç bir zaman devrimci hareketin yöneticisi olamamış ve suni bir kuruluş olarak varlığını sürdürmüştür.

Güney-Yemen'deki bu iki örgüt, altı ay kadar bir süre bir arada çalışmaya devam etmişler, ancak altı ay sonra Ulusal Kurtuluş Cephesi ile İşgal Altındaki Güney-Yemen'in Kurtuluş Cephesi, birbirlerinden kesinlikle ayrılmışlardır. Bu ayrılıştan sonra başta Mısır olmak üzere bütün Arap dünyası Ulusal Kurtuluş Cephesi ile ilişkilerini kesmiştir.

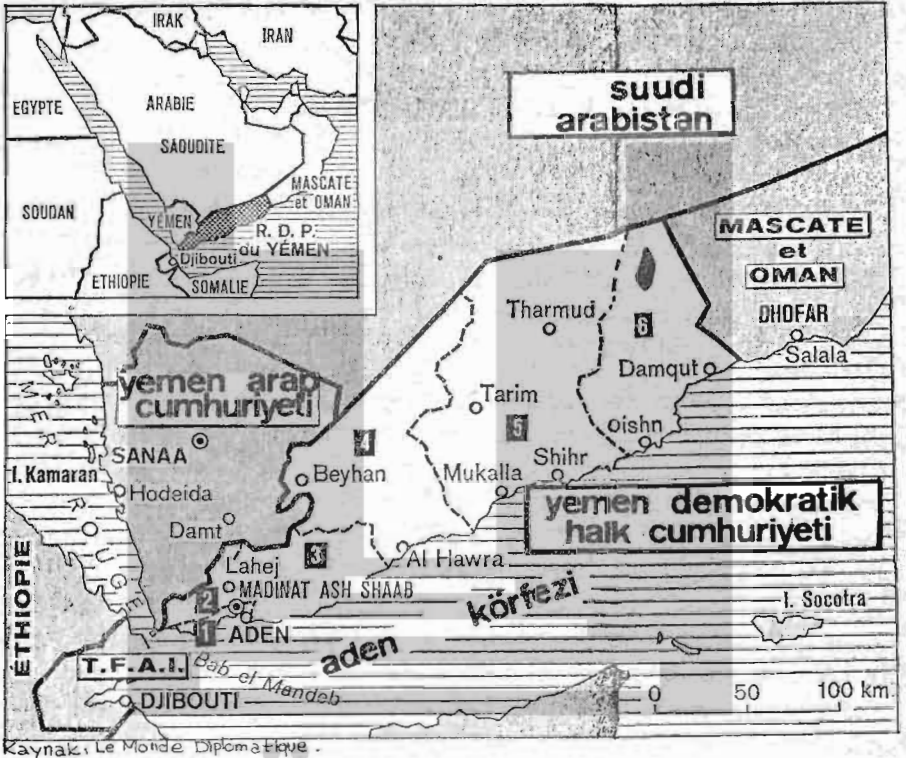
Bölgede tek başına ve hiçbir Arap ülkesi ile bağlantısı olmadan tecrit edilmiş olarak kalan Ulusal Kurtuluş Cephesi, bu zor durumda yılmamış ve yeni çıkış yolları aramaya başlamıştır. Cephe, bir yandan kırsal alanlarda, kurtarılmış bölgelerde devrimci bir halk yönetimi kurmaya çalışırken, diğer yandan da özellikle Aden'de ve diğer kentlerde hem İngilizlere ve hem de, İşgal Altındaki Güney-Yemen Kurtuluş Cephe'sine karşı başarılı bir kent gerillası sürdürmeye başlamış, böylece de, kırsal alanlardaki devrimci savaş ile kentlerdeki devrimci mücadeleyi organik bir biçimde bütünleştirmeyi başarmıştır.

Cephe'nin bu başarılı çalışmaları sonucu, güney Arabistan, İngiliz birlikleri için gerçek bir cehennem durumuna gelmiştir: pusuya düşürmeler, bomba atmalar, adam kaçırmalar ve İngiliz işbirlikçilerini öldürmeler, sabotajlar, genel grevler, yürüyüşler ve ayaklanmalar İngilizlerin ve işbirlikçilerinin yüzlerce ölü ve binlerce yaralı vermeleri ile sonuçlanmıştır.

Devrimci hareketin bu başarıları sonucu, İngiliz vesayet yönetimi (protektora) gittikçe parçalanmakta, çökmekte, dağılmakta, kısacası tam anlamıyla bir yönetememe durumuna düşmekteydi. 1967 Ağustos'una gelindiğinde, G. Yemen Federasyonununun 17 «devletinden» 14'ü ve Aden'in bir çok mahallesi artık kurtarılmıştı ve buralarda Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin yönetimi hüküm sürmekteydi. İngiliz işgal kuvvetleri —129 yıllık işgalden sonra— ülkeyi boşaltmak zorunda kalırlarken, yönetimi, Ulusal Kurtuluş Cephe'sine devretmek zorunda kalmışlardı. Bunun iki nedeni vardı:

a — Ulusal Kurtuluş Cephesi, ülkeyi zaten fiilen yönetmek durumundaydı.

b — İktidarı, Mısır'ın kesin kontrolü altında olan, İşgal Altındaki Güney Yemen Kurtuluş Cephesine teslim etmek, bir anlamda, G. Yemen'i Mısır yönetimine teslim etmek anlamına geleceğinden, bütün Arap ülkelerinden tecrit olmuş ve ekonomik gücü hemen hemen sıfır olan Ulusal Kurtuluş Cephesine iktidarı devretmek, G. Yemen'in uzun yada kısa vadede Batılılardan yardım ister duruma gelmesini hazırlamak olacaktı. İngilizlerin hesapları kısaca buydu. Fakat hesaplıyamadıkları bir şey vardı. O da, Ulusal Kurtuluş Cephesinin niteliğini yeterince anlayamamış olmalarıydı. Zaten işte bu yanılğı, Arap yarımadasının bu bölgesinde, güçler dengesini yakın bir gelecekte alt - üst edecektir.

BAĞIMSIZLIK SONRASI

Önce İngiliz işgalcilerine karşı mücadele sürdüren, daha sonra ikiye bölünen Ulusal Kurtuluş Cephesinin hareketi, pratik içinde giderek derinleşmekteydi. Bağımsızlık sonrasında karşısında artık İngilizler yoktu, İşgal Altındaki Güney-Yemen'in Kurtuluş Cephesi de ortadan silinmişti; kırlarda yüzyıllardan beri hüküm süren feodal yapı büyük bir darbe yemişti. Fakat, başta Aden olmak üzere kentler burjuvazisi, siyasal örgütleri ortadan kaldırıldığı halde, ülke eko-

nomisinin dörtte üçünü elinde tutmaktaydı. Yeni rejimin çözümlenmesi gereken ilk çelişkilerden biri bu olmaktaydı. Ulusal Kurtuluş Cephe'sinin kentlerdeki devlet aygıtı, bu geçişi gerçekleştirebilecek güçte olmakla beraber, kırsal alanlarda bu görevi yerine getirebilecek ve feodal yapıyı bir anda bütünüyle ortadan kaldıracak güçte değildi. Köylüler, Ulusal Kurtuluş Cephe'sinin fiziki gücünü oluşturmakla beraber, böyle bir geçişi gerçekleştirebilecek bir sınıfsal bilinç düzeyinde değillerdi. Güney-Yemen köylülüğünün bu özgül yapısı, köylülüğün evrensel nitelikleriyle de birleşince, yeni rejimin bu alanda büyük güçlüklerle karşılaşması kaçınılmazdı.

Bu güçlükler karşısında Cephe, gerilememekle beraber, ancak 22 Haziran 1969'da kesin çözüme bağlanacak olan, yeni bir iç krizle felce uğramaya başlamıştı bile.

CEPHE İÇİNDE İÇ KRİZ VE İKTİDAR DEĞİŞİKLİĞİ

Gerçekten de ülke içinde çarpışanlarla, ülke dışındaki yönetici merkez arasında 1965'den beri zaman zaman sürtüşmeler olagelmekteydi. Cephe'nin sol kanadı; sağ kanadın, İsgal Altındaki Güney-Yemen'in Kurtuluş Cephesi ile, önce birleşme, sonra da koalisyon isteğini iki kez reddetmişti.

Bununla beraber, bağımsızlığa kavuşulduktan sonra, devlet aygıtını ve orduyu, Cepheye düşman unsurlardan — İsgal Altındaki Güney Yemen'in Kurtuluş Cephesi'nden diğer örgütlere kadar — temizleme konusunda, Cephe'de tam bir fikir birliğine varılmıştı. Fakat Cephe'nin sağ kanadının temsilcisi olan Şaabi'nin yönetimi, bu konuda çok ılımlı ve liberal bir tavır takınmıştı. Buna karşılık, Abdel Fattah İsmail ve Abdullah Al-Khamiri tarafından temsil edilen sol kanat, kalesi olan iç-ülkede, yani Aden'in hinterlandında, eski devlet aygıtını imha etmeyi hedefliyen kendi programını eyleme geçirmeye başlamıştı bile. Bu programın başlıca özellikleri şunlardı :

- a — Karşılıksız devletleştirmeler,
- b — Hiç gecikmeksizin toprak reformu,
- c — Halk milislerinin ve Halk Meclislerinin kurulması.

Her iki kanat arasındaki çatışma, 1968 Mart ayında Zinjibar Kongresinde bütün şiddetiyle ortaya çıkmıştı. Sol kanat, kendi tezlerini kabul ettirerek ve kendi temsilcilerini seçtirerek, bu Kongrede büyük bir başarı kazanmıştı. Bununla beraber, sol kanadın ikti-

darı ele geçirebilmesi için daha bir yıl beklemesi gerekecekti. Gerçekten de, 20 Mart 1968'de ordu, sol kanadın belli başlı liderlerini tutuklamış ve Şaabi yönetimini, sol kanadı iktidardan uzaklaştırmaya zorlamıştır.

Bundan hemen sonra son derece karışık bir devre başlamış, sol kanat, 1968 yazında tekrardan gerilla savaşı uygulamasına geçmiş, daha sonra sağ kanatla «geçici bir uzlaşma» ya varmıştır. Bütün bu süreç içinde, Cephe içindeki mücadele en keskin boyutlara varmış ve en sonunda özellikle Ordu ve sendikaların, tercihlerini sol kanat lehine yapmaları sonucu, 22 Haziran 1969'da Şaabi yönetimi devrilmiş, sağ kanadın liderleri tutuklanmıştır. Artık, Güney Yemen'de devrimci süreç radikalleşme derecesinin en yüksek aşamasına varmaktaydı. Ordu ve sendikalar, sol kanadın, Zinjibar Kongresinde kabul ettirdiği kararları uygulamaya geçirmesini benimsemiştir ve bu uygulamayı destekleyecektir.

ZINJIBAR KONGRESİ KARARLARI VE «YENİ ARAP SOLU»

Zinjibar Kongresinden sonra yayınlanan dökümanlar ve tezler; doktor Habaş'ın, Nayef Hawatmeh'in ve İşgal Edilmiş Arap Körfezi Halk Kurtuluş Cephe'sinin temsil ettikleri «Yeni Arap Sol» unun, «devrimci marksist» stratejisi ve siyasal analizleri hakkında ayrıntılı bilgi vermektedir. Bu «sol», Arap ülkelerinde önce Nasır deneyi, sonra Suriye ve Irak'ta Baasçı iktidar deneylerinden sonra ortaya çıkan bir siyasal akım olup, en radikal — bazen radikallikte hudut tanımayan — içerikli olanıdır.

Bu akımın, dünyanın bugünkü durumunu analizleri, sosyalist ülkeler ile aynıdır: «Emperyalizm, Üçüncü - Dünya ülkelerinin uyanışı karşısında, doğrudan işgal yerine, yeni - sömürgecilik uygulamasına baş vurmak zorunda kalmıştır. Buna karşılık, sosyalist sistem, anti - kolonyal hareketlere, ulusal kurtuluş hareketlerine ve az - gelişmiş ülkelere sağlam bir destek ve kıymetli bir geri hat oluşturmaktadır.» Dünya analizi kısaca bu olan, «Yeni Arap Sol» unun, Arap dünyasında iktidarda bulunan rejimlerin analizi ise, tamamen değişik bir özellik taşımaktadır. Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin bugünkü genel sekreteri Abdel Fattah İsmail, Kongredeki bir konuşmasında, bu konudaki görüşlerini şöyle ifade etmiştir :

«Küçük burjuvazi ve çoğu kez kendi - kendilerini 'sosyalist partiler' olarak adlandıran siyasal partilerin (Arap Sosyalist Birliği, Baas Partisi) gerçekte, sosyalizm ile hiçbir ilişkisi yoktur.... Küçük -

burjuva gelişim yolunun çıkışı yoktur; çünkü dünya emperyalizmi ve Sovyetler Birliğinin barış İçinde Bir Arada Yaşama siyasetinin süregeldiği çağımızda, küçük - burjuvazi radikal bir sınıf politikasına girmekte tarihsel bir yetersizlik göstermektedir.»

Yine bu görüşe göre; Arap devletlerinin bağımsızlığa kavuşmalarından beri, önce büyük, sonra da küçük burjuvazi temel görevlerini yerine getirmede aynı şekilde başarısızlığa uğramışlardır: «ülkeyi sanayileştirerek ve radikal bir toprak reformu yaparak ulusal ve bağımsız bir ekonomi kurmak; devlet aygıtları halk kitlelerinden kopuk olduğu için, ilk girişimleri başarısız kalan Arap birliğini gerçekleştirmek; kitleleri, uzun süreli bir halk savaşını sürdürmek için teçhiz ederek, emperyalizme ve müteffiki olan siyonizme karşı mücadele etmek ki, İsrail'in teknik üstünlüğü ancak böylece alt edilebilir.»

Bu görüşlerden hareket eden Cephe Yöneticileri, görüşlerini şöyle geliştirmekteydiler: «**Küçük - burjuvazinin politikası sonucu; son tahlilde içte karşı - devrime, dışta ise yeni - sömürgeciliğe teslim olduğu için**» yapısı ve eski oluşumu ile ezen sınıflardan başkasının safında yer alması olanaksız olan, eski devlet aygıtını imha etmek gerekir, ki bu görüş, Cephe'nin iki kanadı arasındaki çatışmanın temel nedeni olmuştur.

Sol kanadın, yeni sosyalist devletin kuruluşu için önerisi şu olmaktadır: «Burjuvazi safdışı bırakılarak, sadece emekçi sınıfların katılabildiği seçimlerle her köyde, her kentte halk meclisleri kurmak; sadece emekçilerin yer alacağı ve siyasal bilince sahip halk milisleri yaratmak; doğrudan doğruya emekçiler tarafından kontrol edilen tarım komünleri ve işçilerin mülkiyetinde olup genel ekonomik plan çerçevesi içinde kendi - kendini yöneten (auto - géré) sanayi kuruluşları kurmak.»

Görüldüğü gibi rejimin temel dayanağı, «askerleri, yoksul köylüleri, işçileri ve devrimci aydınları biraraya getiren halk ittifakı» olmaktadır. Bunun iktidar organları ise, feodal ve burjuvaların safdışı bırakıldığı ve askerler, yoksul köylüler, işçiler ve devrimci aydınlar tarafından seçilen, yasama yetkisini elinde tutan bir Yüksek Halk Meclisi ve bunun altında bulunan bölgesel halk meclisleri olmaktadır; milis kuvvetleri ise, partinin silahlı örgütü olacak ve halk savaşı çerçevesinde, emperyalizme, gericiliğe ve karşı - devrime karşı mücadeleyi yürütecektir. En nihayet, Ulusal Kurtuluş Cephesi, geçici olarak Güney - Yemen Cumhuriyetinin en yüksek yetki organı olacaktır. Cephe, bilimsel sosyalizm doğrultusunda bir öncü sosyalist

partiye dönüşümünü, hazırlamak amacıyla, örgütlenmesini yetkinleştirmek, yapısal kurumlarını reforme etmek, üyelerinin eğitimini sağlamak zorundadır.

Hedef, Güney - Yemen sosyalist ve devrimci güçlerinin oluşturduğu, Ulusal Kurtuluş Cephesi önderliğinde, demokratik devrim toplu (gerçekten ulusal bağımsızlık, gerçekten ulusal bir ekonominin kurulması, dünya kapitalist pazarına bağımlılıktan kurtulmak), bu devrim yarı - yolda kesilmeyip, sosyalist devrime geçiş için gerekli koşullar yaratıldığı andan itibaren, sosyalist devrime geçiş aşaması başlayacaktır. Bu hedeflere varmak için, sol kanat ağır sanayinin kurulmasını ve radikal bir toprak reformunun yapılmasını öngörmüştür. Dış politikada ise, Güney - Yemen, özellikle İşgal Edilmiş Arap Körfezi'nin Halk Kurtuluş Cephesi başta olmak üzere, Arap yarımadasındaki bütün ulusal kurtuluş hareketlerinin, «kızıl üssü» olacaktır. Yeni mücadele cepheleri açan dünyadaki bütün anti - emperyalist ve anti - kolonyalist hareketler, dünya gericiilik kampını zayıflatmak için desteklenecektir. Ulusal Kurtuluş Cephesi, Filistin Silâhlı Halk Direnç Hareketi ve kahraman Vietnam Halkı ile, omuz omuza olduğunu ilân etmiş; en nihayet, Kuzey - Yemen devrimci hareketini desteklediğini ve Yemen yurdunun her iki bölümünün birleşmesini ve bu bölgede Arap birliğinin temellerini atmaya temel hedeflerinden biri olarak kabul etmiştir.

Görüldüğü gibi bu tezler, dünya marksist - leninist hareketinin bir çok özelliklerini içermektedir: dış politikada, Küba yada Kuzey - Vietnam'ın dış politikası ile çok yakın olup; tarım kooperatiflerinde ücretlilerin rolü ve fabrikaların işçilere ait olması görüşü, Yugoslavya örneğine benzemektedir. «Halk Meclisleri» görüşü. Büyük Ekim Sosyalist Devriminde «Sovyetlerin» rolünü anımsatmaktadır. Fakat bu tezler, Sovyetler Birliğinin ve Çin'in genel dünya tezlerinden bazı bakımlarından farklıdır. Sovyetler Birliği'nin, genel dünya tezleri olarak kabul ettiği «barış içinde bir arada yaşama politikasının» reddedilmesi ve yine Sovyetler Birliğinin genel dünya tezlerinden olan «sosyalizme barışçıl yoldan geçilmesi» görüşünün kabul edilmemesi ile, Cephe'nin görüşleri, bu noktalarda Sovyetler Birliği'nin görüşlerinden ayrılmaktadır. Askeri görüşleri, Çin'in genel dünya tezlerine benzemekle beraber (halk ordusunun yaratılması gibi); ulusal devrimin ilk aşamasında bile, ulusal burjuvazi ile her türlü ittifakın reddedilmesi ve «askerlerden, yoksul köylülerden, işçilerden ve devrimci aydınlardan oluşacak halk ittifakı»nın ulusal bir ekonominin geliştirilmesi için yeterli dayanağı sağlayacağı görüşü, Çin'in genel dünya tezlerinden, bu noktada ayrılmaktadır.

Gelişim süreci içinde ve pratikteki uygulamaların da göstereceği gibi, Zinjibar Kongresinin bu kararları hiç değişmeden kalmıya-

cak, değişen dünya koşullarında o da kaçınılmaz olarak değişecektir. Ancak, bu değişim, daha radikal, daha tutarlı yönde olacak, bilimsel sosyalizmin genel ilkeleri kendilerini daha büyük bir güçle kabul ettirirken, gerçekçi olmıyan ve ayağı yere basmıyan bazı görüşler, bizzat pratik tarafından elemine edilecektir. Bu gelişim süreci ve sonuçları üzerinde söz etmek yerine, bunu bizzat Güney Yemen gerçekliği içinde görmeye devam edelim.

TOPRAK VERİLMEZ, ALINIR!

«Toprakta sabahın aıtısından akşamın altısına kadar çalışıyorduk. Baskılar hakaretler de cabası, toprak sahibi istediği zaman bizi kovuyordu. Ve biz, bütün bunlara cevap veremiyorduk Hiç bir değerimiz yoktu. Bütün hayatımızı, bir kenara bir kuruş koyamadan, sefalet içinde geçirdik. Bugün ise umudumuz gerçekleşti...

— Bugün mü, bir parça toprak aldıktan sonra mı?

— Evet, bugün, toprak aldıktan sonra! Bütün yoksulların, bizim gibi, feodallerden kurtulmasını diliyoruz.

— Hayat düzeyin iyileşiyor mu?

— Durumum düzeliyor ve kendi toprağında bütün gücümle çalışacağım ve başkasının benim yerime çalışmasını istemeyeceğim. Emeğimin ve alın terimin ürününü yiyeceğim ve içeceğim ve mutlu olarak yaşayacağım.»

Bu konuşma, René Lefort isimli Fransız gazeteci ile, Güney-Yemen'de Lahej atrım bölgesindeki bir yoksul köylüler komitesi üyesi arasında geçmekteydi. Yoksul köylülerin oluşturduğu komite, toprağı elinden alınan toprak sahibinin ve toprak parçası verilen köylünün ismini kalın bir deftere geçiren bir görevlinin çevresine halka olmuştı. Kayıt işlemi bittikten sonra, hep beraber yeni bir tarlanın önüne gidinceye kadar köylüler büyük bir ciddiyetle bitmez tükenmez tartışmalara giriyorlar ve yüzlerce yıl feodal baskı altında ezilen köylü, özgür insan olarak rahat bir nefes alıyordu. Kadastro olmadığından, toprak reformu uygulaması «göz»le yapılıyordu. Bu, Güney-Yemen kırlarında yeni bir oluşumun hayat bulmaya başladığının göstergesiydi.

Peki, bir yabancı uzmanın deyişine göre, «Lahej Orta-Çağ ise,

daha ötesi İncil çağı olan», Yemen kırlarındaki bu yeni oluşum neydi? Nasıl bir ortamda başlamıştı? Sonuçları ne olmaktadır? Bütün bu sorulara cevap vermek için, ilk önce Güney-Yemen kırlarının, eski rejimden miras alınan durumuna kısaca bir göz atmak gerekli. Çünkü, bu bilinmeden yeni oluşumu anlamak da olanaksız.

Yemen'de, bir buçuk milyon nüfusun bir milyonu tarım alanında çalışmaktadır. Oysa, ülke nüfusuna göre bu kadar önemli olan tarımsal nüfus, gayri safi milli hasılanın ancak % 8'ini ve ülke besin ihtiyacının ancak yarısını karşılayabilmektedir. Bu durumu daha da ağırlaştıran ülkedeki ulaşım yollarının iikel durumudur. Örneğin, iki büyük kent olan Aden ve Mukalla arasındaki 500 kilometreyi aşabilmek için, kamyonla 48 saat yol almak gerekmektedir. Pazarla bağlantısı çok az olan köylere, pazar ekonomisi ancak yavaş yavaş girmeye başlamakta olup, kullanım değeri için yapılan üretim, yavaş yavaş gedik vermeye başlamıştır. Durumu kısaca bu olan Güney-Yemen köylüsü, dünyanın en yoksul köylülerinden biri olup, Aden'in göreceli zenginliğine rağmen, kişi başına yıllık gelir 50 sterlingden daha azdır. İşte bu yoksulluk ve gerilik içinde önce bir kıvılcım, sonra da koskoca bir yangın, Yemen kırsal alanlarını sarmaya başladı. Neydi bu yangın?

ORMAN YANGINI GİBİ YAYILAN KÖYLÜ AYAKLANMALARI

«İntifa'tha» terimi bu kendine özgü köylü ayaklanmalarını belirlemektedir. Bu terim, ülkeyi orman yangını gibi kaplıyan ve sadece toprak işgali olarak kalmayıp, sinemaları, otelleri ve diğer işletmeleri de (ki bu durumda, buralarda çalışanların, çalıştıkları tesislerin «mülkiyetini toplu olarak ele geçirmeleri» anlamına gelmektedir) kapsayan bir çeşit «kendiliğinden kolektivizasyon» anlamına gelmektedir. Bu devrimci eylem biçimi, yönetimin bizzat temelini oluşturmaktadır.

Bunu daha somut bir örnekle gösterebilmek için, Beihan'daki görevlilerin köylüler ile beraber böyle bir toprak «intifa'tha»sını nasıl gerçekleştirdiklerini, yine kendilerinden dinleyelim :

«Temmuzdan Eylül'e kadar, köyden köye giderek, köylülerin, feodallere, yani toprak sahiplerine karşı gereğince hareket edebilmeleri için uygun ortamı hazırladık. Köylüler, çoğu kez ürünün ancak % 10'unu aldıklarını kabul ettiler. Kabile şeflerinin kabile üyeleri üzerinde ölüm ve hayat hakkı olup, ancak başka kabileden birini öldürdükleri zaman cezalandırılabilirlerdi. Köylüleri,

sömürücülerin hiç bir zaman değişmeyecekleri ve harekete geçmeleri konusunda ikna ettik: baltalarını ve oraklarını aldılar ve bir çırpıda bütün şeyhleri, seyyidleri ve diğer feodalleri tutukladılar. 82 kişi... Köylülerin tümü şaşırmıştı: tutukladıkları bu kişilerin dokunulamaz kişiler olduklarını ve bunlara el kaldıran kimsenin hemen oracıkta öleceğini düşünüyorlardı. Fakat, senyörler hapishanede kaldıkları halde, kentte hiç bir felaketin olmadığını, yerin yarılıp içine düşmediklerini görünce, bütün diller çözüldü ve diğer bütün köylüler de bu durumu görüp, köylü ligalarında birleştiler. Bugün bu vilayette, «köylünün savunması» için beş liga var. Feodalleri bizzat köylünün tutuklayıp, hapse atmaları çok önemli idi. İçlerinden bazıları silahlı idi. Fakat bir katliamdan korktuğumuz için biz silah dağıtmadık.»

1 Temmuz 1971'de, Beihan'daki «intifa'tha», birinci sektörde bitmişti. Köylüler kamyonlara binip ikinci sektöre giderek, orada da diğer köylülerle birleşerek ikinci «intifa'tha»yı 9 Temmuzda tamamladılar. Ve 10 Temmuz, üçüncü sektörün sırasıydı. Köylü ligaları, «intifa'tha»ların bu bölümünü tamamladıktan sonra, yoksul köylülere toprak dağıtma işine geçtiler: bir toprak, hep beraber çalışacak ve yaşayacak 7 ailelik bir gruba verildi. Grubu terkedene, «toprağını hükümete vermek zorundaydı». Grubu terkedenin, grupla beraber kalmak isteyen bir çocuğu varsa, babasının payını koruyabilmekte, fakat miras hakkı tanınmamaktadır. Toplam olarak, topraklar aile başına beş feddan (bir feddan: 0,42 hektar) olarak dağıtılmaktadır.

Hapsedilenlere gelince, bunların ancak 27'si daha henüz hapiste olup, diğerleri çıkmışlar ve «külahlarını önlerine koyup düşünmek» zorunda kalmışlardır. Çünkü durum artık eskisi gibi değildir. Çalıştıracak tarım işçisi bulamadıkları için, şoför yada memur olarak kendilerine görev verilmesini istemişlerdir. Fakat bir çoğu, ülkeyi terkederek, Kuzey-Yemenli ücretli kaatiller ordusunun saflarına katılmışlardır.

Nasıl gerçekleştiği yukarıdaki örnekte görülen köylü ayaklanmalarının ilki, 8 Ekim 1970'de başlamıştır. Bu tarihte, orak ve tırpanlarla silahlanan Batıs bölgesinin yüzlerce köylüsü ayaklanmışlar, büyük toprak sahiplerini tutuklamışlar ve topraklarını işgal etmişlerdir. Daha sonra bir komite kurarak, bu komite vasıtasıyla toprakları aile başına 3 ilâ 5 feddan ölçüsünde dağıtmışlardır. Ve yine bu komite, toprak dağıtılan bu aileleri bir kooperatif bünyesinde kümelenmiştir.

TOPRAKTAKİ PATLAMANIN NEDENLERİ VE SONUÇLARI

Batis bölgesinin köylülerinin bu ayaklanmaları, tamamen haklı nedenlere dayanmaktaydı. 1968 Martında ilan edilmiş olan toprak reformu yasası ancak kısmen gerçekleştirilmişti. Sadece sultanlara, emirlere, şeyhlere, büyük feodallere ve sömürgeci dönemin diğer «iş-birlikçilerine» ait topraklara el konulmuş, sonra da bu topraklar çoğunlukla çürümüş görevlilerin ve zengin köylülerin işbirliği ile hileli bir tarzda dağıtılmıştı. Kısacası bu dağıtımdan en çok yararlanan, varlıklı köylüler olmuştu. 22 Haziran 1966'da sol kanadın iktidara gelmesi de köylülerin durumunu pek fazla değiştirmemişti. Bunun nedeni ise çok daha derinlere inmekteydi. Şöyle ki; daha önce de belirtildiği gibi, halk ittifakı dört sosyal grubun (askerler, yoksul köylüler, işçiler ve devrimci aydınlar) bir koalisyonu olarak kabul edilmişti. Askerler grubu, bütün üyeleri köylülükten geldiği için ve ordu olarak örgütlenmeleri sonucu birliğini sağlayabilmişti. Fakat buna karşılık yoksul köylüler homojen bir grup oluşturamamaktaydılar: içlerinde bir bölümü, çoğunlukla eskiden köle olup şimdi ücretli tarım işçileri kesimini oluştururken, bir diğer bölümü ise küçük ve orta mülk sahiplerini oluşturmaktaydı. Köylülüğün bu farklılaşması başlangıçta gereğince hesaba katılmadığı için, toprak reformunun uygulanışında bir çok sakatlık ve sürtüşme ortaya çıkmış ve reformun uygulanması gecikmeye başlamıştı. Aynı şekilde, Aden'de kümelenmiş ve siyasal örgütleri uzun zaman Cephe'den farklı bir politika gütmüş olan, G. Yemen işçi sınıfı ile G. Yemen'in yoksul köylülerinin çıkarları da, yazımızın daha sonraki bir bölümünde ayrıntılarıyla anlatacağımız gibi, işgal yönetimi süresince Aden ve iç-ülke arasındaki korkunç sosyo-ekonomik farklılaşma nedeniyle bütünüyle uyuşmaktan uzaktı. Kısacası, oranları 1'e 100 olan işçi sınıfı ile yoksul köylülük, ayrı dünyalarda yaşamaktaydı: Aden'de yoğunlaşmış işçi sınıfı, kapitalist —hem de oldukça gelişmiş— bir yapı içinde yaşarken, yoksul köylüler daha henüz kabile dünyasının koyu feodal karanlığı içinde yaşamaktaydılar. Aden ve ülkenin iç bölgeleri arasındaki büyük sosyo-ekonomik uçurum hesaba katılırsa, iç bölgelerin gelişiminin sağlanması, Aden işçi sınıfının maddi ve sosyal çıkarlarından önemli ölçüde fedakarlık etmesi pahasına olmak zorundaydı. Oysa, Süveyş kanalının kapanması ve Aden'de toplanmış sermayenin ülke dışına akması sonucu, işçi sınıfı zaten zorunlu olarak sosyal ve maddi çıkarlarından fedakarlık etmek zorunda kalmıştı ve bu fedakarlık her geçen gün daha da artmaktaydı.

Ekonomik krizin tüm ağırlığını çeken işçi sınıfının kesin desteğinden yoksun kalan —elbette ki bu durumu tek taraflı görme-

mek gerekli, yani Cephe yöneticileri de uzun süren iç kriz nedeniyle, o güne kadar işçi sınıfının kesin desteğini sağlamak için yerince çaba gösterememişlerdi— Cephe yöneticileri, bir anda kendilerini kitlelerden tecrit edilmiş durumda bulmuşlar, bu tecrit edilmişlik içinde de —her devrimci örgütün kitle ile bağlarını kopardığı zaman uğradığı sapmaya uğrayarak— «devrimci aydınlar» grubu ağırılık kazanmıştı. Bu kısır döngüden kurtulamadığı, kitle ile bağlarını yeniden kuramadığı taktirde, Cephe'nin çöküşü kaçınılmazdı.

TOPRAK İŞGALLERİ VE KİTLE BAĞLARININ YENİDEN KURULMASI

Bu uğurum kıyısındaki durumdan, köylüler, örneğin Kuzey-Vietnam örneğinde olduğu gibi, kitlesel olarak harekete geçirilebilirlerse kurtulma olanağı vardı. Çünkü, köylüler ülkenin en yoksulları olup, kaybedecekleri hiçbirşeyleri yoktu, dört yıl süren gerilla savaşında Cephe'nin fiziki gücünü oluşturmuşlardı ve Cephe'yi şimdi de desteklemeye hazırladılar —bir ölçüde kabile bağlarının etkisi ile de olsa, çünkü Cephe yöneticilerinin hemen hepsinin kabile bağları oldukça güçlüydü—.

Fakat köylülerin mantalitesinde derinliğine bir değişiklik ve kitle hareketlerinde «katalizör» görevini görececek bir eylem biçimi gerekiyordu.

İşte böyle bir ortamda, Batıs köylülerinin ayaklanması patlak vermişti. Bu, kendiliğinden bir ayaklanma mı idi? Yoksa, Cephe içindeki bir grubun çabasıyla mı düzenlenmişti? İkinci tezi savunanlar, Cephe'nin Genel Başkanı Salem Robaya'nın şu sözlerini kanıt olarak ileri sürmektedirler :

«Toprak verilmez, alınır. Ulusal Cephe köylü ayaklanmalarını ve diğer halk ayaklanmalarını desteklemektedir, çünkü, sadece devrimci şiddet, büyük mülk sahipleri ile emekçiler arasında kesin bir ayrılık yaratabilir, sömürücüler ve sömürülenler arasında aşılmaz bir çukur kazabilir. Bu yöntemin, bundan başka da büyük sonuçları olmuştur: köylüler, balıkçılar, işçiler hem sosyal fetihlerini ve hemde bunları olanaklı kılan halk iktidarını elde silah savunmak için milisler oluşturmuşlardır.»

Görüldüğü gibi Cephe'nin bir numaralı yöneticisi tarafından da desteklenen ve Cephe'nin kitle ile bağlarını, hemde artık koparılmaz bir biçimde yeniden kuran bu uygulama, pratikte bazı aksak-

lıklar göstermiştir. Örneğin, ayaklanan köylüler bazı olaylarda ölçüleri aşmışlar ve bazı olaylarda «sınıf mücadelesinin payını» ölçmek güç olmuştur. Köylülüğün —özellikle küçük mülk sahibi mautalitesinden doğan— aşırı eşitçi davranışı bunda rol oynadığı gibi, ülkede yüzlerce yıllık geçmiş olan, «kan davalarının» da bazı olaylarda rol oynadığı görülmüştür.

Bu aşırı «kendiliğindenciliğin» zararlı olmaya başladığını ve kitle hareketlerinde, devrimci disiplinin yol göstericiliği gerekliliğinin bilincine varan Cephe yöneticileri, durumu düzeltmek için sert ve sıkı tedbirler almışlardır. Bundan böyle köylü ayaklanmaları, ilgili köylülerin inisiyatifi ve onların seçecekleri zamanda olması kabul edilmekle beraber, «intifa'tha»nın bütün aşamalarının Cephe görevlilerinin sıkı ve kesin kontrolü altında gerçekleşmesi kararlaştırılmıştır. Köylü komitelerinin —ki bu komitelerin seçilmesi zorunludur— yasayla saptanmış ölçülere, hatta bu ölçüler bazen cömert bulunsa bile, kesinlikle uymaları şart koşulmuştur. Başkan Robaya, bu konuda, «özellikle kooperatifleri çoğaltarak küçük köylüleri tedricen tarım işçilerine dönüştürmek niyetindeyiz» demektedir.

Şu an için bu organizmalar —ki bunlara kayıt olmak zorunludur— çoğu kez belli bir yararlı karakter taşımaktadır. Ucuz fiyatla tohum, gübre sağlamakla, kredi bulmakla ve ürünleri pazara sürmekle yükümlü bulunmaktadırlar. Sorumlular, sistemi, toprakların parçalanmasının önüne geçemediği ve dolayısıyla kullanım için üretimi ortadan kaldıramadığı ölçüde, tatmin edici bulmamaktadırlar. En iyi durumda bile, kırsal bir kapitalizmin doğuşuna yol açarken, makinalı büyük üretime özgü olan büyük ölçüde tarımsal üretimi sağlamamaktadır. Bu nedenle, yöneticiler, üretim kooperatiflerinin (kolkhoz tipi) ve devlet çiftliklerinin (sovkhoz tipi) yaratılmasına yönelmekte, böylece ülkenin besin ihtiyacını ve sanayileşme için gerekli ulusal tasarrufu sağlayacaklarına inanmaktadırlar. Bugüne kadar ülkede 21 üretim kooperatifi ve 24 devlet çiftliği kurulmuş, diğerlerinin kurulmasına da çalışılmaktadır.

Bu konuda, Lenin Devlet Çiftliği'nden sözetsiz, yeni rejimin tarımda kolektivizasyon alanında katettiği yolun önemini anlamak olanaksızdır. Lenin Devlet Çiftliğinin —Cumhuriyetin en büyük ve en önemli devlet çiftliği— kazandığı başarılar, gerçekten de büyük önem taşımaktadır. Küba'nın «granjas del pueblo»larının en ilerisinin eşidi olan bu devlet çiftliği, 1970'de bir sultanın, el konulan 200 feddanlık toprağı üzerine kurulmuştur. Yüzölçümü, iki yılda, etrafını çeviren çölden sistemli olarak toprak kazanılarak, 7 misli büyümüştür. 1972 yılının sonunda ise çölden 1.000 feddan daha toprak kazanılmıştır. çölden toprak kazanmakta İsrail'in ba-

şarılarını neredeyse bağırarak duyuran burjuva basını, bugüne kadar, nedense Yemen örneğinden hiç söz etmek gereğini bile duymamıştır! Çiftlikte, enfastrüktür (alt-yapı) çalışmaları büyük ölçüde gerçekleştirilmiş olup, sebzeçilik bilimsel metodlarla yapılmakta ve üretim, bölgenin bütün köylülerinin bu modelin üstünlüğüne inanmalarına yetecek kadar yüksek düzeydedir. Modern tarım makinalarının kullanıldığı, ücretli işçilerin ve uzman teknisyenlerin çalıştığı, Lenin Devlet Çiftliği, ülkenin en önemli pilot işletmesi olarak kabul edilmektedir.

Ancak, Güney-Yemen gibi yüzölçümünün büyük kısmı çöllerle kaplı bir ülkede, toprak mülkiyeti biçimleri ne denli yoksul köylülerden ve tarım işçilerinden yana olursa olsun, sulama sistemi yetkinleştirilmediği takdirde, üretimi artırmak olanaksızdır. Bu gerçeği çok iyi bilen Cephe yöneticileri, eskiden sadece feodallere ait olan anarşik sulama sistemini —eğer sistem denilebilirse— modernleştirmeye ve geliştirmeye büyük çaba göstermektedirler. Eskiden beri sulanan, Abyan gibi bölgelerin dışındaki bölgelerde geniş sulama sistemleri kurulmakta, varolan yarım-yamalak sulama sistemleri yetkinleştirilmektedir. Çoğu kez gönüllü çalışma ile barajlar inşa edilmekte, kuyular açılmakta ve her yıl çölden binlerce feddan toprak kazanılmaktadır. Tarımda makinalaşma yaygınlaşmakta, üretim artmakta ve çeşitlenmektedir: sinai bitki türü olarak uzun lifli pamuk; tahıl çeşitleri olarak buğday, mısır, sorgho ekilmekte; sebze çeşitlerinden domates, patlıcan, salatalık, soğan ekimi yapılmakta; meyva olarak ta hurma, muz, portakal ve hatta bir deney olarak olsa, iklime dayanıklı bir bağ çeşidi yetiştirilmektedir.

Fakat, Güney-Yemen'de sosyalizmin kuruluşu çalışmaları her zaman düz bir yol izlememekte, bazen dik yokuşlara da tırmanmak zorunda kalmaktadır. Örneğin, biraz daha Doğu'ya gidildikçe kooperatif deneylerinde aynı başarıya pek rastlanamamaktadır —tabii ki sosyalist görüş açısından—.

Bu konuda Mokalla örneği oldukça eğitici bir örnektir. Mokalla, beşinci yönetim bölgesinin ve Hadramut'un —Hadramut'tan yazımızın bundan sonraki bölümünde söz edeceğiz— limanıdır. Burası, bembeyaz yüksek evlerin birbiri üzerine bir taş gibi yığıldığı, masmavi bir deniz ile kıvılcıklı dağlar arasında ufak ve daire şeklinde bir yarımada çevresinde kurulmuş bir liman kentidir.

Bu kentte çok sıkı bir kastlar sistemi yüzyıllardan beri hüküm sürmektedir. Portakal renkli giysiler giymiş, sepetler ve küçük süpürgeler taşıyan kadınlar, eskiden, sokaklarını temizledikleri —ki bugün de aynı görevi yerine getirmektedirler— kentte oturma hak-

kı olmıyan bir çeşit kadın temizlikçiler loncasının üyelerini oluşturmaktadırlar. Odun ve su taşıyan «sübyanlar»dan başka, bir de, ülkeyi 6'ncı yüzyılda işgal etmiş Etiyopyalıların torunları olan, «hajurlar» eskiden Sultanın muhafızlığını yaparlarken, bugün eşek koşulu küçük arabalarla, eşya taşıma işini yerine getirmektedirler. İşte feodal kalıntıların bu denli köklü olduğu bu kentte de akar-yakıt dağıtımını bir «intifa'tha» ile eline geçiren tek bir kooperatif vardır.

Kentin yoksul balıkçıları, benzin ve mazot pompalarını ellerine geçirmişler ve bunların işletilmesini Balıkçılar Birliğinin yetkisine vermişlerdir. Fakat Mokalla kentindeki 1.800 balıkçıdan, ancak 135'i bu Birliğin üyesi olup, Birliğin üyelerinin büyük kısmını, balıkçıları acımasızca sömüren balık avı tekneleri sahipleri oluşturmaktadır. Balıkçı tekneleri çoğu kez tüccarlara ait olup, tüccarlar, teknenin, balık ağlarının bakımı ve akar-yakıt alımı için gerekli parayı vermekte; bunun karşılığında da yakalanan balığın yarısını almaktadırlar. Mürettebatı oluşturan dört yada beş kişi ise, tutulan balığın geri kalan yarısını aralarında paylaşmaktadırlar. Bu durumda, «intifa'tha»yı yapanlar yoksul balıkçılar olmakla beraber, bundan beklenen yararı sağlamamışlardır: akar-yakıt dağıtım kooperatifi, Birlikteki balık avı tekneleri sahiplerinin oyçokluğuyla hisseli bir şirket olarak yapılandırılmıştır. Bir pay, bir hisse 1 dinar olup, ortaklar, imkanları elverdiği ölçüde hisse senedi satın alabilmektedirler. Bu durumda da tekne sahipleri en çok hisseye sahip oldukları için, kooperatifin sağladığı kârdan en büyük hisseyi onlar almaktadırlar.

Yeterli kadroların yokluğunda, merkantilizm temeline dayalı bir toplumda, sosyalist yapıyı kurmanın güçlüğü bu örnekte açıkça görülmektedir. Merkantilizim denilince ise, Mukalla'nın limanı olduğu Hadramut bölgesinden söz etmemek Güney Yemen gerçeğini anlamayı olanaksız kılar.

HADRAMUT, MERKANTİLİZMİN VE GELENEĞİN KALESİ

Hadramut bölgesi, göldeki büyük bir yarık üzerinde kurulmuş doğal bir geçit olup, görünümü güzel olduğu kadar şaşırtıcıdır da: üç zengin kent: Tarim, Shibam ve Seiyun'un yer aldığı yemyeşil palmye vahalarının bezediği büyük «kanonlar».

Seiyun, sultanın sarayının çevresinde kurulmuş bir kent olup, kentin diğer bir çok binası ağırbaşlı ve görkemli büyük beyaz yapılardan —sultanın akrabalarının evleri —meydana gelmiştir. Bugün bu feodallerin büyük bölümü, Kuzey-Yemen'e yada Suudi Arabistan'a sığınmışlardır.

Hadramut aristokrasisi, 9'ncü yüzyılda Irak'tan gelen aynı bir atadan gelen bir kast olarak, seyitler kastı olarak örgütlenmiştir. Sahibi oldukları ve Güney Yemen'in bağımsızlığından beri büyük bir dikkatle ülke dışında tuttıkları sermayelerinden başka, gelirlerinin önemli bir bölümünü dinsel prestijlerinden sağlamaktadırlar: «peygamber soyundan gelmiş olmak», toprak sahibi olmak zahmetine bile(!) katlanmadan ürünlerin belli bir bölümüne el koymak için yeterlidir. Gelirlerinin önemli bir bölümünü de çatışmalarda —ki bu çatışmaların sayısını fazlalastırmak için ellerinden geleni yapmaktadırlar— yaptıkları hakemlikten kazandıkları zamanlar ise, çok geride kalmamıştır. Yörenin toplumunu yapılandıran kastlar piramidinin tepesinde olan bu seyitler kastı, köylüler, zanaatkarlar ve perakendeci tacirlerden oluşan Hadramut halkını yüzyıllardır sömürmüşler ve nefes aldırılmaz bir baskı altında tutmuşlardır. Hadramut'taki kast örgütlenmesi o denli ileriye vardırılmıştır ki, her ayrı kastın üyesi, o kasta özgü renkte giysiler giymek zorunda bırakılmışlardır. Seyyidler, renkli ve çok güzel şapkalar giyerlerken, portakal renkli giysiler kölelere, beyaz noktalı giysiler bostancılara, yeşil renkli giysiler ise yarıcılarının bazı kategorilerine özgü idi.

Tarım kentinde, bugün daha halâ cuma günleri bütün hayat, Cami'yi çevreleyen Cuma namazı bitinceye kadar durur. Bu Cuma namazlarından çıkışta seyitlerin elini öpmek için büyük bir kalabalık çevrelerini sarar: çünkü bir seyidinin elini öpmek, bunlar kutsal insanlar saydıkları için(!) Allah'a yaklaşmak anlamına gelmektedir. İşte tüm bu yoz ama köklü gelenekler, Ulusal Kurtuluş Cephe'sinin bu bölgedeki çalışmalarını önemli ölçüde frenlemektedir.

Devrimci hareketin bu bölgede karşısına çıkan, bu üst-yapı kurumları, aslında Hadramut'un merkantilist ekonomisinden doğmaktadır. Bu, bölge İncil çağlarındaki Sabaa Krallığından beri, Çin, Hindistan, Melezya, Endonezya ve Doğu Afrika'dan porselen, güzel kokular, baharat v.d. gibi kıymetli emtiayı Batı'ya götüren ve karşılığında altın ve değerli maden yükleyen kervanların geçtiği büyük ticaret yolu olmuştur. Ve bugün daha hâlâ Hadramut tüccarlarının, Singapur'da, Java'da ithalat-ihracat büroları olduğu gibi, bu ülkelerde enternasyonal sınıftan bir çok otellerin, v.d. sahibidirler. İşte böyle bir merkantilist ekonomiye dayanan bölgenin, üst-yapı kurumları da bu alt-yapıya uygun olarak şekillenmiş ve bu şekillenmiş kökleştikçe, merkantilist alt-yapıyı daha da etkilemiş ve bugün sanki binlerce yıldan beri bozulmadan kalmış bir mumya gibi garip bir sosyo-ekonomik yapıyı oluşturmuşlardır.

Ulusal Kurtuluş Cephe'sinin genç kadroları tüm bu güçlükleri kabul etmektedirler. Bölge için uyguladıkları taktiğin sonuçlarından

hem umutlu hem de umutsuz görünmektedirler: köylüleri, bölgele-
rinin bir «envanterini» çıkarmak için birleşmeye çağırılmışlardır. Bu
«envantere» göre, köylüler, kimin hangi toprakların sahip olduğu-
nu, kimin bir traktöre sahip olduğunu, hangi tüccarın kuyu sahibi
olduğunu, v.d. saptayacaklardır. Böylece, köylülerin kendilerine ya-
pılan haksızlığın ve maruz kaldıkları sömürünün bilincine bizzat ken-
di deneyleriyle varmaları istenmektedir.

İç-ülkenin, sayıları 200.000'i bulan Bedevileri de başlıbaşına bir
sorun özelliği taşımaktadır. Cephe yöneticilerinin, Bedevi kabilele-
rine uyguladıkları taktik, şeyhleri araya koymadan, doğrudan doğ-
ruya kabile üyelerine, özellikle de en yoksullarına hitap etmek ve
böylece kabile dünyası içinde bir çeşit «sınıf mücadelesi» yaratmak
olarak vücut bulmaktadır. Fakat Bedeviler bu tür bir propaganda
çalışması karşısında şimdilik kaya gibi yontulmadan ve etkilenme-
den kalmaktadırlar. Bedevilerin, Cephe'nin propaganda çalışmaları
karşısında etkilenmemelerine yol açan bir diğer özellikleri de, yaşa-
dıkları bölgenin ülkenin en kuzeyinde olması ve karşı-devrimci Suudi
Arabistan rejimi ile güçlü bağları bulunmasından ileri gelmektedir.
Bedevilerin devrimci hareket karşısındaki genellikle olumsuz bu
tavrına rağmen, Cephe'nin genç militanları, eskiden Bedevi bölge-
sinin en tehlikeli ve en az güvenli bölgesi sayılan Hamumi bölge-
sinde, özellikle Bedevi kökenli kadrolardan oluşmuş yüksek düzey-
de politize olmuş bir merkez yaratmaya muvaffak olmuşlardır.

ADEN SORUNU VE ÜLKENİN İKİYE BÖLÜNMÜŞ DURUMU

Başkent Aden, 75 kilometrekarelik yüzölçümü, fakat 285.000
nüfusuyla; 300.000 kilometrekarelik bu geniş ülke üzerine sanki ya-
bancı bir cisim gibi «aşılınmış» bir kenttir. 1830'da İngilizler ta-
rafından işgal edilmiş, sömürgeci dönemde suni olarak, yerden bi-
ter gibi yaratılmış, 1967'ye kadar İngiliz kolonisi olarak kalmıştır.
Aden'in gerisinde kalan iç ülkeye İngilizlerin nüfuz etmeleri ve bu
geniş bölgeyi göreceli olarak «pasifize etmeleri», ancak 2'nci Dün-
ya Savaşının başlangıcında mümkün olmuştur. İngilizlerin ülke için-
de güttükleri politika; en güçlü kabul edilen bir yada iki sultanın
gücünü artırmaktan ibaretti. Oysa ne kadar çabalarlarsa çabalasın-
lar, kabile dünyasının inanılmıyacak kadar büyük ölçüde bölünmüş-
lüğü ve çok-merkezliliği, bu sultanların gücünü önemli ölçüde kır-
makta, «hükümran» sıfatına sahip olsalar bile, bu sultanların gücü
çok ender hallerde kendi kabilelerinin ötesini de kapsayabilmek-
teydi. Çok söz götürür olan bu güç, sultanların kendi saray köle-
lerini bile tam anlamıyla boyun eğdiremediği gibi, kan davaları ço-
ğu kez kabileler arasındaki ilişkileri de felce uğratmaktaydı.

1967'de bağımsızlığa kavuşan ülke, böylece bünyesinde birbirine tamamen yabancı iki bütün taşımaktaydı: batılı, uluslararası ticaretle bütünleşmiş —geleneksel damping merkezi olarak— bir ticaret kenti ve, yapısı, yaşama ve üretim biçimleri Orta-Çağ ile İncil çağı arasında değişen bir iç-ülke.

Bu geniş hintlerland, sadece dünyanın en mutlak çölü —Roub-al-Khalı— ile değil, fakat geniş lav akıntılarının koruduğu verimli vadilerle yer yer bölünmüş, yemyeşil yüksek bir dağlık bölgeden de oluşmaktadır. Orta-Doğu'nun en yüksek tepesi olan Cebel Nadhur Nebi Şuayib (3.770 m.) bu dağlık bölgede bulunur. Yaşama biçimi ve ticari gelenekler, bu ülkenin Doğu ile Batı arasındaki aracılık niteliğini gösterir. Daha önce sözünü ettiğimiz, Hadramut gibi büyük çöl yarıkları yüzyıllardan beri Doğu ile Batı'yı birbirine bağlayan önemli ticaret yolları olmuştur.

İşte, Cephe'nin sol kanadı iktidara geldiği zaman, programını gerçekleştirmeye başladığında, bu büyük engele ister istemez çarpmıştı: Güney-Yemen'in ikiye bölünmüşlüğü; Hadramut'un özel bir yer işgal ettiği iç-ülke ve Aden kenti.

Bu farklılığın temel nedeni İngiliz işgali idi. Çünkü, İngilizlerin gelişinden sonra Aden'in ticari önemi o kadar büyümüştü ki; Aden, Commonwealth'in ikinci büyük ve önemli limanı durumuna gelmişti. Bağımsızlık öncesinde gayri safi milli hasılanın % 5'i hizmetler sektöründe ve sadece Aden'de elde ediliyordu; bu hizmetler sektörü, ticaret ve ticaret alanının uzantılarından oluşmaktaydı ve üç ana bölüme ayrılıyordu: bankalar, sigortalar, liman trafiği. Banka ve sigorta sektörü çoğunlukla İngiliz şirketlerinin şubeleri olup, büyük ticaret şirketlerinin % 90'ı Pakistanlılar, Hintliler, Suriyeliler, Lübnanlılar, İtalyanlar ve Fransızlardan meydana gelen göçmen bir burjuvazinin elinde bulunuyordu.

Bugün ise, eskiden liman trafiği Marsilya'yı bile aşan Aden limanı, kısmi bir felce uğramış durumda bulunmaktadır. Temelde bir transit limanı olan Aden, Süveyş kanalının 1967 Haziranında kapatılmasından beri büyük bir durgunluk içine girmiş bulunmaktadır. Liman trafiği % 75 azaldığı gibi, limandan geçen yolcuların sayısı da % 100 azalmış durumdadır. Ancak, Aden limanının canlılığını kaybetmesini, sadece Süveyş limanının kapanmasına bağlamak yanlışır. Çünkü, devrimci yönetimin devletleştirme girişimlerden korkan bir çok armatör, gemilerinin bağlama limanlarını Cibuti'ye, yada Kuzey-Yemen'in Kızıl Deniz üzerindeki yeni limanı Hodeida'ya kaydırışlardır. Ülke ekonomisinin temel direği olan Aden'in durumu bu olunca, ülkenin genel ekonomik durumunun da büyük güçlüklerle karşılaşması son derece doğal olmaktadır.

GÜÇLÜKLER KARŞISINDA BİR EKONOMİ

Bağımsızlık kaçınılmaz duruma geldiği günlerden itibaren mülk sahipleri arasında büyük bir panik baş göstermiştir. Sermayeler, sahipleri yola çıkmadan, çoktan ülke dışına göç etmişti bile. 80.000 kişi —büyük çoğunluğu büyük mülk sahipleri— yeni Cumhuriyet'in radikalleşmesi arttığı ölçüde Aden'i terketmişlerdir. İngiliz üssü kaldırıldığı ve liman faaliyetleri önemli ölçüde azaldığı için hizmet sektörü can çekişmeye başlamıştı. İngilizler, 129 yıllık bir işgalden sonra arkalarında son derece yoksul ve az-gelişmiş bir ülke bırakmaktaydılar: özellikle işgal ordusunun ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik doğuş halinde bir sanayi ve ilkel bir tarım; son derece ilkel bir enfastrüktür (alt-yapı) (Fransa'nın yüzölçümünün yarısı kadar olan bir ülkede 200 kilometre yol); okuma-yazma bilmeyenlerin oranının % 95 olduğu, fakat buna karşılık sadece 200 ilk-okul ve 9 orta-dereceli okulun bulunduğu; ve halk çeşitli bulaşıcı hastalıklardan kırıldığı halde bir buçuk milyon nüfus için toplam 817 yataklı sağlık tesisinin bulunduğu bir ülke!

Bu durumda her şeyin yeni baştan yapılması gerekmekteydi. Fakat devlet kasaları tamtakırdı; gelirler, giderlerin ancak üçte birini —o da güçlükle— karşılayabiliyordu. Sömürgeciler büyük bir baskı mekanizmasını ayakta tutabilmek için subayların ve sömürge yönetimi görevlilerinin maaşlarını önemli ölçülerde şişirerek bütçe yüklerini ağırlaştırmışlardı. Bundan da başka, Londra, bütçe açıklarını kapamak için her yıl verdiği para yardımını, bağımsızlığın ilk gününden itibaren kesmişti Londra, bağımsızlık sonrasında bir defaya mahsus olmak üzere, 60 milyon sterling tutarında bir yardım yapmayı kararlaştırdığı halde, iktidarda olan Cephe yöneticilerini «diyalog kurulması olanaksız» kişiler olarak niteleyerek, bu karardan geri dönmüştür. Gerçekten de Cephe yöneticileri muhtemel bir İngiliz «teknik» yardımının adını bile duymak istemiyorlar, böyle başlayan «yardımların» bağımsızlığına yeni kavuşmuş diğer bir çok ülkede neye mal olduğunu gayet iyi biliyorlardı. Kısacası, «aç kurtluğu, tok köpeklige yeğliyorlardı». Bütün bu gelişim içinde ekonomik kriz keskinleşiyor, işsizlik görülmemiş ölçülere varıyor, hatta açlık tehlikesi baş gösteriyordu. Bütün koşullar, yeni rejimi uçurumun kıyasına götürüyordu.

Sağ kanadın lideri Şaabi, bu güçlükler karşısında 18 ay direnebilmişti. Yerine geçen sol kanat ise, güçlüklerin üstüne yürüyerek, güçlükleri ortadan kaldırmayı kararlaştırdı. Bunu yapabilmek için de :

«geçmişin tümünü silmek, ülke ekonomisini, mütefikleri olan komprador burjuvazi ile beraber sabote eden

yeni-sömürgeci girişimlerden temizlenmek, eski parazit sistemin kalıntıları üzerinde üretken ve ulusal bir ekonomi kurmak, işçilerin, köylülerin, askerlerin ve devrimci aydınların oluşturduğu halk ittifakına dayanmayı»

kabul etti. Ekim 1969'da 37 numaralı yasa ilan edildi. Ve çoktandır beklenen bu yasa kimseyi şaşırtmadı. Bu yasayla, ulusal bağımsızlık adına yabancı sermaye devletleştirilmekteydi: bankalar ve bütün parasal sektör, dış ticaret, sigortalar, petrol ürünlerinin dağıtımı ve liman hizmetleri. Sadece British Petroleum'un büyük rafinerisi —şimdilik— bu yasa kapsamının dışında kalmaktaydı. Bu rafinerinin yasa kapsamı dışı bırakılmasının nedeni ise, Cephe yöneticilerinin kadro yetersizliğinden, rafineriyi çalıştıracak güçte olmamalarıydı.

Bu politika, yabancı sermayeye bağımlı ülke ekonomisini devlet kontrolü altına alıp, ülkenin gelişmesi için gerekli sermaye birikimini sağlamayı hedef alıyordu. Abdel Fattah İsmail bu konuda şöyle demektedir: «Kasım 1969'da başlayan ilk devletleştirme deneyleri ve aynı şekilde toprak reformu yasası; işte bütün bunlar, bizim, ilerde daha derin değişiklikleri gerçekleştirmek için gerekli maddi ve teknik temeli inşa etme isteğimizi kanıtlamaktadır.»

Ekonomik alanda bir yandan bu radikal tedbirler gerçekleştirilirken, diğer yandan da ülkenin yönetsel planda birleştirilmesi çalışmalarına girişilmişti. Sultanlıkların ülkeyi mozaik parçaları gibi ufak parçalara bölen eski yönetim sistemi yerine, ülke daha rasyonel bir biçimde 6 büyük vilayete bölünmüş, her vilayetin başına, aynı zamanda Cephe Merkez Komitesi üyesi olan bir yönetici getirilmişti. Eğitim planlaması açısından da sistemli bir politika uygulamasına girişilmişti. Bu eğitim politikası, sadece okul çağındaki çocukları değil, fakat eski rejimde eğitim görme olanağından yoksun kalmış geniş halk kitlelerini de kapsamaktaydı. Bu arada, göçmen Bedevilerin yaşama biçimlerine uygun ve yerleşik hayata tedricen geçmelerini sağlayacak meslek eğitimi de ihmal edilmemişti. Kısacası hem derinliğine ve hem de genişliğine bir eğitim planlaması hızla uygulamaya konulmuştu. Halk kitlelerinin gönüllü çalışmasıyla ülkenin her yanında inşa edilen ilk ve orta dereceli okullar bu alandaki çalışmanın en önemli kanıtlarından biri olduğu gibi, Yemen toplumu gibi, dinsel nedenlerle kadın-erkek eşitsizliğinin en korkunç olduğu bir toplumda bu eşitsizliği kıracak uygulamalar eğitim planlamasında da unutulmamıştır. Örneğin, çocukluktan başlayarak, kadının özgürlüğe kavuşması için, radikal bir eğitim politikası izlenmekte, okullarda kız-erkek karma eğitiminin gerçek anlamıyla genelleştirilmesine çalışılmaktadır.

SİLAHLAR ONLARI YAPANLARA AİTTİR

«Ulusal ve demokratik devrim» bir çok cephede birden devam ederken, ilk hedef, iktidar aygıtları olmuştur. Kamu yönetimi, güvenlik servisleri, polis, ordu temizlenmiş, parçalanmış, yeniden yapılandırılmış, «demokratikleştirilmiştir». Ordu'da askerler ve subaylar kardeşçe ilişkiler içinde olup, birbirlerine, «yoldaş», «arkadaş» yada «kardeş» olarak hitap etmektedirler. Askerler ve subaylar sık sık bir araya gelip, günlük sorunları, verilen emirlerin doğruluğunu, siyasal sorunları, iç ve dış sorunları tartışmaktadırlar Bugün her Güney - Yemen askeri birliğinde bir «siyasi rehber» olup, bunların görevi, köheni zorunlu olarak işçi ve köylü olan askerlerin ideolojik oluşumunu sağlamaktır. Eski bir köle ailesinden gelen bir siyasi komiser yada rehber olan teğmen Salah Ahmed, ordunun görevini şöyle açıklamaktadır :

«Ordumuzun bizzat yapısı dönüştürüldü, ordumuzun görevi, artık sadece dövüşmek değil, fakat halkın geri kalan kısmı ile beraber, omuz omuza toplumumuzu inşa etmektir.»

Ordudaki temel değişikliklerden biri de; eskiden ordu mensupları çoğunlukla savaşçılıkları ile tanınmış Bedevilerden seçilirken, bugünkü politika, asker - çiftçilerin oluşturulması olmaktadır: askeri birliklere kendi geçimlerini kendileri sağlamaları için topraklar verilmekte ve askeri birlikler bu toprakları ekime elverişli duruma getirip kendi besin ihtiyaçlarını kendileri sağlamakta ve hem de böylece ülke ekonomisinin kurulmasına doğrudan doğruya katılmaktadırlar Özellikle sınır boylarında kurulan asker - çiftçi devlet çiftliklerinde, asker - çiftçiler, askeri eğitimin yanısıra entelektüel eğitim ve atölye çalışmalarından hareketle sinai eğitim de görmektedirler.

Askerlerin Aden'den gelen uzmanlar tarafından teknik eğitim görmelerini sağlanırken, siyasal ve ideolojik eğitime de büyük önem verilmektedir. Eğitim programı dört genel konudan oluşmaktadır: bir yandan marksist felsefe ve ekonomi politik; diğer yandan ise ulusal kurtuluş ve işçi sınıfının öncü gücü olarak parti eğitimi. Teksir edilmiş ders notları basit kelimeler kullanılarak ve çok basit biçimde hazırlanmıştır. Bununla beraber asker - çiftçilerin sadece bu teksirlerle yetinmedikleri, örneğin birçoğunun elinde Georges Politzer'in «Felsefenin Temel İlkeleri»ni, «yoldaş Mao'nun Beş Yazısı»nı, Lenin'in «Devlet ve Devrimi»ni, v.d. görmek hiç te istisnai bir durum olmamaktadır. Bu asker-çiftçilerden birisinin bu konuda söyledikleri, Güney Yemen ordusunun bugünkü durumunu göstermesi bakımın-

dan ilginçtir: «Biz, hangisi olursa olsun, dünyadaki bütün sosyalist deneylerden yararlanmak istiyoruz.»

Yüzbaşı Ahmed Saleh Elewa ise, «Çocuklarımız, şimdi kime karşı savaştıklarını biliyorlar. Bir şey artık mutlaklıdır: askerlerimiz silahlarını hiçbir zaman işçilere ve köylülere karşı çevirmeyeceklerdir» diyerek, Güney - Yemen ordusunu en öz, ama en doğru şekilde değerlendirmektedir.

Güney - Yemen silahlı güçleri sadece bu kadarla kalmamaktadır. Cumhuriyetin her yanında, kırsal alanlarda ve kentlerde, onbinlerce işçi, köylü, balıkçı, halk milisleri olarak örgütlenmiş, silahlanmış, sürekli askeri ve siyasal eğitim görmektedir; böylece, hem «içteki sınıf düşmanlarına» ve hem de «müdahaleci emperyalist» güçlere karşı sürekli bir seferberlik durumunda bulunmaktadır. Halk milislerinden başka, ayrıca özellikle kabilelerden seçilmiş bağımsız bir askeri güç olan «Halk Güçleri» ve çeşitli kitle örgütlerinin militanları da Cumhuriyetin koruyucu güçlerini oluşturmaktadır. Örneğin, ülkenin Sendikalar Konfederasyonu; gençlerden, kadınlardan v.d. 45.000 üyesi olan bir diğer önemli kitle örgütüdür. Bütün bu kuruluşların en üstünde de Ulusal Cephe bulunmaktadır.

Ulusal Cephe daha şimdiden işçi sınıfının öncü müfrezesi olma yolunda önemli adımlar atmış durumdadır: monolitik bir örgüt, demir gibi bir disiplin, «demokratik merkezîyetçilik» ilkesinin tam anlamıyla uygulanması; tabandan zirveye doğru gerçekleşen son derece sert ve kesinlikle anti-liberalist toplu öz-eleştiri toplantıları. Bu toplu öz-eleştiri toplantılarında, en zirvedeki yöneticiden en basit militana kadar herkes, sosyal kökenlerinden, günlük hayatlarına kadar çeşitli sorulara saatlerce, hatta bazen günlerce cevap vermek zorunda kalmaktadırlar.

Fakat, Cephe içindeki bu demir disiplinin varlığına rağmen, Ulusal Cephe yöneticileri varolan diğer siyasal örgütlere karşı çok daha hoşgörülü ve esnek bir politika gülmektedirler. Aslında bu durum, Cephe'nin gelişim çizgisinde yeni ve daha gerçekçi bir aşamayı belirlemektedir. 30 Kasım 1970'de Salem Robaya Ali, Ulusal Kurtuluş Cephesinin bir genişleme politikası izleyeceğini ilan etmiştir. Silahlı mücadeleyi ilk andan itibaren desteklemiş olan komünistler ise, Cephe'nin bu gerçekçi tutumu karşısında kendi örgütlerini feshedip Cephe ile birleşmeyi kabul etmişlerdir. Daha şimdiden yönetimde yer alan ve bazı bakanlık görevlerini yükümlenen Baas'ın bölgesel seksiyonu ise, uzun zamandan beri Cephe ile tam bir iş-birliği ve güç-birliği sürdürmektedir. Salem Robaya Ali, bundan böyle, İşgal Altındaki Güney Yemen'in Kurtuluş Cephesi'nin bazı elemanlarının da Ulusal Cephe'yi kabul edilebileceğini bile kabul etmiştir. Ulusal

Cephe'nin Savunma Bakanı, 1971'in Ocak ayında Kahire'de, İşgal Altındaki Güney Yemen'in Kurtuluş Cephesi'nin genel sekreteri Abdul Kawai Makkawi ile görüşmüş ve bu kişi, Cephe yöneticileri ile uzun uzadıya konuştuktan sonra, «Güney - Yemen'in artık geri çevrilmez bir devrimci sürece girdiğini» resmen bütün Arap dünyasına duyurmuştur.

Bu gelişimlere paralel olarak Cephe'nin politik çizgisinin daha bir esneklik kazandığı görülmektedir. Başka her türlü örgütle her çeşit uzlaşmayı reddeden sekte eğilimli kadrolar giderek yola gelmeye başlamışlardır. Bu kadrolardan bazıları, Doğu-Alman Demokratik Halk Cumhuriyetine giderek siyasal stajlar görmekte-dir. Güney - Yemen ile ilerici Arap ülkeleri arasındaki çelişkiler giderek ikinci plana geçerek, önemli olanın, ortak düşmana karşı, yani emperyalist - kapitalizme karşı birleşmek olduğu gerçeği, Cephe yöneticilerince de kabul edilmektedir. Bu oluşuma paralel olarak, El Fetih'in Aden'de bir bürosunun açılması ve Irak - Güney Yemen yaklaşması önemli göstergelerdir.

HEDEF : EKONOMİK GELİŞİM

Ulusal Cephe, iktidarının yeni aygıtlarını geliştirmeye çalışırken, herşeyden önce ülke ekonomisinin kumanda lövyelerini eline geçirmeye çaba göstermektedir. Daha önce de belirttiğimiz gibi, 1969 Kasım ayında yabancı tekellere öldürücü bir darbe indirilmişti: çoğu İngiliz ve Fransız sermayeli olan 40 kadar büyük ticaret şirketi banka, sigorta şirketi, deniz ticaret şirketi, v.d. devletleştirilmiştir. Devlet, dış ticareti eline almış, özel sermayeye son derece ufak bir yer ayrılan üç yıllık bir gelişme planı hazırlanmıştır.

Bu sert ekonomik tedbirler, toplumsal kesitlerin önemli bir bölümünün maddi durumunu büyük ölçüde sarsmıştır: askerlerin ve devlet görevlilerinin maaşları % 60 oranında düşürülmüş; yönetim tasarruf ve eşitlik ilkesini gözönüne alarak mesleki ve sendikal örgütlerin de onayını aldıktan sonra ücretler yelpazesini 1'e 5 oranına indirme kararı almıştır (bugüne kadar 1'e 12 idi).

Bunlarla kalınmıyarak, daha başka radikal tedbirlerin de alınmasına gidilmiş, özellikle tüm çalışanları kapsıyan genel bir sosyal güvenlik sistemi kurulmuş, bugüne kadar İslam geleneginin katı kuralları altında ikinci sınıf varlık olarak kabul edilen kadının, kurtuluşunu ve ekonomik özgürlüğe kavuşmasını gerçekleştirecek köklü yasalar yürürlüğe konulmuştur. Laisizm ise, en köklü biçimde, Anayasada yerini almıştır.

Sosyal ve ekonomik alanda gerçekleştirilen bütün bu başarılarla

rağmen devletleştirilmiş işletmeler, gerekli fonların ve kadroların yokluğu nedeniyle, henüz istenilen verimi sağlayamamakta, sömürgeci dönemden miras alınan gizli ve kısmi işsizlik daha henüz çalışan nüfusun büyük bir kısmını kapsamakta; ulusal gelir daha hâlâ istenilen düzeye ulaşmaktan uzak olup, devlet bütçesi, ticari denge ve ödemeler dengesi daha hâlâ açık vermekte devam etmekte; ulusal tasarruf son derece düşük bir düzeyde kalmaktadır.

Yöneticiler, çeşitli tonlarda «kendi gücümüze dayanmak zorundayız» demekteler; fakat güvençli ve hayranlık dolu bakışlarını; az gelişmişliği, sosyalizmin bayrağı altında yenmiş dost sosyalist ülkelere çevirmekten de geri kalmamaktadırlar.

Buraya kadar olan gelişimi kısaca gözden geçirdiğimizde, karşımıza çıkan Güney - Yemen tablosu şöyle olmaktadır: herşeyden önce Güney - Yemen Cumhuriyeti varlığını sürdürmektedir: bütün iç ve dış baskılara karşılık, Ulusal Kurtuluş Cephesi, ülkenin toprak bütünlüğünü korumayı ve rejime muhalefet eden karşı-devrimcilerin bir iç-savaşı kıskırtmalarını engellemiştir. İçte, ise rejimin gelecekteki toplum düzenini hazırlıyacak kurumlar kurulmuş, yada kurulmaya devam etmektedir. Ülkenin ekonomik gelişimi için gerekli maddi ve teknik temel büyük ölçüde inşa edilmiştir. Fakat rejimin ileri ideolojisi ile bunu uygulama alanına geçirmesi için gerekli olanakları arasındaki uçurum, emperyalist güçlerin sürekli müdahaleleri ve baskıları; işte bütün bunlar, Güney - Yemen'i, yirminci yüzyılın ekonomik ve siyasal sistemleri ile bizzat kendi orta-çağumsu gerçeği arasındaki kritik bir noktaya ulaştırmıştır. Şimdi ise, Güney-Yemen'e bu kritik noktada uzatılan dost ellerini ve bu dost ellerin sahiplerinin kimler olduğunu görelim.

DÜNYA SOSYALİST SİSTEMİ İLE ÇOK YÖNLÜ İLİŞKİLER

Güney - Yemen Cumhuriyetine yardım elini uzatan ülkeler arasında Çin Halk Cumhuriyeti; Aden'i ülkenin doğu ucuna bağlayan stratejik ve ekonomik değeri büyük 640 kilometrelik bir yol yaparak, ülkeyi modern bir enfastrüktüre (alt - yapı) kavuşturmuştur. Çinliler bu yolun yapımında ilginç bir metod kullanmaktadırlar: önce birbirinden ayrı ayrı köprüleri, yol kavşaklarını, geçitleri, v.d. inşa etmekte, sonra da bunları birbirine bağlamaktadırlar. Çinliler, bundan başka tarımın, sanayinin ve sağlık kuruluşlarının gelişmesi için önemli teknik ve mali yardım yapmaktadırlar. Çinliler ayrıca Sheikh Othman'da büyük bir tekstil fabrikası kurmaktadırlar. Önümüzdeki yıldan itibaren çalışmaya başlayacak olan bu fabrika sayesinde Güney - Yemen, temel üretimi olan pamuğu bizzat kendisi işleyecektir. Yine Khorkmaksar'daki tuzlalar, Çin'in yardımı ile mo-

derneştirilmekte olup, bu işlem bittikten sonra ülke tuz ihtiyacını hemen hemen bütünüyle kendi kaynaklarından sağlayabilecektir.

Sovyetler Birliği; barajlar inşa etmekte, kuyular açmakta, sulama kanalları şebekeleri kurmakta, beşinci vilayette hidrolojik bir etüd yapmakta, varolan sınaî kuruluşların verimini yükseltmeye çalışmaktadır. Fakat Sovyetler Birliğinin asıl büyük yardımında bulunduğu alanlar şunlar olmaktadır: Güney - Yemen silahlı güçlerini eğitmek ve donatmak ve balıkçılık, Sovyetler Birliğinin Güney - Yemen silahlı güçlerini eğitme ve donatma çalışmaları nisbeten uzun bir zamandan beri sürmesine rağmen, balıkçılık konusundaki çalışmaları oldukça yenidir. Güney - Yemen'in tarım konusunda karşılaştığı güçlükler hatırlanırsa, balıkçılığın önemi daha da artmaktadır. Çünkü, Güney - Yemen kıyıları balık bakımından dünyanın en zengin bölgelerinden biri olduğu için, balıkçılık, Güney - Yemen için gelecekte en büyük umutlar vaad eden bir alan olmaktadır. Bu konuyu iyi değerlendiren Sovyetler Birliği, Mukalla limanında bir Balıkçılık Enstitüsü kurmuştur. Enstitü'de zengin bir laboratuvar ve bir istatistik bürosu bulunmaktadır. Bir ikitolog (balık bilimleri uzmanı),dan başka bir balık ağları alanında uzman mühendis, laboratuvarı yöneten bir kimya mühendisi ve başka teknisyenler bu enstitüde çalışmaktadırlar. Enstitü'nün bir de ufak araştırma gemisi olup, günde bir kaç kez sahilden açılarak, kıyılarda çeşitli araştırmalar yapmaktadır. S.S.C.B. ve Güney - Yemen kendi aralarında bir de karma balıkçılık şirketi kurmuş olup, şirketin kazancı iki taraf arasında paylaşılmakta, Sovyetler Birliğine düşen payın bir bölümü bu Balıkçılık Enstitüsünün finansmanında kullanılmaktadır.

Çin ve S.S.C.B. bu tür yardımlardan başka Güney - Yemen'e hemen hemen aynı miktarı bulan para yardımı da yapmaktadırlar: S.S.C.B., 25 milyon sterling; Çin ise 23 milyon sterling tutarında bir yardım yapmıştır.

Çin ve S.S.C.B.'nin dışında ayrıca Demokratik Alman Cumhuriyeti de Güney - Yemen'e bir yandan hafif silahlar verirken, diğer yandan, Güney - Yemen için hayati önemde olan bir konuda yardımda bulunmaktadır: Güney - Yemen'in polis ve istihbarat servislerinin yeniden örgütlenmesi ve yürütülmesini yerine getirirken, bu servislerin kadrolarını da yetiştirmektedir. Demokratik Alman Cumhuriyetinin ayrıca Seiyun'da kurulmuş bir traktör istasyonunun — ki bu aynı zamanda traktör yedek parçaları imal eden bir fabrika niteliğindedir — kuruluşunu da sağlamış ve bu kuruluşu en modern torna v.d. ile donatmıştır.

Görüldüğü gibi, sosyalist sistemin iki büyük ülkesi; Çin Halk Cumhuriyeti ve S.S.C.B., Güney - Yemen'de tıpkı Vietnam örneğinin

de olduğu gibi, birbirlerine taviz vermemekle beraber, enternasyonalist görevlerini yerine getirmektedirler.

Güney-Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti, sosyalist sistemin bu iki büyük ülkesinin ideolojik mücadelelerini serbestçe yapabildikleri ender ülkelerden biridir. Bir yandan Yeni Çin Haber Ajansı, S.S.C.B.'yi «sosyal-emperyalizm» ile itham eden bültenlerini serbestçe dağıtırken; öte yandan Novosti Ajansı da, iki ayda bir çıkan dergisinde, «Maoizmin ekonomik tezlerini eleştirmekte», «Pekin yöneticilerinin küçük-burjuva, şoven ve gerici zihniyetini» rahatça kınayabilmektedir.

Cephe'nin militanları, Yemen devletinin kadroları bu tezleri, dökümanları okumakta, tartışmakta ve bazen birinin, yada diğerinin safını tutmaktadırlar. Genel Sekreter Abdel Fattah bu konuda şunları söylemektedir:

«Daha ilişkilerimizin başlangıcında, önceleri bize karşı güvensiz olan Sovyet ve Çinli dostlarımıza söyledik ki: dünyadaki ulusal kurtuluş hareketlerine, uluslararası proletarya hareketine ve bizzat sosyalist kampa karşı son derece zararlı ve bunların yapısına ters düşen, bundan dolayı da ancak emperyalizmin çıkarlarına hizmet eden böyle bir çatışma karşısında, sıkı sıkıya tarafsız kalmaya kararlıyız.»

«Çeşitli sosyalist sistemlerin farklı konjonktürlerde doğduğu, fakat aynı bilimsel temellere dayandığı» ilkesinden hareket ederek, her iki tarafın da aynı derecede saygı değer olduğunu kabul eden Cephe sorumluları, bütün sosyalist dünya liderlerini aynı eşit düzeye yerleştirmektedirler. Bu nedenle, yönetim bürolarında, Sendikal Konfederasyonun Merkezinde, köylü yada balıkçı kooperatiflerinde, kırsalalarda ve diğer yerlerde; Karl Marx'ın, Lenin'in, Mao Çe-Tung'un, Brejnev'in ve Kim İl Sung'un portreleri yanyana asılmaktadır. Özellikle kültürel alandaki yardımına çok büyük bir değer verilen Kim İl Sunga, Cephe yöneticileri arasında büyük bir saygı ve hayranlık beslenmektedir.

Bununla beraber, dünya konjonktüründeki gelişmenin, Cephe yöneticileri üzerinde etki yapmaması da olanaksız olduğu gibi, sosyalist sistemin iki büyük ülkesi karşısında takınılan bu tarafsız tavrın da, değişen dünya konjonktürüne göre değişmesi kaçınılmazdır.

Gerçekten de son zamanlarda, Çin ile Güney-Yemen arasında hissedilir bir uzaklaşmanın olduğu gözden kaçmamaktadır. Çin-Amerikan yakınlaşması; Pekin'in, anti-komünist Sudan ve Pakistan re-

jimlerine yardımı; Çin'in, Etiyopya ile diplomatik ilişkiler kurmasından sonra, Eritre gerillalarına yardımını kesmesi; açıkça söylememekle beraber Çin'in, ırkçı Güney-Afrika rejimi ile ticari ilişkilerinin ortaya çıkması; Pekin tarafından, İran'ın Arap körfezindeki politikasının kesinlikle desteklendiğinin açıklanmasından sonra, Dofar gerillalarına silah yardımının gözle görülür biçimde azalması; işte tüm bunlar, Cephe yöneticileri ve militanları arasında Çin'e duyulan saygı ve sevginin giderek azalmasına yol açmıştır.

Bu konuda bir başka anlamlı olay da, Ulusal Cephe, 5 nci Kongresini yaparken Aden limanına ilk defa gelen bir Sovyet deniz filosunun, yöneticiler tarafından resmi törenle karşılanmasıdır. Oysa, 5 nci Kongreye bütün sosyalist ülkelerin ülkedeki temsilcileri katılırken, Çin büyükelçisi kongreye gelmemiş, sadece bir temsilci göndermiştir. Bundan da başka, dünyadaki komünist partileri arasında Kongreye başarı mesajı göndermeyen tek parti, Çin Komünist Partisi olmuştur. Bu durum karşısında açıkça şaşırın Cephe yöneticileri, Çin Komünist Partisinin bu davranışını, «izah edilemez» bir davranış olarak nitelemişlerdir.

Buraya kadar çeşitli yönlerinden söz ettiğimiz Güney-Yemen Demokratik Halk Cumhuriyetindeki devrimci hareketi boğmak isteyen bölgesel jandarmalardan ve emperyalistlerin oyunlarından söz etmezsek, Güney-Yemen'deki devrimci hareketin verdiği mücadeleden büyükliğini ve yüceliğini anlamamız olanaksızdır.

EMPERYALİZMİN BÖLGESEL JANDARMALARI : SUUDİ ARABİSTAN VE İRAN

Güney - Yemen devlet bakanı Abdel Aziz Abdel Wali, «Hersey, sanki düşmanlarımız, pan-islamimizin ve gericiliğin merkezi olan Suudi Arabistan'a; Allahsız komünistleri ortadan kaldırmak için — ki biz, gözlerinde öyleyiz — açık kart verdiklerini gösteriyor» diyerek, Suudi Arabistan'ın, Arap Yarımadasındaki misyonunu belirtmektedir.

Genel Sekreter Abdel Fattah ise, «Bu uluslararası komplonun dinle uzaktan yakına hiçbir ilgisi yoktur. Arap gericiliğinin en büyük merkezi olan, kitleleri karanlık içinde kalmaya mahkum eden ve sömüren Faysal'ın Wahhabit krallığı; petrol tekellerinin ve A.B. D.'nin boyunduruğu altında olup, Arap yarımadasında ulusal ve sosyal kurtuluş merkezi olan ülkemizi boğmak için emperyalistler tarafından seçilmiş bir ülkeden başka bir şey değildir.» demektedir.

Gerçekten de ulusal kurtuluş mücadelelerinin başlangıç dönemlerinden itibaren, Güney - Yemenli tutucu ve karşı-devrimci güçler

Suudi Arabistan'a sığınmaya başlamışlar; Suudi Arabistan'da bunları kendi topraklarında üslendirerek, bu üslerden hareketle Güney-Yemen'e çeşitli saldırılara geçmelerini desteklemiştir.

Güney - Yemenli aristokrasi ile kral Faysal uzun bir süre büyük bir darbe hazırlığı yapmışlar ve Kasım 1970'de bunların finanse ettikleri 4.000 kadar ücretli katil, Güney - Yemen'in 4 no'ü vilayetinin içlerine kadar girmişlerdir. Güney - Yemen halk ordusu bunların bütünü ile karşı karşıya gelmeden, ustaca manevralarla bu ücretli kaatiller ordusunu önce dağıtmış, sonra da dağılan grupları tek tek yok etmeyi başarmıştır. Bağımsızlığın üçüncü yıldönümünde, bu savaşta düşmandan ele geçirilen silah ve malzeme halka gösterilmiştir: hepsi A.B.D. malı olan «Hadramut Ulusal Kurtuluş Ordusu» yazılı kamyonlar, 75 milimetrelik geri-tepmesiz toplar, hafif silahlar, v.d. Bu hareketin amacı, Güney - Yemen'i ikiye bölüp, bağımsız bir Hadramut devleti yaratmak ve böylece de Dofar gerillalarının tek geri-üssünü ortadan kaldırmaktır.

Bu savaşın başladığı günlerde aynı şekilde Muskat sultanının ücretli katil birlikleri de İngiliz tankları, helikopterleri ile desteklenerek Dofar'a karşı görülmemiş şiddette bir saldırıya geçmişlerdi. Dofar gerillaları ise, içte de ayrıca karşı-devrimci bir komplonun keşfedilmesine rağmen, bu saldırıyı önlemeyi ve püskürtmeyi başarmışlardır.

Bütün bu silah ve teçhizat açısından kendinden üstün askeri güçlere karşı son derece başarılı bir şekilde mücadele eden ve «Marksist - leninist gerillanın Hanoi'si» olarak isimlendirilen Aden rejimi; Arap yarımadasındaki bütün ulusal kurtuluş hareketlerinin, Doğu - Afrika'daki Eritre Kurtuluş Hareketinin ve Filistin örgütlerinin en sağlam desteklerinden biri olmaya devam etmektedir.

Ulusal Cephe'nin stratejisi, ayrıca bütün devrimci Arap örgütlerini «geniş bir ilerici cephe» içinde toplamayı ve «bütün Arap yarımadasının kurtarılmasını» da öngörmektedir.

Stratejik önemi de hesaba katıldığında, böyle bir bölgede, böyle radikal bir yönetimin, çevredeki gerici ve emperyalizmin bekçileri olan rejimlerin bir numaralı düşmanı olması kaçınılmazdır.

Bu nedenle de Batı'da Etiyopyalılar ve İsraililer, Bab-el-Mandeb boğazına yakın adaları silahlandırmakta, kuzeyde Suudi Arabistan her türlü saldırı hareketini yürütmekte, Arap körfezinde ise İran ve İngiliz birlikleri, genç Cumhuriyeti ortadan kaldırmak için her türlü komploya başvurumaktadırlar. Gerçekten de, Lübnan'ın Al-Nahar gazetesinde, İngiltere ve İran'ın Güney - Yemen'e karşı bir saldırı planı hazırladıklarını belgeleriyle ortaya koymuştur. Do-

far'daki silahlı hareketin temel desteği olan Güney - Yemen'e saldırıp, böylece Arap körfezindeki, kendileri için en büyük tehlikeyi ortadan kaldırmayı planlamaktadırlar.

Emperyalizmin bütün bu dolaylı yada doğrudan saldırılarına hedef olan ve hepsine karşı, sosyalist ülkelerin desteği ile, başarıyla direnen Güney-Yemen'in bir başka — ve belki de en önemli — düşmanı Kuzey - Yemen'deki gerici, faşist rejimdir. Aralarında kanlı bir savaş ta olan her iki Yemen arasındaki ilişkiler, üzerinde önemle durulmayı gerektiren bir konudur.

KUZEY VE GÜNEY YEMEN'İN BÖLÜNMESİ

1934 yılında İmam Yahya'nın İngilizlerle imzaladığı Sanaa anlaşması, Yemen'in bugünkü ikiye bölünmüşlüğü'nün — Kuzey Yemen (Sanaa), Güney - Yemen (Aden) — kökenidir. 1934 Sanaa anlaşmasının en önemli sonucu, ülkenin birbirinden ayrı iki bütün olarak gelişmesi olmuştur. Bütün Yemenliler, ister kuzeyli ister güneyli olsun, hepsi aynı ve tek bir ulusal ait olduklarını kabul etmekle beraber, ülke bugün de ikiye bölünmüş durumdadır :

— Kuzey Yemen Arap Cumhuriyeti (4,5 milyon nüfus); başkenti Sanaa olup, doğrudan doğruya Suudi Arabistan'ın etkisi ve kontrolü altındadır.

— Güney - Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti.

Buraya kadar, Güney - Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin gelişimini çeşitli yönleriyle gördük, bir çok yönlerden olumlu bir Güney - Yemen gerçeğiyle karşılaştık. Peki ama, Kuzey - Yemen gerçeği kısaca da olsa nedir, Kuzey - Yemen'in bugünkü durumu nasıl bir görüntüm göstermektedir?

Gittikçe çoğalan askeri operasyonlar sonucu yüzlerce — belki de binlerce — ölü; ya bir savaşta, ya evinde bir bomba patlayışı sonucu ölen bir çok şeyh; devletin üç numaralı adamının, otomobilinde öldürülmesi; ülke içinde «kurtarılmış bölgelerin» varlığı; ancak günü gününe yönetebilen ve yarınından emin olmıyan bir yönetim; siyasi mahkumlarla tıka basa dolu hapisaneler; işte Kuzey - Yemen Arap Cumhuriyeti'nin bugünkü görünümünün en belirgin özellikleri bunlardır. Ve bu görünümün giderek kötüleşmesine paralel olarak, Kuzey - Yemenli devrimcilerin silahlı mücadelesi gittikçe yayılmakta ve güçlenmektedir.

Sanaa yönetimi ise yayınladığı bildirimlerde, Güney - Yemen'in hiç sözünü etmeksizin, «ülkeye sızan yabancı bir gücün terörist çetelerinden» dem vurmaktadır.

Gerçekte ise, Arap yarımadasının bu kesiminde, Orta - Doğu'nun geleceği için belki de en önemli sayılabilecek olaylar gelişmektedir. Kuzey - Yemen'deki devrimci hareketin geleceği büyük ölçüde Aden'in ilerici rejiminin geleceğine bağlı olduğu gibi, Umman'daki, İran Körfezindeki ve hatta bütün Arap yarımadasındaki devrimci hareketin geleceği de buna bağlıdır.

Sanaa'daki rejimi destekleyen gerici güçler de bu gerçeğin çok iyi farkındadırlar Bu güçler arasında en başta Suudi Arabistan gelmektedir. Daha 1962 yılından itibaren Suudi Arabistan, devrilen sultanın taraftarlarına yardım etmekle, Yemen'in iç-işlerine karışmaya başlamıştır bile. Cumhuriyetçi rejime karşı olan kabileleri yıllarca silahlandırmış ve desteklemiştir.

Riyad'ın yardımı sadece bu kabilelere yardımla kalmamakta, günümüzde artık bizzat Kuzey - Yemen ordusunu da donatmakta ve eğitmektedir. Hatta Kuzey Yemen ordusunun subaylarının maaşları, doğrudan doğruya Sanaa'daki Suudi Arabistan büyük elçiliği tarafından verilmektedir.

Sana'nın askeri stratejisi ise, doğrudan doğruya Riyad'da, Suudi Arabistan savunma, iç-işleri, maliye bakanları ve A.B.D.'li bir askeri uzmanın oluşturduğu bir komite tarafından düzenlenmektedir. Her iki başkent arasındaki ilişkiler için; Riyad'daki kraliyet sarayını, Sanaa'daki Devlet Konseyine ve Genel Kurmay Başkanlığına bağlıyan özel bir telekomünikasyon sistemi, yine, A.B.D.'li uzmanlar tarafından kurulmuştur.

Suudi Arabistan'la bu denli yakın, neredeyse iç-içe olan ilişkilerinden başka, Kuzey-Yemen'in başkaca destekleyicileri arasında İran ikinci planda gelmektedir (*). Savak'ın çok iyi yetiştirilmiş bekçi köpekleri, Kuzey - Yemen'in güvenlik servislerinin yeniden örgütlenmesinde yardımcı olmakta ve kendi ülkelerinde İranlı devrimciler üzerinde denedikleri en son ve en yeni işkence yöntemlerini, Kuzey - Yemen'deki hapishaneleri dolduran siyasi mahkumlar üzerinde bir kez daha denemektedirler Sanaa rejimine askeri ve ekonomik yardım yapan İran; Uman, Kuzey - Yemen, Suudi Arabistan ve kendisinin katılacağı bir askeri paktın kurulması için çaba göstermektedir. Eğer bu pakt gerçekleşirse, Türkiye'nin de bağlı olduğu CENTO paktı, Orta-Doğu'nun en gerici rejimleri ile organik olarak birleşecek ve Arap yarımadasının güneyine kadar uzanmış olacaktır.

İran'dan başka, Albay Kaddafi de; Aden'deki ilerici rejimi, gayri-islami kabul edip; daha hâlâ hırsızların ellerinin kesildiği Kuzey -

(*) İran'ın bu konudaki yeri hakkında, bakınız; ÜRÜN, sayı 7.

Yemen'i, islami geleneklere bağlılığından dolayı desteklemekte ve Kuzey - Yemen'e zırlı askeri araçlar ve uçaklar vermektedir.

Diğer yandan, İngiltere, Batı Almanya ve İspanya da, Kuzey - Yemen'in ordu ve polis birliklerinin eğitilmesinde ve donatılmasında çalışırken, asıl büyük gayretlerini en modern işkence yöntemlerini bu ülkeye ithal ederek, güvenlik servislerine uzman - danışmanlar göndermektedirler.

Öte yandan Giscard d'Estaing'in özgürlükçü (!) Fransası da, Sanaa'ya modern Fransız silahları vermekte ve Fransız askeri danışmanları — daha henüz Dien Bien Phu ve Cezayir yenilgilerini unutmaya vakit bulamadan — Kuzey - Yemenli ücretli kastiller ordusunun yetiştirilmesine aktif olarak katılmaktadırlar.

A.B.D. ise her zamanki dünya jandarmalığı görevini, bu bölgede de yerine getirirken iki farklı yöntem kullanmaktadır: birincisi, Suudi Arabistan rejimi gibi kukla rejimlerin aracılığı ile Kuzey - Yemen'e yardım ederken, diğer yandan önemli para yardımlarıyla — 1973'te 60 milyon dolar — bu kanlı faşist rejimi desteklemektedir.

Bütün bu emperyalistler arası «kutsal iş-birliği»nin komploları karşısında, «Yemenli Devrimci Direnme Örgütü» (Y.D.D.Ö.) ve «Yemen Devrimci Demokratik Partisi» (Y.D.D.P.) ve askeri kolu olan «Halkın Devrimci Ordusu» (H.D.O.), Kuzey - Yemen'deki direnme hareketini başarıyla sürdürmektedirler. 26 Mayıs 1973'te bu her iki örgüt ortak bir bildiri yayınlıyarak: «Gerici iktidarın şiddet hareketlerine karşı eylemlerini birleştirdiklerini» ilan etmişlerdir. Her iki örgütün temel amaçları da ortaktır :

— Feodallerin ve komprodor burjuvazinin iktidarına karşı mücadele etmek; Güney-Yemen'deki devrimin ve Kuzey - Yemen'deki devrimci hareketin, özellikle kurtarılmış bölgelerde, kazançlarını savunmak.

— Kuzey-Yemen'i kurtarmak; Suudi Arabistan tarafından el konulan toprakları tekrar ülkeye kazanmak ve bir demokratik halk cumhuriyeti kurmak.

— Emekçi sınıfların yönetiminde ve emekçi sınıfların çıkarına uygun olarak, Yemen'in demokratik birleşmesini gerçekleştirmek.

Kuzey-Yemen'deki devrimci hareket bu şekilde gelişirken, Kuzey-Yemen'de iktidarda bulunan faşist yönetim arasında da önemli bir ayrılık baş göstermiştir. Yazımızın başında da belirttiğimiz gibi, iki Yemen arasında 26 Eylül 1972'de patlak veren savaştan sonra; Güney-Yemen'deki devrimci hareketi yenemeyeceğini anlıyan,

Kuzey-Yemen'i yöneten faşist klik arasında ikilik başgöstermiştir. Devlet başkanı Kadı İryani, iki Yemen'in belli bir süre içinde göstermelik bir barışçı yoldan gerçekleşmesini ve bu birleşme süreci içinde de Kuzey-Yemen'in nüfus açısından ağırlığı ve Batı'nın sağladığı ekonomik üstünlük ile, devrimci Güney-Yemen rejimini eritemeyi planlarken; başbakan Al-Hijri ise, bu ince politikanın sonucu vermiyeceğini ileri sürüp, Güney-Yemen'e karşı açıkça saldırı hareketinin sürdürülmesi gerektiği savunmaktadır.

Ancak, Kuzey-Yemen'deki faşist kliğin bu gizli yada açık planlarına karşılık, Güney-Yemen Ulusal Kurtuluş Cephesi Genel Sekreteri şu cevabı vermektedir :

«Yemen halk kitlelerini ikiye bölen sınırlar ve suni ayrılıklar, İngiliz işgali ile meydana gelen Kuzey ve Güney Yemen arasındaki ayrılık yokolmak zorundadır, çünkü bu anormal bir durumdur ve eşyanın tabiatına aykırıdır. Yemen halkının, tarihsel birliğini ve toprağının bütünlüğünü gerçekleştireceği muhakkaktır.»

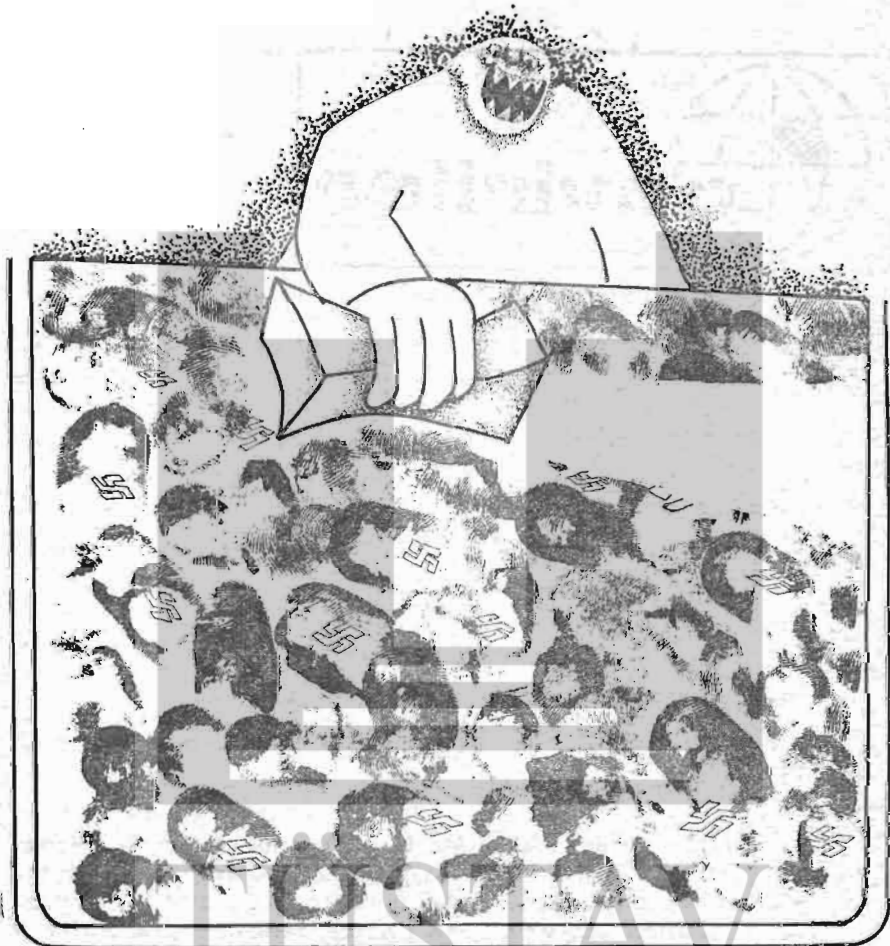
Cephe Genel Sekreterinin belirttiği gibi, Yemen'in birleşmesi, emperyalizmin sadık uşaklarının gizli yada açık planları sonucu değil, fakat bizzat Yemen halkının devrimci mücadelesi sonucu olacaktır. Ve bu böyle olmak zorundadır. Tarihin geri çevrilemez objektif ilerleyişi bu yöndedir ve tarihin bu geri çevrilemez objektif ilerleyişi, Yemenli devrimci güçlerin başarılı mücadeleleri ile daha da hızlanmaktadır.

— 0 —

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- 1 — El-Jabha-Le Front, bimestriel d'information publié par le Comité Palestine-Yemen-Golfe Arabique.
- 2 — France-Pays Arabes, Mensuel, No: 46, Octobre 1974.
- 3 — «L'Etape de libération nationale démocratique», par Abdel Fattah İsmail, et Al Thaouri (le révolutionnaire) des 22 et 28 juin 1970. Aden.
- 4 — «Révolution au Sud-Yemen» (La Nouvelle Gauche Arabe A l'Épreuve du Pouvoir): René Lefort, Le Monde Diplomatique (2 Février 1971).
- 5 — «Lutte Pour l'Indépendance du Sud-Yemen», Jean-Pierre Viennot, la revue «Orient».
- 6 — Annual Report, The Federation of South Arabia, 1965-1966.
- 7 — «L'Etoile Rouge sur le Yemen du Sud», Eric Rouleau, Le Monde Diplomatique, 27 Mai 1972.
- 8 — «Sud-Yemen»: Une Révolution Menacée : Un reportage de Gordian Troeller et Claude Deffarge, Le Monde Diplomatique, 6 Avril 1972.
- 9 — «Unir les Efforts Contre le Racisme», Henry Winston, La Nouvelle Revue Internationale, mai 1974.

33
003

POSTAV

çeviriler

Bu sayıda, «Gelişmekte Olan Ülkelerde Askerlerin Siyasal Rolü» konusunda, World Marxist Review dergisinin oluşturduğu, bir inceleme grubunun çalışmasını sunuyoruz. İnceleme Grubu, araştırmaya temel olarak; Lâtin - Amerika, Afrika ve Asya'daki, «gelişmekte olan» ülkeleri alıyor. Çalışmada, dünyanın bu bölgelerindeki, «gelişmekte olan» ülkelerin ordularına, diyalektik metotla yaklaşmakta; «Gelişmekte olan» ülkelerin, bu, «organize gücü»nün içerdiği «zıt»lıklar analiz edilmektedir. Ve açıkça anlaşılmaktadır ki; diğer geçiş sınıf ve tabakaları gibi; toplumun bu katmanının da (ender de olsa), ilerici rolü; işçi sınıfının güçlü örgütlenmesiyle doğru orantılıdır.

gelişmekte olan ülkelerde askerlerin siyasal rolü (*)

Türkçesi : Ural ATEŞER

Çeviri metnine girmeden önce, konu ile ilgili bir alıntıyı, Karl Marx'ın «Louis Bonaparte'ın Darbesi» kitabından aktarmanın, konuyu daha bir aydınlık kılacağı kanısındayız:

«Cumhuriyetçi burjuvalar Mecliste, bu Anayasayı düzeltir tartışır ve onaylarken, Cavaignac, Meclis dışında, Paris'te sıkıyönetimi devam ettiriyordu. Paris'te sıkı yönetimin ilanı, Kurucu Meclise, cumhuriyetçi çocuğunu doğurması için ebelik etmişti... «Dürüst cumhuriyetçilerin» dedeleri sembolleri olan üç renkli bayrağı Avrupa'da dolaştırmışlardı. Cumhuriyetçiler de, taşra illerinin yarısında yurtdaşlık hakkı kazanıncaya dek, tüm Avrupa kıtasına el atmışlar ve Fransa'ya belli bir istekle dönmüşlerdi. Bu buluş, sıkıyönetim idi. Fransız Devrimi sırasında patlak veren her bunalımda kusursuz uygulanan pek değerli bir buluştu bu. Fransız toplumunun uslu durması için zaman zaman zorla kabul ettirilen kışla ve ordugâh; kendilerinden zaman zaman adaleti yerine geçirmeleri, devleti yönetmeleri, vasi, denetçi, polis ve gece bekçisi görevi yapmaları istenen kılıç ve tüfek; toplumun yüce aklı ve yöneticisi olarak zaman zaman alkışlanan bıyık ve üniforma; bütün bunlar, bir gün gelip, kendi rejimlerini en üstün rejim olarak ilan etmek suretiyle, toplumu kesinlikle özgür kılmının ve burjuva toplumunu, kendi kendini yönetme kuşkusundan kurtarmanın daha iyi olacağına inanmıyacakları mıydı? Kışla ve ordugâh, kılıç ve tüfek, bıyık ve üniforma bu fikre daha kolayca varabilirdi; çünkü, daha çok göze çarpan bu iş karşılığında, daha iyi para almayı umabiliyorlardı. Oysa, zaman zaman ilan edilen sıkıyönetimlerde, çok kısa süren toplumu kurtarma hareketlerinde, burjuvazinin şu veya bu kısmından gelen çağrılarda, birkaç ölü ve yaralı ile burju-

(*) Bu yazı, «World Marxist Review» dergisinin, Nisan 1974 tarihli sayısından çevrilmiştir.

vaziden gelen bir iki dost gülüşü dışında, sonuç, onlar için yavan kalıyordu. Sonuç olarak, ordu, sıkıyönetimi kendi yararına uydurmak ve aynı zamanda burjuvaların kasalarını da kordon altına almak istemez miydi?»

«Gelişmekte olan ülkelerde askerlerin siyasal rolü» (1) konusunda; M. KOSSOK (Doktor, Karl Marx Üniversitesinde —Leipzig, Demokratik Alman Cumhuriyeti— öğretim üyesi), L. PADİLLA (Bolivya Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi), L. RİBEİRO (Brezilya Komünist Partisi Merkez Üyesi), R. SEVORTİAN (Tarih Bilimleri Doktoru, S.S.C.B.), S. SUDİMAN (Endonezya Komünist Partisinin, Dergideki (**)) temsilcisi ve A. KHACHADOOR'un (Irak Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi) oluşturdukları bir inceleme grubu toplanmıştır; yazı, bu grubun, bu konudaki analizdir.

Gelişmekte olan bir çok ülkede askerlerin durumu, siyasal hayatta önemli bir faktör, ilericilik yada gericilik doğrultusunda tayin edici bir güç oluşturmaktadır. Sol ve demokratik çevrelerin, ordunun yurtsever unsurlarıyla ittifakı ve ordunun gerici unsurlarının tecrit edilmesi sorunları, bu koşullar içinde özel bir önem taşımaktadır

Bu konunun incelenmesi güncel bir sorundur, çünkü ordunun sosyal hayata müdahalesi konusunda öne sürülen bir çok anti-mark-sist yoruma karşı, gerçekten bilimsel bir yaklaşım yapmak gerekmektedir. İşte bu nedenden, gelişmekte olan ülkelerin komünist partileri, soruna gitgide daha büyük bir önem vermektedirler. Analiz bu konudaki dokümanları, sorunun teorik bir analizini, askerlerin şu yada bu durumda takınacakları tavırları önceden kavramayı sağlayan devrimci strateji ve taktikleri içermektedir.

İnceleme grubu, konunun, Asya ve Latin-Amerika ülkelerinde ortak özellikler gösteren yönlerine özel bir önemle eğilmiştir. Böyle bir yaklaşım; ulusal kurtuluş hareketlerinin yönelim birliğinden doğan, üç kitadaki bir dizi sosyal olgunun yakınlığını kavramayı sağlamaktadır. Güç deneylerden, sapmalardan ve bazen geçici gerilemelerden geçen bu hareket, çağımızda bizzat sömürü rejiminin temellerine yönelen bir sosyal hareket olmaktan geri kalmamıştır. Uluslararası emperyalizme ve onunla ittifak kuran iç gericiliğe karşı mücadelede, üç kıtanın halklarının birliğini pekiştirmekte ve ordunun bir güç yurtsever unsurları da bu harekete katılmaktadır.

(**) World Marxist Review dergisi (Ç.N.)

İnceleme grubu, aynı zamanda, Asya, Afrika ve Latin-Amerika'da askerlerin siyasal hayata müdahalelerini ve askeri darbelerden doğan rejimlerin karakterini analiz edebilmek için, şu yada bu kıtaya, şu yada bu ülkeye özgü özellikleri de dikkate almak gerektiğine işaret etmiştir. Bütünüyle ele alındığında, Latin-Amerika'nın, Asya ve Afrika'ya göre açıkça daha yüksek bir sosyal ve ekonomik gelişim düzeyi vardır. Bu kıtanın devletleri, Asya ve Afrika'dan daha «yaşlıdır»lar. Latin-Amerika ülkeleri, büyük bir çoğunlukla, daha simdiden ulus olarak bütünlüklerini sağlamış oldukları halde; Asya ve Afrika ülkeleri genel olarak daha henüz ulusal bütünlüklerini sağlamanın başlangıç aşamasında bulunmaktadırlar. Bu durumda da, ordunun Afrika Asya ve Latin-Amerika toplumlarındaki rolünü analiz ederken bu farklılıkları çok büyük bir dikkatle gözetmek önemlidir.

SİLAHLI GÜÇLER VE TOPLUM

«Ordunun tarihi, sivil topluma tüm tarihini, şaşırtıcı bir açıklıkla özetler» (2)

Marx, silahlı güçlerin ve toplumun, evrimleri boyunca bünyelerinde oluşan süreçleri birbirine bağlayan bağı işte böyle kavramaktaydı. Marksizm-leninizmin klasikleri, silahlı güçlerin, antagonik (uzlaşmaz çelişkili) toplumsal oluşumlarda, gericiliğin ve hakim sınıfların hakimiyetinin bir aleti olduğunu hiçbir zaman unutraadan, devrimci dönemde ordunun yada ordu güçlerinin bir bölümünün ilerici sosyal eğilimlerin etkisinden kaçınmayacağını ve hatta bazen bu ilericiliğin bizzat taşıyıcısı olabileceğini de kaydetmişlerdir. Tarihin bazı dönemlerindeki devrimlerin deneyleri bunu bize kanıtlamaktadır.

Marksistler, demokratik düşüncelere kazanılmış subayları ve erleri her zaman devrimci harekete yardımcı olabilecek güçler olarak görmüşlerdir. Birinci Rus Devrimi döneminde (1905-1907), halkın safına katılmış olan Çarlık askeri birliklerini, Lenin coşkuyla selamlamıştır. (3)

İnceleme grubu, gelişmekte olan ülkelerin ordularında burjuva ve büyük toprak sahipleri oligarşisine bağlı olmayan ve bunların ideolojilerini paylaşmayan, yeni sosyal tabakalardan gelen askerlerin sayısında bir artış olduğunu saptamıştır. Bugünkü koşullarda, bunlar anti-empyrialist ulusal kurtuluş mücadelesine önemli bir güç olarak katkıda bulunabilirler. Fakat, ulusal kurtuluş mücadelelerinin sosyal içeriği derinleştiği ölçüde, ordunun gerici unsurları da o denli daha aktif olmaktadır.

Ordu, bu gerici unsurların elinde, sömürücü sınıfların iradesini gerçekleştirme aracı, karşı-devrimin aleti olmaktadır. Komünist partilerinin siyasal deneyleri göstermiştir ki; anti-emperyalist ulusal kurtuluş hareketlerinin geleceği; komünistlerin, askeri gericiliğin planlarını zamanında ortaya çıkarmalarına, zorbalık heveslerini püskürtmelerine ve aynı zamanda ordunun bütün dürüst ve yurtsever unsurlarını ileri güçlerin kampına dahil edebilme yeteneklerine büyük ölçüde bağlıdır.

L. PADİLLA, sosyal süreçler ile silahlı güçlerin bünyesinde oluşan süreçlerin karşılıklı etkileşimini çok iyi canlandıran, Latin-Amerika ordularındaki evrim üzerinde durmuştur. Bu kıtada, doğuşu 19'ncü yüzyılın son yıllarına ancak ulaşan kapitalizmin gelişimi, yeni sınıfların büyümesiyle beraber eş-adımlı olmuştur. Hakim güç durumuna gelen burjuvazi, devlet kurumlarını ve ordu örgütlerini değişikliğe uğratmıştır.

Birinci Dünya Savaşının öncesinde, farklı «caudillo»ların (şeflerin) düzensiz birliklerinin yerini, düzenli bir profesyonel ordu örgütü almıştır. Bu ordu örgütünün subayları, eskiden olduğu gibi latifundist (büyük toprak sahibi) ailelerinden seçilmekteydi. Bununla beraber, Brezilya örneğinde olduğu gibi, bazı ordularda, kent ve kırların küçük-burjuva çevrelerinden gelen unsurlar giderek görülmeye başlamıştır. Bir çok ülkede kabul edilen zorunlu askerlik görevi, silahlı güçlerin sosyal tabanının genişleme eğilimini objektif olarak kolaylaştırmıştır.

Anti-oligarşik ve anti-emperyalist eğilimler toplumda güçlendiği ölçüde, işçi sınıfının mücadelesi ve diğer demokratik hareketler de o ölçüde gelişmiş ve ordunun bünyesindeki ilerici güçler de bu gelişime paralel olarak daha bir canlılık kazanmışlardır. İki Dünya Savaşı arasındaki dönemde, Latin-Amerika; latifundist oligarşi ve büyük burjuvazi tarafından kısıktılan, emperyalizmin işbirlikçisi askeri darbelere ve hükümet darbelerine sahne olmuştur. Bununla beraber, sınıf mücadelesine ordunun bazı müdahaleleri, yeni, yurtsever ve anti-emperyalist bir karakter kazanmaya başlamıştır: Nikaragua'da general Sandino gibi halk tarafından çok sevilen bir askerinin mücadelesi, Brezilya'da tenentist hareket ve diğer bir çok ülkelerde yurtsever subayların eylemleri. Askeri birliklerin ruhsal durumu, emekçi kitlelerin mücadelesindeki hızlanmayı şu yada bu tarzda yansıtmaya başlamıştır.

İkinci Dünya Savaşından sonra, bu kıtada gelişen sosyal süreçlerin, ordu gibi bir kuruma ulaşmaması olanaksızdı. Örneğin, Bolivya'da, Guetamala'da, Ekvator'da ve Salvador'daki askerlerin istekleri; kendi iç pazarlarında emperyalizmin durumunu zayıflatmak

için çaba gösteren, sanayi burjuvazisinin siyasal özlemleri ile bağdaşmaktaydı. Fakat, burjuvazi, devrimin derinleşme tehlikesini taşıdığını anladığı andan itibaren, daha fazla geç kalmadan, çünkü müttetikleri olan askerleri terketmiştir.

60 yıllarının sonlarına doğru, sosyal antagonizmaların çözülmesinin ve varolan rejimin köklü bir dönüşümünü isteyen halkın devrimci mücadelesinin keskinleşmesi, Latin-Amerika ordularındaki ilerici eğilimleri önemli ölçüde güçlendirmiştir. Fakat bunun hepsinde böyle olmadığı da açıktır. Bununla beraber, emperyalizmin durumunun zayıfladığı, hakim sınıfların ayrıcalıklarına kısmen de olsa dokunulduğu Peru, Panama ve Ekvator örnekleri; rütbelilerin bilincinde hissedilir değişikliklerin gerçekleştiği sonucunu çıkarmamızı sağlamaktadır.

M. KOSSOK, Latin-Amerika ülkelerinin bir kısmındaki askerlerin siyasal görüşlerinde beliren ilerici değişikliklerin; zorunlu olarak üst-yapıyı ve üst-yapının en önemli kurumlarından biri olan orduyu da etkileyen alt-yapısal krizin derinleşmesinin sonucu olduğunu, söylemiştir. Diğer yandan, bu yapısal kriz, büyük burjuvaziye ve latifundistlere sıkı sıkıya bağlı olan ordu içindeki unsurların siyasal saldırganlığını da artırmaktadır.

Bolivya'da 1971 olayları; başkan Bordaberry'nin, ordunun sağ çevrelerine dayanarak, anti-komünist bir diktatörlük kurduğu 1973'teki Uruguay olayları; ve Şili deneyi bu saldırganlığın canlı şahididirler.

Karşı-devrimci hükümet darbelerinde iktidarı ele geçiren militarist sağ bir klik, hem sömürücü sınıfların bir aleti ve hem de sömürücü sınıfların bir unsuru olarak, belli bir ölçüde bağımsızlığını korur. Bundan da fazla olarak, bu sınıfların siyasal örgütlerinden ve sivil kurumlarından hiçbir pişmanlık eseri göstermeksizin ayrılır, uzaklaşır. Şili örneğinde bu böyle olmuştur. Faşist cunta, halk yönetimini devirdikten sonra, çoğunluğu gerici olmasına rağmen parlamentoyu da dağıtmıştır. Sol partilerin kapatılmasını, sağ partilerin kapatılması izlemiştir. (4)

«Askeri hükümet darbesi, devlet kurumlarını imha ederek, bunların yerinde, uysal bir yargı iktidarı ve basit bir kukla olan bunun genel denetçisini bırakmıştır. Şili, Anayasanın ve yasaların ayakları altına alındığı, zincirlerinden boşanmış bir militarist kliğin çetelerinin en aşırı kötülüklere başvurduğu bir polis devleti olmuştur.»

Bu satırlar, Şili Komünist Partisinin, halka mesajında yer almaktadır. Hükümet darbesini takip eden ilk aylarda Parlamento yükünden kurtulan, burjuvazinin ve latifundistlerin partilerini yasaklayan cunta, gerçekte bu sınıf güçlerinin iradesini doğrudan doğruya yerine getirmektedir; kamulaştırılmış işletmeleri eski sahiplerine ve Allende yönetimi tarafından köylülere dağıtılmış toprakları latifundistlere geri vermektedir.

R. SEVORTIAN, askeri çevrelerin şu yada bu sınıfla ilişkilerinin karakterini hatırlatarak saf siyasal planda, bu askerlerin gerçekten özerk davranabileceklerine, örneğin, partiler gibi sınıf örgütlerine göre daha bağımsız olabileceklerine işaret etmiştir. Bu durum da, bir «güçlü iktidar» yandaşlarının demagojik olarak; ordunun «partilerin üzerinde» olduğunu, ordunun «ulusun yüksek çıkarlarını savunduğunu» ileri sürmelerine temel olmaktadır.

Oysa, bu hiç te böyle değildir. Bazı Asya ve Afrika ülkelerindeki askerlerin karşı-devrimci eylemleri göstermiştir ki; militarist bir klik, varlıklı sınıfların siyasal örgütlerini çığnese bile, bu sınıfların hakimiyetinin ekonomik ve sosyal temellerini savunmaya canıyla canıyla kendini adamaktadır. 1958 hükümet darbesinden sonra Pakistan'da ve Sudan'da ordunun rolü bu olmuş, bugün Endonezya'da bu olmaktadır.

Yurtsever askeri çevrelerin siyasal müdahalelerinin göreceli bağımsızlığının ise, tamamen başka bir kökeni vardır. Bugün, Doğu'daki ulusal kurtuluş hareketlerinde bunlar, çoğunlukla doğrudan doğruya belli bir gruba yada bir sınıfa bağlı olmaksızın, ayrıcalıksız sosyal sınıfların (küçük burjuvazi, ulusal burjuvazinin bir bölümü, orta tabakalar) özlemlerini ifade etmektedirler. Örneğin, 1952 devriminde Mısırlı subayların eylemleri bu türdendir.

Devrimci mücadele genişlediği zaman, ordu, büyük halk kitlelerinin etkisini kuvvetle hisseder.

Anti-kolonyal savaşlar sırasında yaratılmış olan, bazı Asya ve Afrika orduları, bu açıdan karakteristik özellikler taşımaktadırlar (Cezayir, Birmanya, Endonezya). S. SUDIMAN, Endonezya'da bu dönemde hakim olan (anti-kolonyal mücadele döneminde) siyasal durumun, burjuvaziden ve feodal çevrelerden gelen subayları da aynı şekilde etkilediğini, söylemiştir. Bu yıllar boyunca, ordu ve halk kitleleri arasında, eskiye göre daha sıkı ilişkiler gözlemlenmiştir. Ordu, bu dönemde, saflarına, köylülükten ulusal burjuvaziye kadar farklı sınıfların temsilcilerini kabul etmiştir. Örneğin, 1947 yılında düzenli askeri güçlere katılan halk milisi, devrimin başlangıcında askerlerin radikalleşmelerinde ihmal edilemez bir rol oyna-

mıştır. Temelde küçük-burjuvaziden oluşan bu ayrıcalıksız çevre, Asya ve Afrika ordularının büyük bir kısmı üzerinde bugüne kadar önemli bir etkide bulunmuştur.

R. SEVORTIAN; Doğu ülkelerinin daha hâlâ tarımsal karakterinin, ulusal burjuvazinin ve proletaryanın zayıflığının, proleter-olmayan tabakaların (kırsal ve kent küçük burjuvazisi, memurlar, aydınlar, değişmekte olan ara sosyal tabakalar) sosyal yapıda önemli bir yer işgal etmelerini sağladığını, söylemiştir. Subaylar, çoğunlukla bu çevrelerden gelmektedirler. Son yıllarda, bu çevrelerden gelen subayların ordular içindeki sayılarının artması, burjuva ve büyük toprak sahibi ailelerden gelen subayların sayısının azalması ile eş-adımlı olmakta, bu durum da ordu içinde devrimci bilincin belli bir ölçüde gelişmesini kolaylaştırmaktadır.

Yakın-Doğu ülkelerinde yurtsever eylemlere katılan askerler, genel olarak ayrıcalıksız tabakalardan, hatta bazen çok düşük geliri ailelerden gelmektedirler. Burada söz konusu olan, bütünüyle subaylardır. Çünkü, Doğu ülkelerinin erlerinin çoğunluğu, yada hemen hemen hepsi okuma-yazma bilmemektedirler. Bu askerlerin radikalizmi, çoğu kez sadece en gerici feodal ve burjuva düzenlerinin yıkılması isteğinden öteye gitmekte ve sosyal devrim düşüncesini hızla kabullenmektedirler.

L. RIBEIRO, Latin-Amerika ordularındaki subayların sosyal bileşiminin genişlemeye devam ettiğini, kaydetmiştir. Örneğin, bu konuda yapılan bir sondajın sonuçları şöyledir: 1941-1943 yıllarında Brezilya Yüksek Askeri Okulu'nun öğrencilerinin % 19,8'i Latifundist ve büyük burjuva ailelerinden gelmekteydi. Fakat, 60 yıllarının ilk yarısından itibaren bunların oranı % 6'ya inmiştir. Buna paralel olarak, «alt ve orta kökler»den gelen unsurların sayısı ise artmaktadır. Kıtanın diğer ülkelerinde olduğu gibi, bunların hepsi de acil bir çözüm bekleyen sosyal sorunları kuvvetle hissetmektedirler ve bu nedenden de demokratik düşüncelere karşı çok duyarlıdır.

A. KHACHADOOR, bununla beraber, küçük-burjuvazinin, farklı sosyal tabakalara bölünmesi genel eğiliminin de ihmal edilmemesi gerektiğine, işaret etmiştir. Az varlıklı ailelerden gelen subaylar, kendi çevreleriyle ilişkilerini koparabilirler, devrimci yıllarda kendilerine can veren ideallere ihanet edebilirler, büyük işletmelerin genel müdürleri olabilirler, tam anlamıyla bir burjuva olma yönüne girebilirler. Örneğin, Birmanya'da 50 yıllarının sonlarına doğru, orta tabakalardan gelen subaylar, orduya sıkı sıkıya bağlı olan tekelleri karakterli böyle bir kuruluşu, «Birmanya'nın Ekonomik, Gelişim Korporasyonu»nu yönetmişlerdir.

S. SUDİMAN, benzer süreçlerin Endonezya ordusunda da görüldüğünü, eklemiştir. Devrimden sonra, köylü ve küçük-burjuva kökenli askerler, muhafazakar güçlere ister sosyal açıdan bağlı olsunlar, isterse «iyi ailelerin» kızlarıyla evlenerek bağlansınlar, kanlarıyla ve canlarıyla kendilerini adamışlardır. Eski küçük-burjuvalar, varlıklı sınıflara bağlı olan çok etkili asker ve sivil bürokrat tabakalara katılmışlardır; bazı subaylar, gerçek birer yeni zengin olmuşlardır; bunlara Endonezya'da bürokrat-kapitalistler denilmektedir.

M. KOSSOK, Latin-Amerika ordularında latifundist unsurların sayıları azaldığı ölçüde, subayların bir burjuvalaşma sürecine girdiklerine şahit olmaktayız, demiştir. Bu burjuvalaşma, kıtadaki belli sayıdaki ülkede kapitalizmin göreceli olgunlaşması ile açıklanabilir. Örneğin Brezilya, askerler arasındaki latifundist unsurların ve küçük-burjuva unsurların bir bölümünün, burjuvazinin içinde bütünleştiği bir dönem geçirmektedir.

Ayrıca bir çok Latin-Amerika ülkesinde, ordunun, devletin ekonomik sektörüne sızdığını da unutmamak gerekir. Askeri yönetim, devlet sektörü aracılığı (ve diğer sektörler aracılığı) ile oligarşiye sıkı sıkıya bağlanmıştır.

L. PADİLLA, silahlı güçlerin sosyal yapısındaki çelişkili değişme sürecinin, askerlerdeki felsefi görüşlerin çok daha karmaşık bir evrim süreci ile beraber yürüttüğünü, söylemiştir.

Latin-Amerika ordularında, proleter-olmayan tabakaların (küçük-burjuvazinin bir kesiminde, ruhban örgütünün demokratik çevrelerinde ve öğrencilerde) ideolojisi olan devrimci milliyetçiliğin etkisinin belli bir ölçüde arttığı gözlemlenmektedir. Fakat subayların yurtseverliğinin belli koşullarda reformizm olarak dejenere olabileceği de unutulmamalıdır. Gerçekten de, burjuvazi reformları, yapsal krize karşı geçici bir tedbir olarak gördüğü için, bu eğilimi etkin biçimde kısırlıtmaktadır. Askeri çevreler, devrim konusunda küçük-burjuva görüşleri de kabul edebilirler. Aynı zamanda, marksist-leninist dünya görüşünün de, askerlerin bir kısmında etkili olması ve onları işçi sınıfı hareketine yaklaştırmaya olanaklıdır.

Burjuva milliyetçiliği, günümüzde de subaylar arasında çok etkilidir. Bolivya'da militarist klik, reformist ideolojiden esinlenerek, burjuvazini sınıf hakimiyetini haklı göstermek için, «bütün ulusun» çıkarlarını gözetken bir rejim hayalini yaratarak, siyasal yönden geri kalmış tabakaları aldatmak için reformist teorilerden yararlanmıştı. Gerici milliyetçilik, anti-komünizm, şoven milliyetçilik, anti-sovyetizm ve halk düşmanı bir politika bayrağı altında birleşen Bo-

livya ve Brezilya diktatörlüklerini yakınlaştıran, işte bu ideolojik alan olmuştur.

S. SUDİAM, gerici-milliyetçi ve anti-komünist düşüncelerin bir çok Asya ülkesinin ordularındaki subaylarda da canlı olduğunu, söylemiştir. Bu düşünceler, yönetici çevreler tarafından bilinçli olarak canlı tutulmaktadır. Endonezya'da gerici ideolojinin silahlı güçler içinde yaygınlaştırılması, askerlerin «sosyal» rolünün önemli gösterilmesi ile beraber yürütülmüştür. Son on yıldan beri, sağcı militarist politikacılar, ordunun «ikili bir fonksiyonu» olduğunu vaaz etmektedirler: bir profesyonel ordu fonksiyonu ve sosyal ve siyasal bir güç. Kökleri, totaliter devlet düşüncelerine dayanan bu görüş, yöresel koşullara adapte edilmiş ve burjuva ve feodal ideologlar tarafından desteklenmekte olup, amacı, Endonezya toplumunda millitarist bir kastın hakimiyetini ebedileştirmektir. Bununla beraber bu görüş, yeni bir görüş değildir; halk düşmanı bir rejimi ayakta tutmak için ordu kült'ünden yararlanma, Karl Marx tarafından, bonapartist rejimin yönetim metodları gösterilirken işaret edilmiştir. (5)

Fakat milliyetçi ve yurtsever görüşler, bütün bu engellere rağmen, subayla arasında yayılmasına devam etmektedir. Son yıllarda Asya-Afrika ordularına giren küçük-burjuva ve orta tabakalar, çoğunlukla bu düşüncelerin taşıyıcıları olmaktadırlar.

Subayların, devrimci, demokratik ve sosyalist düşüncelere başvurmaları ise yeni bir olaydır. Bazı ülkelerdeki (Birmanya, Suriye, Irak, Somali, Kongo) ilerici askerlerin durumları bu yeni olgunun şahididir.

HALKLA BERABER VEYA HALKA KARŞI

İnceleme grubu, askeri diktatörlükleri ve evrimlerini analiz etmek için; silahlı güçlerden yararlanarak, şiddete başvurmayla iktidara gelen rejimler arasındaki, hem özdeki benzeşmeyi ve hem de ilkesel ayrımları belirlemeyi sağlayan sınıf ölçütünü gözden kaçırmamak gerekliliğine işaret etmiştir.

Ordu kimin hizmetindedir? Bu soruya verilecek cevap, bize, askeri bir diktatörlüğün sosyal yapısının anahtarını verir. Bundan da öteye, bir askeri diktatörlüğün sınıfsal şu yada bu yönünü belirlemekten başka, askerlerin siyasal hakimiyetlerinin biçimini ve yöntemlerini de hesaba katmak gerekir. Bunlar, son derece çeşitli olabilirler, çünkü ulusal gelişimin özelliklerinin bütünü tarafından etkilenmektedirler.

İnceleme grubu, üç kıtanın gelişmekte olan ülkelerindeki yurtsever askeri çevrelerin; ilerici dönüşümleri, ancak ve ancak halkın desteği ile, sol güçler ve diğer yurtsever güçlerle ittifak kurarak gerçekleştirebileceklerine derin inancını ifade etmiştir. Soylu niyetleri ne olursa olsun, subayların bu güçlerden kopuk, tecrit olmuş eylemlerinin başarı kazanma şansı yoktur. Aynı zamanda, ordunun ilerici unsurlarını da kapsıyan sol güçlerin ve demokratik güçlerin birliği, gerici askeri diktatörlüklere karşı mücadelede başarı kazanmanın «sine qua non» (vaz geçilmez) koşuludur.

L. RİBEİRO, gerici yada ilerici bir askeri rejimin kuruluş nedenlerinin analizinin, bizzat ordu içindeki güçlerin dağılımı ve askeri darbeden önceki somut durumu incelemeyi gerektirdiğine, işaret etmiştir. Örneğin her Latin-Amerika ordusunda, ordunun çok ender olarak bir bütün halinde hareket ettiğini unutmamak gerekir. Ve eğer buna rağmen ordunun bütün güçleri, bir kast gibi, bir bütün halinde hareket ettikleri taktirde, eylemleri genel olarak büyük burjuvazinin ve latifundistlerin çıkarlarına cevap vermektedir. Bunun en son örneği, doğrudan doğruya silahlı kuvvetlerin üç komutanının, (kara, deniz, hava) ve jandarma komutanının yönettikleri ve ülkeye zorla halk düşmanı ve terörist bir diktatörlük kabul ettirdikleri Şili faşist darbesidir.

Ordunun milliyetçi ve yurtsever bölümünün, ordudaki gerici unsurları tecrit ederek askeri bir darbe yaptığı ve Peru tipi anti-emperyalist, ilerici bir rejim kurduğu zaman ise, böyle bir askeri iktidar tamamen farklıdır.

Bu ülkenin —Peru'nun— deneyi üzerinde kısaca duracağım. Ülkenin silahlı güçlerinin büyük çoğunluğunu, kent ve kırların orta tabakalarından gelen kişiler oluşturmaktadır. 1968 askeri darbesinden önce, ordu, köylülüğün de katıldığı partizan hareketine karşı mücadelede kullanılıyordu. Fakat, yurtsever askerler, Belaunde Terray'in gerici rejiminin yıkılmaya mahkum olduğunun bilincine yavaş yavaş varmaktaydılar.

Bundan da fazla olarak, geleneksel yönetici sınıflar olan burjuvazi ve latifundistler; toprak reformu, emperyalizm tarafından el konulan ulusal servetlerin halka geri verilmesi gibi acil çözüm bekleyen sorunlar karşısında hiçbir alternatif öne süremiyorlardı. Sosyalizm için mücadele eden güçler, bu sınıfların hakimiyetini daha henüz doğrudan doğruya tehdit edemediği bir dönemde; devrimci süreç, yeni orijinal özellikler kazanmıştır: yurtsever askerler, anti-emperyalist ilerici çevrelerin bayrakları olmuşlardır. (6) Bu çevreler, köklü dönüşümleri gerçekleştirmek için bu yurtsever askerlere dayanmaktadırlar. Peur Komünist Partisinin 6'ncı Ulusal Kongresi-

nin (1973) kaydettiği gibi, ülkede anti-emperyalist, anti-oligarşik ve anti-kapitalist bir sürecin başarı ile geliştiği görülmektedir.

M. KOSSOK, askeri rejimlerin, ilerici ve gerici olarak iki büyük gruba bölünmelerinin daha ayrıntılı bir sınıflandırmayı ortadan kaldırmadığını, söylemiştir. **Latin-Amerika'da bu rejimlerden dört tipini saptamak mümkündür: geleneksel diktatörlük, askeri-oligarşik diktatörlük, milliyetçi-ilerici askeri rejim, ve nihayet, solcu askerler tarafından yönetilen rejim.**

Paraguay ve Nikaragua rejimleri, geleneksel diktatörlükler olarak nitelenebilirler. Bu rejimler, en muhafazakar güçlerin hakimiyeti (oligarşi, militarist bir klik, yüksek bürokrasi) olarak vücut bulmaktadır. İktidar, buralarda, zorlama aygıtına doğrudan doğruya dayanarak, fonksiyonunu yerine getirmektedir. Örneğin Paraguay'da, ordunun yönetim organizmalarının yapısı, devletin yönetsimsel eylemine adapte edilmiştir. Bu ülkelerdeki iktidar örgütü, «caudillisme»in (7) damgasını taşımaktadır.

Haiti diktatörlüğü bu tip rejimlere girmektedir. Fakat iktidar örgütünün bu ülkede kendine özgü bazı özellikler taşıdığı da bir gerçektir: baskı fonksiyonları, bu ülkede ordu ve «leopard» yada «tonton macoute» adı verilen komandolar arasında paylaşılmıştır. Yönetici çevreler, hakimiyetlerinin devamını sağlamak için hem terörden ve hem de dinden, kırlarda çok yaygın olan vodu (8) kültüründen yararlanmaktadırlar.

Emperyalizm işbirlikçisi, askeri-oligarşik diktatörlük; gelişmiş bir sınıf mücadelesine, emek ve sermaye arasındaki temel antagünizmaya cevap veren bir rejimdir. Bugünkü Brezilya rejimi ve 1966-1973 Arjantin rejimleri bu tiptendir. Bu diktatörlükler, A.B.D.'li emperyalistlere sıkı sıkıya bağlı olan büyük burjuvazinin ve latifundistlerin hakimiyetini yekpare bir blok olarak somutlaştırmaktadır. Brezilya'nın, kıtanın diğer ülkelerinde ve hatta Afrika'da bile ekonomik yayılma politikası izlemesi, bu tip rejimlerin gelişimlerinde emperyalist eğilimlerin varlığını göstermektedir.

Brezilya diktatörlüğünün (genel olarak diğer askeri iktidarların da) karakteristik özelliği; bonapartizm unsurlarının varlığıdır; hakim sınıflar arasında bu «kurtlaşma» durumu, yönetici çevrelerin iyi tayin edilmiş bir sınıfsal seçimi olmakla beraber, siyasal eylemlerinde göreceli bir «bağımsızlığa» sahip olmalarını gerektirir.

Orduların ilerici bir gelişime yönelmeleri, Peru, Panama ve Ekvator ordularında vücut bulmaktadır. Bu ülkelerde iktidar, ilerici ve milliyetçi askeri rejimlerin elindedir.

Dominik cumhuriyetinde sol bir askeri rejimin ortaya çıkması, 60 yıllarının başlarında Venezüela ve Guatemala'daki yurtsever subayların eylemleri bu aynı yönelişin gelişimine bağlıdır.

L. PADILLA, kıtamızın ülkelerindeki «césariste» rejimleri (Peru'da Odria, Kolombiya'da Rojas Pinilla, Venezuela'da Perez Jimenez) geleneksel diktatörlüğün, bir değişik çeşidiydi, demmiştir. A.B.D. yanlısı militarist bir akımın eseri olan bu rejimler, yarı-feodal ve oligarşik tabakaların egemenliğinin bir ifadesiydi. İçlerinden bazılarının ise, sadece latifundistlerin diktatörlükleri olmadığı da bir gerçektir. Örneğin Perez Jimenez, aynı zamanda yeni bir tabakaya, A.B.D. emperyalizmine bağlı bürokratik burjuvaziye de dayanıyordu.

Bu kişisel diktatörlük siyasal sistemlerinin ortak özellikleri; kişisellik ve otoriterlik, bütünüyle orduya dayanma, halk kitleleri karşısında en vahşi baskı metodlarının kullanılmasıydı. Yönetici klik, kendi durumunu sağlamlaştırmak için, taraftarlarına iyi mevkiler ve ayrıcalıklar (ekonomik aygıtta) dağıtmaktaydı.

Bu rejimlerin bir diğer karakteristik özelliği de, milliyetçi, anti-oligarşik, anti-komünist karmakarışık ve belirsiz basmakalıp sloganlarla tepeden yönetilen popülist hareketler yaratılmasıdır. Aynı zamanda diktatörler siyasi partilerin desteğini de hor görmekteydiler.

Bu «Césariste» diktatörlüklerin ortak bir diğer özelliği de, frensiz bir sosyal demagojiye başvurma alışkanlıklarıdır. Ulusal egemenliğin savunulması üzerine cafcıflı sözlerle halkın sevgisini kazanmayı denemişlerdir. Bununla beraber 50 yıllarının sonlarında ve 60 yıllarının başlangıcında bu rejimler tüm desteklerini yitirmişler ve bizzat kendi silahlı güçleri tarafından terkedilmişlerdir.

R. SEVORTIAN, bu rejimlerin iktidar örgütü ve yöntemlerinin, Asya ve Afrika ülkelerinde hakimiyetlerini sürdüren sağcı askeri kliklerin durumuna çok benzediğini, söylemiştir. Söz konusu olan, Marx, Engels ve Lenin tarafından işaret edilen bonapartist yöntemlerdir. Bazı Doğu ülkelerinde, büyük burjuvaziye ve büyük toprak sahiplerine bağlı gerici bir askeri diktatörlük herşeyden önce orduya, polise, bürokrasiye ve çoğu kez de, askeri ve bürokratik rejime bir kitle desteği hayalini yaratmak için, bizzat yöneticiler tarafından kurulmuş sözde siyasal örgütlere dayanırlar. Genel olarak bu örgütler, varolan siyasal partilerin karşısına çıkarılır. Ordu çevrelerinin «sivil» aleti rolünü oynayan, Endonezya'da «Sekber Golkar» bu tip örgütlerin tipik bir örneğidir.

Bonapartist özellikler, sağcı askeri kliklerin ekonomik ve sos-

yal politikalarında da görülmektedir. 1905-1907 yıllarında, Birinci Rus Devrim'inden hemen sonra, Lenin, Stolipin'in reformunda «tarımsal bonapartizm»i görmüştür⁽⁹⁾. Lenin'in burada «tarımsal bonapartizm»den kastettiği; otokrasinin tarım rejiminde özde bir değişiklik idi; bu değişiklik sonucu, tarımda kapitalizmin gelişimi kaçınılmaz olacak ve;

«bilinçli olarak karşı-devrimci bir köylü tabakasının oluşumuna yol açarak»,

monarşiye önemli bir destek kazandıracaktı⁽¹⁰⁾. Asya'daki bazı askeri diktatörlüklerde de aynı şekilde tarımsal bonapartizmden, örneğin Pakistan'daki Eyüp Han rejiminden söz etmek mümkündür.

Bu rejimin toprak reformu çok sınırlı olup, yarı-feodal büyük toprak mülkiyetinin kapitalist ekonomik biçimlere dönüşümünde, tepeden yönetilmiş bir reform uygulaması olup, bir kırsal burjuvazinin doğuşuna yol açmıştır.

Bonapartist yöntemler, İran'da da yaygın olarak kullanılmıştır. «Ak Devrim» bunun en somut örneğidir. Feodal monarşinin, bonapartist monarşiye döndürülmesi, yani tam anlamıyla burjuvalaşma, bu ülkede askeri diktatörlüğün ve baskı aygıtının işbirliğiyle gerçekleştirilmiştir.

S. SUDIMAN, hızlandırılmış bir kapitalist gelişime yönelmenin, gerici askeri rejimlerin karakteristik bir özelliği olduğuna, işaret etmiştir. Endonezya'da bu yönelim, ülkeye bir komprador askeri klik ve bürokratik-askeri burjuvazi tarafından empoze edilmiştir. Bunların çabalarıyla, gayri-millî işletme biçimleri ve devlet sektöründeki işletmelerin büyük bir kısmının özel sektöre devri girişimleri en yüksek dereceye ulaşmıştır. Bütün bu devlet işletmeler son derece ucuz fiyatlarla özel kapitalistlere satılmıştır.

Bu özel kapitalistler arasında, generaller, yüksek rütbeli subaylar ve benzer bir kısım alt rütbeli subaylar da bulunmaktadır. Devletin kasaları gitgide daha çok bunların gelir kaynakları durumuna dönüşmektedir. Dev boyutlara ulaşan ahlak bozukluğu, rüşvet, askerlerin bu bölümü için, «ilkel birikim»in kökeni olmaktadır. Ordu, devlet aygıtına derinliğine girmekte, subaylar yönetsel statülerinden yararlanarak ekonomik planda ayrıcalıklar elde etmektedirler.

A.B.D. emperyalizminin, uluslararası sermayenin ve ülkedeki varlıklı sınıfların en gerici çevrelerinin hakimiyeti olarak vücut bulan Güney-Kore ve Güney-Vietnam kukla rejimleri, en açıkça gerici olan rejimlerdir.

R. SEVORTIAN, Pakistan'daki, Arjantin'deki ve en son olarak ta Tayland'daki gerici diktatörlüklerin gerilemeye başlaması ve sonunda yıkılışı, her türlü bonapartizmin yaklaşan sonunu haber vermektedir, demıştır. Otoriter karakteri en açık olan rejimler ve demokratizm maskesi altında (örneğin 60 yıllarında Pakistan'daki «temsili» başkanlık tipi rejim), bu otoriter karakteri kamufle eden rejimler artık yaşyamamaktadırlar. Arjantin'de halk güçlerinin baskısı o denli güçlü olmuştur ki, askeri diktatörlük genel seçimler yapılmasına rıza göstermek zorunda kalmış ve seçimler, diktatörlüğün acı bir başarısızlığı ile son bulmuştur. Bununla beraber sağcı askerler anti-demokratik isteklerini terketmemişlerdir.

Gerici diktatörlüklerin bizzat kendi yapıları, onları er yada geç başarısızlığa mahkum etmektedir. Bu diktatörlükler, diğer bütün sosyal sınıfları ve tabakaları ayakları altına alan bir grup sömürücünün ve bir ayrıcalıklı asker ve sivil bürokrasinin hakimiyetini kişileştirmektedir. Bu rejimlerin sosyal tabanlarının darlığı, yönetim kurumlarında ve orduda kriz, iç ve dış siyasal başarısızlıklar askeri bir kliğin hakimiyetinin çöküşünün alışımsız nedenleridir. Toplumun «üstünde» olmak isteyen her rejim, en sonunda bizzat toplum tarafından atılmaktadır.

A. KHACHADOOR, kendi çıkarına uygun olarak ülkeyi yönetmek için askeri bir sisteme ve kendi iktidarını korumak için orduya başvuran sömürücü bir azınlığın anti-demokratik politikasının; gerici askeri diktatörlüklerin çöküşünün temel nedenlerinden biri olduğunu, söylemiştir. Fakat askeri bir darbe sonucu kurulan anti-emperyalist bir rejim koşullarında, demokrasi sorunu tamamen ayrı bir sınıfsal planda bulunmaktadır. Irak'ın son on yıllardaki tarihinde, askeri darbeler pek çoktur. 1936 ve 1941 askeri darbe girişimlerinin anti-emperyalist bir karakteri vardı. 1958 devrimci askeri darbesi, Irak'ın hayatında yeni bir bölümün başlangıcı olmuştur. Fakat 1963'ten itibaren, gerici Baasçı liderler tarafından bir karşı-devrim adım adım gerçekleştirilmekteydi. Sekiz ay sonra, bunlar sağcı generaller tarafından devrilmiştir. 1966 yılında başarısızlığa uğrayan üç darbe girişimi olmuştur 1968 yılında ise, orduya dayanan yurtsever Baasçıların bir eylemi gerçekleşmiştir.

Her askeri darbeden daha sonraki darbeye doğru, askeri çevrelerin, gittikçe belli bir radikalleşme içine girdikleri gözlemlenmekteydi. Bununla beraber, ordunun anti-emperyalist eylemleri halka dayanmaksızın gerçekleşiyordu. Askerler, çoğu kez, işçilerin ve köylülerin sorunlarını, onların gerçekten katkıları olmadan «çözümleyecekleri» hayali ile oyalanarak farklı siyasal yönelimlere başvuruyorlardı. Sağcı askerlerden, ilerici karakterde tedbirler almala-

rını istemek te son derece safça bir hareket olmaktadır. Bu güçlerin halk düşmanı partilerle ittifakı, genel olarak askeri rejimin anti-demokratik özel bir çeşidini doğuruyordu.

Bununla beraber, yurtsever subaylar tarafından kurulan rejimler; ülkenin demokratikleşmesiyle, işçilerin, köylülerin ve diğer radikal güçlerin sosyal hayata daha geniş bir biçimde katılmaları ile objektif olarak ilgilenmek durumunda kalmaktaydı. Ve ancak işte bu koşul ile komünistlerin ve yurtsever çevrelerin ittifakının, 1973'te Irak'ta İlerici Ulusal Cephe ⁽¹¹⁾ olayında olduğu gibi, askeri bir darbe sonucu iktidarı ele almaları olanaklı olmuştur. **Kendi deneyimizin gösterdiği gibi, her demokratikleşme perspektifi, temelde kitle hareketinin genişliğine, sol örgütlerin ve herşeyden önce de Komünist Partisi'nin gücüne bağlıdır.**

S. SUDİMAN, devrimci bir askeri rejimin demokratikleşme ihtiyacı, ordunun uzun zamandan beri siyasal, yönetsel ve ekonomik fonksiyonları yerine getirdiği yerlerde özel bir ağırlıkla kendini duyurmaktadır, demiştir.

Birmanya'da burjuvazinin yönetimine son veren 1962'deki ilerici askeri darbeden sonra, askerler başkentte ve vilayetlerde devlet yönetimini ellerine almışlardır. Her bölgenin askeri birlik yöneticisi, aynı zamanda Birmanya Sosyalist Programı Parti'sinin ve sivil yönetimin o bölgedeki örgütünün de başına getirilmiştir. Bu sistem, devrimci demokratların iktidarını güçlendirmekle beraber, işçi ve köylü kitlelerinin etkinliğini kısıtlamaktaydı.

Bugün ise, yönetici çevreler, rejimi demokratikleştirmeye çaba göstermektedirler. İlerici bir Anayasa kabul edilmiş, devlet yönetim organizmalarında seçimler yapılmış, çekirdeğini askerlerin oluşturduğu küçük bir kadro partisi olan Birmanya Sosyalist Program Parti'sini, bir kitle partisine dönüştürmek için tedbirler alınmıştır. 1973 yılındaki, Partinin 2'nci kongresi bu yönde atılmış önemli bir adımdır.

M. KOSSAK, Latin-Amerika'nın bazı ülkelerinin deneylerinin, ordunun ilerici-milliyetçi çevrelerinin, devrimci dönüşümlere yol açabileceğini gösterdiğine, işaret etmiştir. **Fakat, askeri biçimlerde kalarak devrimi derinleştirmek olanaksızdır.** Kitle hareketine karşı takınılan tavır, bu hareket ile kurulan doğrudan ilişkilerin düzeyi, günümüzde bu rejimler için hayati sorunlar durumuna gelmiştir. Aynı zamanda ordunun birçok yöneticisinin politikasının, devrimi, yönetsel ve «merkezi» bir tarzda yönetme eğiliminde olduğuna da dikkat etmek gerekir.

Aynı şekilde; temelde küçük-burjuva olan heterojen (türdeş-olmayan) tabanlarının, yurtsever askerler iktidarını kararsız kıldığını; karmakarışık karakteri, doktrinlerinde de görülen sosyal yönelişlerinin, her zaman için keskin dönüşlere yol açabileceği de dikkate alınmalıdır. «Ne kapitalizm, ne sosyalizm, bizim kendi yolu-muz», bu onların ideolojik amentü'südür. Fakat üçüncü yol yoktur. Ve sorunun anahtarı da, ilerici askeri rejimlerin bir halk devrimi ile organik olarak ittifak mı kuracakları; yoksa, sağ güçlerin baskısı altında «demokratik» bir kapitalizmi mi seçeceklerdir. Bu ikinci eğilim, emperyalist çevreler tarafından etkin olarak kışkırtılmaktadır.

EMPERYALİZM VE GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERİN ORDULARI

İkinci Dünya Savaşının bitiminden hemen sonraki yıllarda emperyalizm, Afrika, Asya ve Latin-Amerika ordularını, kendi savaş makinasının bir uzantısı olarak kabul etmekteydi; bu ordulara, emperyalizm tarafından verilen temel profesyonel görev, «hür dünya»nın dış sınırlarını, «uluslararası bir komünist» saldırısına karşı korumaktı. Fakat 50 yıllarının sonlarından itibaren, A.B.D.'nin politikacıları ve ideologları, sağcı askerlerin siyasal eylemlerini, az gelişmiş ülkelerde yeni bir «denge» faktörü olarak kabul etmeye başlamışlardır. Ordu, artık bu ülkelerin rejimlerinin ekonomik ve sosyal yönden «modernleştirilmesi» için kullanılan bir alet düzeyine yükseltilmişti.

İnceleme grubu, gerici ekonomik ve sosyal kurumların kriz içine girdikleri koşullarda, sosyal bir devrimin doğrudan tehdidi karşısında, emperyalizmin Latin-Amerika, Asya ve Afrika ülkelerine halk düşmanı askeri diktatörlükleri gitgide daha fazla empoze etmeye çalıştığını, kaydetmiştir. Sömürücü sınıfları, bir «komünist boyunduruğun»dan «kurtaran», Şili'deki faşist cuntanın askeri darbesi bunun çok canlı bir örneğidir.

M. KOSSOK, «İlerleme İçin İttifak» reformist planlarının başarısızlığa uğramasından sonra, A.B.D.'nin Latin-Amerika ülkelerindeki askeri rejimler karşısında duyduğu ilgi son yıllarda özellikle büyümüştür, demıştır. A.B.D.'li strateji uzmanları ve ideologlar, bugün, dikkatlerini, siyasal yöneliş yolunda birbirine tamamen zıt iki «model» üzerinde yoğunlaştırmışlardır: Brezilya modeli ve Peru modeli. Pentagon'a yakın çevreler, «Brezilya modeli»ni, ordu müdahalesinin optimum çeşidi olarak kabul etmektedirler. 1964'teki Brezilya askeri darbesi gibi askeri darbelerin Latin-Amerika'da, Ku-

zey-Amerika çıkarlarının savunulması için en iyi çare olduğunu söylemekte, kıtanın diğer ülkelerinin de Brezilya tarafından açılan yolda ilerlemelerini arzulamaktadırlar.

Bu teorisyenler, aynı zamanda, Savunma ve Dış İşleri Bakanlığında, Peru rejimi karşısında daha esnek bir yaklaşımda bulunmalarını, anti-emperyalist yönetici çevrelerle doğrudan doğruya bir çatışmaya girmemelerini, bunların «şiddetli milliyetçi»liklerini dikkate almalarını, daha doğrusu, ülkenin bundan sonraki gelişimini kapitalist yola yöneltmek için askerler arasındaki sağcı unsurları güçlendirmek gerektiğini tavsiye etmektedirler. A.B.D. yönetiminin, bu tavsiyeleri dikkate aldığını da hatırlatmak gerekir.

L. PADİLLA, Latin-Amerika'daki yapısal krizin üstesinden gelmek için reçeteler arayışının, A.B.D. emperyalizminin politikasının karakteristik bir özelliği olduğuna, işaret etmiştir. Bundan da fazla olarak, açıkça gerici olan bazı görüşlere çoğu kez güünc bir şekilde «devrimci» kılıf giydirme çareleri de aranmaktadır. Yönetici çevrelere yakın bir Latin-Amerika sorunları uzman olan E. Lieuwen, örneğin, Latin-Amerika'da askerlerin bir bölümünün «askeri olmayan fonksiyonlar»ı ellerinde tutmalarının, kıtanın İspanyol egemenliğinden kurtuluşu mücadelesinden gelen bir gelenek olduğunu ileri sürmektedir. E. Lieuwen, böylece gerici diktatörlüklerin varlığını haklı göstermek için boşuna çaba harcamaktadır. Geçen yüzyılda, yabancı boyunduruğa karşı Şili askeri birliklerinin başında mücadele etmiş olan O'Higgins'in eylemi ile, Şili'de özgürlüklerin boğucusu, emperyalizmin işbirlikçisi gulyabani faşist Pinochet arasında nasıl ortak bir taraf olabilir?

L. RİBEİRO, A.B.D.'li politikacıların bir çok kanallardan, Amerikalılar arası askeri örgütlerden, ikili anlaşmalardan, askeri misyonlardan, bölgesel orduların yetiştirilmesinde kendi sistemlerinin empoze edilmesinden, bu sistemlerin Latin-Amerika askeri okullarına yerleştirilmesinden, v.d. yararlanarak kendilerinin hoşnut oldukları düşünceleri ve kavramları Latin-Amerika ordularının subayları arasında yaydıklarını, söylemiştir. Programı, Pentagon'u hoşnut kılacak tarzda hazırlanmış olan Brezilya Yüksek Askeri Okulu, bunun bir örneğidir.

«İlerleme İçin İttifak» politikasının uygulanışı sırasında, Latin-Amerikalı anti-komünist ideologlar, A.B.D.'li meslekdaşlarıyla birlikte, «modernleşme»nin ve sosyal reformların taraftarı olan «yeni tip» bir asker vaazetmişlerdir.

A. KHACHADOOR, buna benzer bir yerli askeri lider «model»inin, aynı şekilde 50 yıllarının sonlarında ve 60 yıllarının baş-

larında, A.B.D. Dış İşleri Bakanlığına bağlı «politologlar» tarafından, bütün Yakın-Doğu ülkelerine önerildiğine, işaret etmiştir. İçlerinde en kavrayışlı olanları, aristokrasinin, oligarşinin, feodallerin ve büyük toprak sahipleri çağının artık sona erdiğini değerlendirmişlerdi. Bundan da öteye, bu güçlere karşı yapılan devrimler, sadece muhafazakar eğilimli rejimleri değil, fakat bizzat sömürü rejimi de tehdit ediyordu. Çöküşün önüne geçmek isteyen emperyalist uzmanlar, A.B.D. yönetiminin askerler arasında «dinamik» anti-komünist unsurlara daha büyük bir önem vermesi için tavsiyelerde bulunmuşlardır. Bunlar, bölgemizdeki devletlerde «dengeli» bir gelişimi (söz konusu olan, burjuva gelişimidir) sağlamaya yetenekli bir «modernleştirme» gücü olarak kabul edilmişlerdir.

R. SEVORTIAN, Asya-Afrika ülkelerindeki asker seçkinler tabakasını tercih yönünde olan bu gelişim, uluslararası emperyalizmin tamamen pratik ihtiyaçları sonucu doğmuştur, demiştir. 50 yıllarının sonlarında ve 60 yıllarının başlarında parlamenter rejimlerin içine girdiği kriz, Birmanya'da, Endonezya'da, Pakistan'da ve diğerlerinde keskinleşmiştir. Burjuvazi ve feodaller yönetmeye yeteksiz olduklarını göstermişlerdir. Bu durumda, varolan rejimi dengede tutabilmek için, ancak açık bir diktatörlüğe başvurabilirlerdi. Sınıf mücadelelerinin giderek keskinleştiği koşullarda, askeri kliklerle ittifak, emperyalizm için son derece büyük bir önem taşımaktadır. Bu politika, bugün daha hâlâ geçerlidir.

Emperyalist teorisyenlerin planlarında, askeri rejimler içinde en ideal model olanı, sözde dengeli bir burjuva düzeninin gelişimini sağlamaya yetenekli «modernleştirilen diktatörlük»tür. Pakistan'daki (1958-1971), Endonezya'daki, Gana'daki (1966-1968) askeri bürokratik sistemler; Güney-Kore ve Güney-Vietnam'ın açıkça emperyalizmin kuklası rejimleri; bunun pratikte vücut bulmuş tipik örnekleridir.

«Modernleştirilen diktatörlükler»i yerleştirebilmek için, emperyalizm her zaman iki tip eylemde bulunmuştur: doğrudan ve dolaylı. Doğrudan emperyalizmin hakimiyeti altında bulunan ülkelerde (Güney-Kore, Güney-Vietnam), A.B.D. bir yandan askeri klikleri desteklerken, aynı zamanda diktatörlük için gerekli «kadrolar»da yetiştirmiştir. Asya-Afrika ülkelerinin askerleri üzerinde dolaylı etki, emperyalizmin daha az sağlam pozisyonlarda olduğu yerlerde gerçekleşmiştir.

S. SUDIMAN, emperyalizmin gelişmekte olan ülkelerin ordularındaki bozguncu eylemini kamufle etmek için başvurmak zorunda olduğu biçimlere rağmen, bu durum emperyalizmin genel politikasında bir değişiklik yaratmamaktadır, demiştir. 60 yıllarının ilk

yarısında Endonezya ile A.B.D. arasındaki ilişkiler bozulduğunda ve A.B.D., askeri planda da dahil olmak üzere Endonezya'ya yaptığı sözde yardımı aniden azalttığı halde, dış görünüşünde saldırgan olmayan yöntemler kullanarak, ordu içindeki bozguncu çalışmalarını yoğunlaştırmış, örneğin sivil görevleri de gerçekleştirecek subayların yetiştirilmesine başlamıştır⁽¹²⁾. Bu subayların eğitim kurslarında A.B.D.'li öğretmenler kullanılmaktaydı. «Rand Corporation»un işbirlikçileri, yüksek rütbeli bazı askerlerle özel ilişkiler kurmuşlardı. Tek bir kelimeyle A.B.D. orduya sızmak için, her türlü gizli yollardan yararlanmaktaydı.

Şili'de karşı-devrimci askeri darbenin öncesinde, A.B.D. emperyalizmi özellikle gerici askeri klik üzerinde durmuştur. Burjuva basını, A.B.D.'nin Allende yönetimine bütün mali desteği kesmesine rağmen, Şili silahlı güçlerine bir an bile «yardımını» kesmediğini kabul etmiştir. Pentagon, Şili ordusu yöneticileri ile sıkı ilişkiler kurmuştur. Kuzey-Amerikalılar askeri darbenin hazırlayıcıları ve bağlantı ajanları olmuşlardır.

Heryerde, gelişmekte olan bütün ülkelerde, emperyalizmin, yerli orduları hedefliyen politikası; bunları kendi etkisi altına almak, sosyalist düşünceler başta olmak üzere, bütün ilerici düşüncelerin orduya nüfuzunu engellemek amacını gütmektedir.

ORDU İÇİN MÜCADELE

Komünistler, ordu içindeki çalışmaya her zaman büyük bir önem vermişlerdir. Rusya'da sosyalist devrimin hazırlanması esnasında, Lenin, askerler ve subaylar arasında propaganda ve ajitasyon çalışmasının önemini, ordu saflarında bilinçli devrimci kadrolar oluşturmak için askeri çevrelerle ilişkiler kurulmasının önemini, bir çok kez belirtmiştir:

«Bolşevikler, 1917 Kasımına doğru, ordu içinde de, son anda, son noktada kendilerine sayısal olarak ezici bir üstünlük garantisi sağlayacak bir siyasal şok grubuna sahiptiler.»⁽¹³⁾

Partinin ordu içindeki çalışmasının önemini kabul eden Lenin, Parti eyleminin orduda sadece propaganda eylemi ile sınırlandırılmaması gerektiği üzerinde durmakta ve;

«Ayaklanma anında, orduyu kazanmak için güçte kullanmak gerekir.»⁽¹⁴⁾

diye yazmaktaydı. Proletarya, silahsız olarak ayaklanmaya kalkışamaz. Ordunun demokratikleştirilmesi ve bünyesinde ilerici reformların gerçekleştirilmesi için yapılacak mücadele, bugünkü koşullarda büyük bir rol oynamaktadır⁽¹⁵⁾. Böyle bir mücadele, geniş kitlelerin, askerlerin büyük bir bölümünün, ulusun büyük çoğunluğunun çıkarlarına cevap verecektir.

«Eğer halk, geleceğini kendi tayin etmek istiyorsa, hayati bir önemi olan, silahlı güçlerin demokratikleştirilmesini mutlaka gerçekleştirmek zorundadır.»⁽¹⁶⁾.

Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi Siyasi Komisyonunun üyesi, Volodia Teitelboim bu konuda böyle yazmaktaydı.

Gelişmekte olan ülkelerin ordularını, Anayasa çerçevesi içinde sadece profesyonel bir fonksiyonu yerine getiren, değişmiyen bir kurum olarak kabul etmek, meselenin temelini, yani ordunun sınıfsal yapısını gölgede bırakmak olur.

İnceleme grubu, gelişmekte olan ülkelerdeki komünist partilerinin eylemlerinden edinilen deneylerin; her devrimci hareketin, orduyu davasına kazanmak için mücadele etmek zorunda olduğunu belirten, marksist tezin önemini doğruladığını, kaydetmiştir. Karşı durmaya kararlı yekpare (monolithique) silahlı güçler karşısında, devrimin zafere ulaşması genel kural olarak olanaksızdır. Devrimin zafere ulaşmasını sağlamak için, yurtsever askerleri ve subayları ilerici çevrelere doğru çekmek gereklidir.

A. KHACHADOOR, anti-emperyalist harekette önemli bir rol oynayan askerler karşısında, komünistlerin tavrı ne olmalıdır? diye sormuştur. Her halükârda, ilk görevimiz, bunların sosyal ve siyasal yönelişlerini ilerici bir yönde geliştirmektir. Sol güçlerin ve yurtsever subayların beraberce eylemler gerçekleştirmeleri de zorunludur. 1958 Temmuzundaki devrimde, biz, Irak'ta buna benzer bir eylem ittifakı yaptık. Aynı olanak, başka ülkelerde de ortaya çıkabilir. Komünistler, eylemlerini doğru yönetebilmek için bu konuda şu leninist ilkeye başvurmak zorundadırlar :

«Hareketin (devrimci) başarısını sağlamak için, ordu içinde sadece coşkunluk yeterli değildir, fakat ordunun örgütlü devrimci demokratik güçleriyle doğrudan bir uyum gereklidir.»⁽¹⁷⁾

Bununla beraber, bir kurtuluş devriminden sonra bile, gericiliğin askeri birlikler içindeki etkisi büyük olabilir. Gericilik, orduyu

politikadan tecrit etmeye, radikal unsurları, komünistlerin taraftarlarını ordudan atmaya gayret sarfeder. **Irak rejmi gibi, yurtsever bir askeri rejim koşulları içinde**, ordunun demokratikleştirilmesi için mücadele etmek, sol güçlerin önemli bir görevidir. Bu mücadele, askeri personelin sosyal hayata katılmasını, erlerin saygı görmesini ve haklarının korunmasını, maaşlarının yükseltilmesini, erler ve subaylar arasında demokratik ilişkiler kurulmasını, siyasal nedenlerden atılmışlarsa, yurtsever unsurların tekrar orduya alınmalarını içerir. Afrika ve Asya ordularının ulusal ve dinsel yönden heterojen bileşimi (türdeş-olmayan) gözönüne alınırca, askerlerde ırkçı ve şovenist eğilimlere karşı çıkmak gerekir. Anti-emperyalist mücadelenin başarıya ulaşması için, aynı zamanda askeri birliklerin silah donatımını modernleştirmek ve askeri birliklerin hazırlanmasını yetkinleştirmek gerekir.

S. SUDİMAN, bizim koşullarımız temelde farklıdır, diyerek konuşmasına başlamıştır. Endonezya'da hakim olan rejim, sol çevreleri, bütün demokratları en vahşi baskılar altında tutan gerici bir askeri rejimdir. Komünistler; işçilerin, köylülerin, orta tabakaların, ulusal burjuvazinin ilerici kesiminin, yurtsever erlerin ve subayların katılacakları bir ulusal birlik cephesi yaratmaya çalışmaktadırlar. Bu cephenin kurulması, ordunun halk düşmanı unsurlarına karşı mücadelenin gelişmesini sağlayacaktır.

Sol çevrelerin ve demokratik çevrelerin ortak eylemlerinin de, silahlı güçler üzerinde önemli bir etkisi olabilir. Endonezya'da, ultra-gerici askerler tarafından yönetilen bir çok karşı-devrimci ayaklanmanın olduğu yıllarda (1956-1961), Komünist Partisi ve ilerici örgütler, etkilerini sadece ordu içine kadar yaymakla kalmamışlar, fakat, subayların bazı sağcı unsurlarını ve ilımlı unsurlarını da karşı-devrimci ayrılıkçılara karşı çıkmaya zorlayabilmişlerdir. Diğer yandan, Parti yönetimi; önce sağ oportünizm, sonra da, maoistlerin etkisi altında kalarak, sol oportünizm yoluna girdiği andan itibaren, komünistlerin askeri birlikler içindeki etkinliğinin zayıfladığı görülmüştür. Düşmanlarımız ise, fırsattan yararlanarak tekrardan güçlenmişlerdir.

Bugünkü rejimi barışçı yoldan ortadan kaldırmanın olanaksız olduğunu biliyoruz. Bununla beraber, Partimiz, maoistlerin ilan ettikleri gibi, silahlı mücadeleye hemen başlamaya kesinlikle karşı çıkmaktadır. Kılı kırk yararcasına bir hazırlık, silahlı mücadeleyi öncелеmek zorundadır. Ancak böyle bir mücadele, devrimci duruma ulaşacak iyi hazırlanmış bir siyasal kriz çerçevesinde başarı kazanabilir.

L. RIBEIRO, komünistlerin kıtamızdaki ordular karşısındaki pozisyonunu saptamaya çalışırken, Latin-Amerika ülkelerinde devrimci hareketin, komünist hareketin köklü geleneklerini hatırlamak zorundayız, demiştir. Silahlı güçlerin bir çok mensubu, komünist partilerin siyasal mücadelelerini, sendikal hareketin sloganlarını, ayaklar altına alınan ulusal çıkarlar ve emekçilerin hakları için verdiğimiz kahramanca mücadeleyi bilmektedirler. Komünistler, demokratları, yurtseverleri, subayları ve erleri; geniş bir anti-emperyalist ve anti-oligarsik cephe içinde toplamamın mükemmelen olanaklı olduğunu düşünmektedirler.

Kıtamın komünist partileri, askerler arasında taraftar kazanmak için devcesine gayret göstermektedirler. Sebatta ve gün sektirmeden çalışmaktadırlar. Bu çalışma, ordunun en radikal çevrelerini işçi sınıfının safına çekmeyi, yada en azından, ordunun en gerici bölümünü tecrit etmeyi hedef almaktadır.

Fakat bu çalışmanın her zaman başarılı olduğu söylenemez. İktidar, reformlar taraftarı askerlerin elinde bile olsa, ordudaki devrimci etkimizin derinliğini abartmamak gerekir. Gerici askerler, ilerici bir yönetim karşısında, iki yüzlülükle boyun eğmiş rolünü belli bir zaman için oynayabilirler. Bunun örneği, Şili'de görülmüştür. Bundan da öteye, bir dizi ülkenin ordularında radikal eğilimler zayıf kaldığı sürece, gericilik tarafından kontrol edilen ordu, ilerici çevrelere karşı bir baskı aracı olmaya devam edecektir. Faşist darbenin öncesinde bile, Şili'de gerici askeri çevreler, yurtsever askerleri katletmiş, kurşuna dizmiş, sonra da ordu içinde kanlı bir temizlik yapmıştır. Lenin'in bu konuda söylediklerini hiç bir zaman unutmamak zorundayız :

«Proletarya ne kadar erken silahlanırsa, önünde ordunun o kadar çabuk eğildiği görülecek; askerler arasında, en nihayet, ne yaptıklarını anlıyanlar; vicdansızlara, zorbalara karşı savunmasız işçilerin safını seçenler; bu işçilerin kadınlarını, çocuklarını katleden katillere karşı halkın safını seçenler o kadar çok olacaktır.»⁽¹⁸⁾

M. KOSSOK; ideolojik çalışmada, ordunun siyasal hayata müdahalesi konusunda, bugüne kadar yapılan burjuva ve küçük-burjuva yorumlara karşı mücadele büyük bir önem taşımaktadır. Belli bir anti-militarist fatalizm her zaman varolmuştur ve daha hâlâ vardır: bu görüşe göre; askerlerin her türlü siyasal müdahalesi tamamen gerici olarak kabul edilmektedir. Latin-Amerika'da bu olgu, «sivilizm» olarak, yani sivil yönetim metodlarına bağlılık olarak ad-

landırılmaktadır. Sağcı burjuva çevrelerini temsil eden bu akımın taraftarları, iktidar sorununun sadece şekli yönünü görüp, sınıfsal yönünü bilerek unutmaktadırlar.

Bu konuda başka aşırı görüşler de vardır: saflarında neo-troçkistlerin de bulunduğu bazı küçük-burjuva ideologlar, kıta üzerinde tek devrim yolunun askerlerin milliyetçi eylemi olduğunu ileri sürerek, özgül bir «askeri devrimden» söz etmektedirler. «Askeri devrim» taraftarları, subaylar arasında gerçekleşen sınıfsal farklılaşma sürecini, dikkate almamaktadırlar; orduda, sınıfların üstünde olan ve varolan rejimi halkın hiçbir katkısı olmadan temelli olarak değiştirebilecek bir güç görmektedirler

L. PADİLLA, bunlara taban tabana zıt görüşleri savunan «göçist» (gauchiste: sol sapma) unsurların düşüncelerinin de, devrimci hareket için aynı şekilde çok tehlikeli olduğuna, işaret etmiştir. Bu görüşler; Latin-Amerika'da, askerlerin müdahalelerinin, her yerde toplumu kapitalist modernleşmeye götürdüğünü ileri süren, Peru'lu sosyolog Anibal Quijano'nun eserlerinde, en tam ifadesini bulmaktadır.

Maoistler de onunla beraber söz birliği etmektedirler. Bolivya'da Torres'in anti-empyralist, demokratik yönetimi sırasında, askerlerin ilerici bir yönde hareket edebileceklerini inkar etmişler ve varolan ordunun yıkılmasını istemişlerdir. Maoistler, bütün subayları, kendilerine karşı «halk savaşı» sürdürülmesi gereken gericiler ve sömürçüler olarak göstermişlerdir. Bu demagoji, ordudaki ve toplumdaki yurtsever güçlere zarar vermiş, bunların yaklaşmasını engellemiş; sağcı askeri kliğin, askeri birlikler içinde komünistlere karşı kışkırtıcı bir kara çalma kampanyası sürdürmesine ve askeri birlikleri komünistlere ve bütün halk örgütlerine karşı —Maoistlerin kendi örgütleri de dahil olmak üzere— saldırtmasını sağlamıştır.

R. SEVORTIAN, Asya ülkelerindeki «sol» oportünistler ve Maoistler, ordunun yurtsever çevrelerinin siyasal müdahaleleri sorununa dogmatik ve sektter bir biçimde yaklaşımlarını, söylemiştir. Örneğin, Birmanya Komünist Partisinin Maoist yönetimi, ülkedeki ilerici rejimi, daha başlangıçtan itibaren «gerici ve anti-komünist bir askeri diktatörlük» olarak damgalamıştır. Daha sonra ise, köklü sosyal ve ekonomik dönüşümlerin gerçekleştirilmesinden sonra, bu partinin yönetimi, askerlerin iktidarının devrimci demokratik yapısını değerlendirmekte yetersiz kalmıştır Tam tersine, maoistlerin baskısı ile, Birmanya Komünist Partisi «devrimci silahlı mücadele» yoluna girmiş ve kendini, yönetime karşı mücadele eden

sağcı muhafazakar burjuvalarla ve feodal ayrılıklarla objektif olarak aynı saflarda bulmuştur.

Bu inceleme grubuna katılanlar, gelişmekte olan ülkelerde ordunun siyasal rolü sorununun, marksist araştırmacılar için istisnai bir önem taşıdığına hemfikirdirler. Bu sorunun derinleştirilmiş analizi, iç gericiliğe ve emperyalizme karşı siyasal, askeri ve ideolojik cepelerde gelişen mücadelelerde çok önemlidir. Bu düşünceler doğrultusunda, inceleme grubu, marksizmin klasiklerinin ordu sorunları üzerindeki zengin teorik mirasının, Büyük Ekim Sosyalist Devriminin başarılı deneyinin, diğer ülkelerde, özellikle de Küba'da sosyalist devrim deneylerinin dikkatle incelenmesi gerekliliğine; K. Marx, F. Engels ve V. Lenin'in bonapartizm ve çeşitleri üzerine olan analizlerinin günceliğine, dikkati çekmektedir.

Komünistler, sömürücü sınıfların baskı makinası olan eski devlet aygıtının ve onun uzantısı olan zorlama aygıtının, savaşmadan yenilgiyi kabul etmeyeceğini çok iyi bilmektedirler. Brezilya'daki 1964, Endonezya'daki 1965, Bolivya'daki 1971 askeri darbeleri ve en son olarak ta Şili'deki faşist darbe ve gelişmekte olan ülkelerdeki askeri kliklerin halk düşmanı diğer eylemleri; ordunun gerici çevrelerin saldırganlığının ve kallesliğinin şahididirler.

Üç kита halklarının ulusal ve sosyal kurtuluş için emperyalizme karşı sürdürdükleri çetin savaşlarda, geçici yenilgiler mümkündür. Fakat tarihin dönemeçlerine olursa olsun, gelecek, «gorillere» ve oligarşilere ait değildir. Güçlerin dünya ölçüsünde yeni dağılımı; sosyalizm, uluslararası işçi hareketi ve ulusal kurtuluş hareketi lehine değişmektedir. Burjuva devlet sistemi ve onun en önemli kurumlarından biri olan ordu tarafından yaratılan, baskı ve sömürü ortamının içine girdiği kriz ve bu ortamın çöküşünün hızlanmasının temel faktöre işte bu gerçekte bulunmaktadır.

DİPNOTLAR

- (1) Bu araştırma, temelde Asya, Kuzey Afrika ve Latin-Amerika ülkelerinin siyasal gelişim deneyleri ile ilgilidir.
- (2) Marx-Engels, Bütün Eserler (rusça), c. 29, s. 154.
- (3) Lenin, Bütün Eserleri, c. 8., s. 568 ve ötesi; ve c. 10, s. 49-50
- (4) Bir kaç ay sonra, kendini tamamen tecrit edilmiş bir durumda gören cunta, sağ partilerin, sınırlı «yasallaştırılmasını» öngören bir kararname ilan etmiştir.

LENİN

marksizm üzerine

Aşama Yayınları

6 lira

VO NGUYEN GIAP

VIETNAM ULUSAL KURTULUŞ SAVAŞI

AŞAMA YAYINLARI / 10 LIRA

AYTUĞ ALTINDAL

TÜRKİYE'DE KADIN

(MARKSİST BİR YAKLAŞIM)

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

BİRLİK YAYINLARI

P.K. 1363, Sirkeci - İSTANBUL

- (5) Marx-Engels, Seçme Eserler (3 ciltlik), c. 1, s. 503.
- (6) Nouvelle Revue Internationale, Şubat 1973, J. del Prado: «La Révolution continue au Pérou».
- (7) Caudillisme: Merkezinde, askeri ve bürokratik bir aygıtı dayalı otoriter bir şefin bulunduğu ve aynı zamanda bu «caudillo»yunun yoğun propagandasını yapan dallı budaklı bir ideolojik aygıtın da yer aldığı, silahlı güçlere dayalı, Latin-Amerika'ya özgü kişisel diktatörlük sistemi.
- (8) Vodü Kültü: Afrika kökenli çok tanrılı bir dindir. Otoriteler, gerici diktatörlüğün «ilahi köken»ini ve değişmeyen karakterini kanıtlamak için bu kültürün çeşitli büyüçülük ayinlerinden, v.d. yararlanmaktadırlar.
- (9) Stolipin'in (reformun mucidi olup, Çarın bakanı idi) toprak reformu, Rusya'daki yarı-feodal toprak rejimini şiddet kullanarak ve polisiye yöntemlerle büyük toprak sahiplerinin ve karşı-devrimci burjuvazinin çıkarlarına uygun şekilde kapitalizme dönüştürmek ve böylece otokrasinin hayatını uzatmak için boşuna bir girişimdi.
- (10) Lenin, Bütün Eserleri, c. 15, s. 291.
- (11) Cephe; Baas ve Irak Komünist Partisi tarafından kurulmuştur.
- (12) Ordunun, bazı sivil hedeflerin gerçekleştirilmesine katılması gibi.
- (13) Lenin, Bütün Eserleri, c. 30, s. 268
- (14) Lenin, Bütün Eserleri, c. 11, s. 174.
- (15) Örneğin Fransız Komünist Parti'sinin Silahlı Güçlere Çağrısı (Humanité, 24 Juillet 1973).
- (16) V. Teitelboim, «La Lutte Révolutionnaire continue au Chili», Nouvelle Revue Internationale, Décembre 1973.
- (17) Lenin, Bütün Eserleri, c. 10, s. 135.
- (18) Lenin, Bütün Eserleri, c. 8., s. 92.

GEORGI DİMİTROF SEÇME

ESERLER

I

TEMEL
yayımlar

25 LİRA

**TAMAMI ÜÇ CİLT OLAN, G. DİMİTROF'UN
SEÇME ESERLERİNİN BU BASKISI, 1957
«SOFIA PRESS» BASKISI ESAS ALINARAK VE
1968 «SOFIA PRESS» BASKISI İLE
KARŞILAŞTIRILARAK HAZIRLANMIŞTIR.**

GENEL DAĞITIM : ULUSAL DAĞITIM, Ataç Sokak,
48/1, Yenışehir - ANKARA
ANKARA DAĞITIM : ANKARA DAĞITIM, Bayındır
Sokak, 38/3 Kızılay-ANKARA
İSTANBUL DAĞITIM : DER-DA, Çağaloğlu-İSTANBUL

V. İ. LENİN

•
**KİTLE İÇİNDE
PARTİ ÇALIŞMASI**
•

İKİNCİ BASKISI

ÇIKTI
•

SER YAYINEVİ

Genel Dağıtım : ANKARA DAĞITIM
Bayındır Sok. 38/3 Yenışehir - ANKARA

ankara

**kitap
dergi
afiş
Yayın**

dağıtım

BAYINDIR SOK. 38/3
YENİŞEHİR ANKARA

**ÜRÜN
DERGİSİNİN**

ve Bütün
Devrimci
yayınların
Ankara
Dağıtım
Merkezi

DER-DA

(DERGİ DAĞITIM)

dergiler:

☐ ÜRÜN	☐ KATKI
☐ MİLİTAN	☐ AŞAMA
☐ YENİ ADIMLAR	☐ YENİDÜNYA
☐ TÜRKİYE DEFTERİ	☐ BİRİKİM
☐ YARINA DOĞRU	☐ SED
☐ SOYUT	☐ KÖKEN
☐ YEDİNCİ SANAT	☐ ÇAĞ
☐ GERÇEK SİNEMA	☐ SERGİ

gazeteler:

★ GERÇEĞİN SESİ ★ SOSYALİST BİRLİK ★ İLERİ

kitaplar:

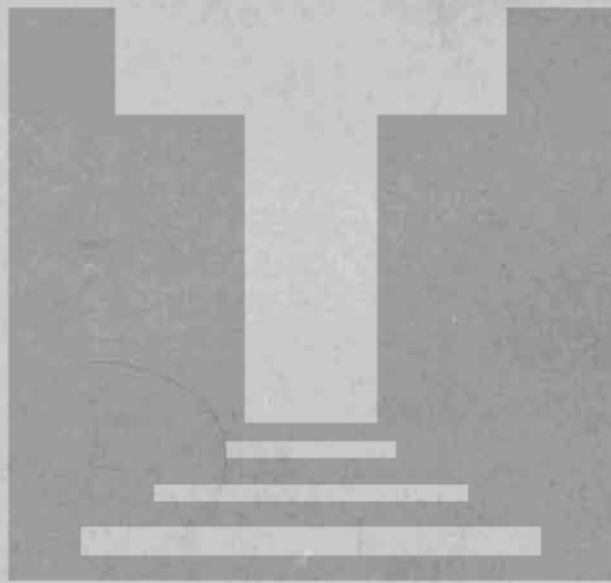
- G. DİMİTROF, Seçme Eserler, cilt: 1 25 T.L.
- LENİN, Proletarya Partisi Üzerine 6 T.L.
- Marksizm ve Sovyet Hukuk Teorisi 25 T.L.
- Amerikan Basınında Türk Kurtuluş Savaşı ... 20 T.L.
- Davar Millet 20 T.L.

plaklar:

- NAZİM HİKMET, Kendi Sesinden Şiirler 20 T.L.

● ADRES : Cağaloğlu Yokuşu, Kemaliye Han, 4/14, İSTANBUL

● DAĞITIM ŞARTLARI : Dağıtımı yapılan yayımlar, bayilere % 25 indirimli, ödemeli gönderilir. 50 Liraya kadar olan talepler karşılığında, pul gönderilmesi rica olunur. Dergilerin eski sayıları bulunur.

TÜSTAV

ürün
SOSYALİST DERGİ

10 Lira